

“समृद्ध भीरकोटको आधार,
कृषि, पर्यटन आँधीखोलाको उपहार”

भीरकोट नगरपालिका
आवधिक विकास रणनीतिक योजना

(आर्थिक वर्ष २०७६/७७– २०८०/८१)

भीरकोट नगरपालिका
नगरकार्यपालिकाको कार्यालय
वयरघारी स्याङ्जा

विषय सूचि

अध्याय एक	७
परिचय	७
१.१ पृष्ठभूमि	७
१.२ आवधिक योजना तर्जुमाको उद्देश्य	८
१.३ आवधिक योजना तर्जुमाको कार्यक्षेत्र	८
१.४ आवधिक रणनीतिक योजना तयारीका आधार	९
१.५ आवधिक योजना पूर्वतयारी कृयाकलाप तथा चरण	१०
१.५.१ सन्दर्भ सामग्रीको अध्ययन	१०
१.५.२ बहुसरोकारवालाहरूसँगको छलफल तथा अभिमुखीकरण	१०
१.५.३ वस्तुस्थिती विश्लेषण	११
१.५.४ पालिका स्तरीय आवधिक रणनीतिक योजना तर्जुमा कार्यशाला	११
१.५.५ तथ्याङ्कको प्रशोधन, विश्लेषण तथा मस्यौदा प्रतिवेदन तयारी	११
१.५.६ प्रमाणीकरण कार्यशाला	११
१.५.७ अन्तिम प्रतिवेदन पेश	११
१.६ सिमा, जोखिम तथा पूर्वानुमान	११
अध्याय दुई	१३
नगरपालिकाको वस्तुस्थिती	१३
२.१ नगरपालिकाको वस्तुस्थिति विवरण	१३
२.२ नगरपालिकाको विकास समीक्षा	१३
२.२.१ आर्थिक विकास	१४
२.२.२ सामाजिक विकास	१४
२.२.३ पूर्वाधार विकास	१४
२.२.४ वातावरण तथा विपद् व्यवस्थापन	१५
२.२.५ संस्थागत विकास, सेवा प्रवाह र सुशासन	१५
अध्याय तीन	१६
दीर्घकालीन सोच, लक्ष्य, उद्देश्य र रणनीति	१६
३.१ पृष्ठभूमि	१६

३.२.नगर सम्बृद्धिका सम्बाहकहरु.....	१६
३.३ भीरकोट नगरपालिकाका विकासका आधारहरु	१७
३.४ दीर्घकालीन सोच, लक्ष्य, उद्देश्य र रणनीति	१७
४.२.१ दीर्घकालीन सोच	१७
४.२.२ समष्टिगत लक्ष्य (प्रभाव तह)	१७
४.२.३ समष्टिगत उद्देश्य (असर तह).....	१७
४.२.४ समष्टिगत परिमाणात्मक तालिका	१८
३.५ समष्टिगत रणनीति	२१
३.६ राजश्व प्रक्षेपण	२१
अध्याय चार.....	२३
विषय क्षेत्रगत अवस्था, लक्ष्य, उद्देश्य, तथा रणनीति	२३
४.१ आर्थिक क्षेत्र	२३
४.१.१ सम्भावना तथा अवसर.....	२३
४.१.२ समस्या र चुनौती	२३
४.१.३ दीर्घकालिन लक्ष्य र उद्देश्य	२४
४.१.४ परिमाणात्मक लक्ष्य.....	२५
४.१.५ रणनीतिक कार्यनीति.....	२९
४.१.५.१ आर्थिक विकास अन्तर्गतका रणनीतिहरु	२९
४.१.५.२ कार्यनीति.....	२९
४.१.५.३ पूर्वानुमान	३२
४.२ सामाजिक विकास	३३
४.२.१ सम्भावना तथा अवसर	३३
४.२.२ समस्या र चुनौति	३३
४.२.३ दीर्घकालिन लक्ष्य, उद्देश्य	३४
४.२.४ परिमाणत्मक लक्ष्य	३५
४.२.५ असर र संग सम्बन्धित रणनीतिक कार्यनीति (सामाजिक विकास)	४०
४.२.५.१ सामाजिक विकास अन्तर्गतका रणनीतिहरु	४०
४.२.५.२ कार्यनीति	४०

४.२.५.३ पूर्वानुमान	४५
४.३.पूर्वाधार विकास	४६
४.३.१ सम्भावना र अवसर	४६
४.३.२ समस्या तथा चुनौती	४६
४.३.३ दीर्घकालीन लक्ष्य र उद्देश्य	४६
४.३.४ परिमाणात्मक लक्ष्य	४७
४.३.५ असर र सँग सम्बन्धित रणनीतिक कार्यनीति (पूर्वाधार विकास)	५०
४.३.५.१ पूर्वाधार विकास सम्बन्धित रणनीति	५०
४.३.५.२ कार्यनीति	५०
४.३.५.३ पूर्वानुमान	५३
४.४. वन वातावरण तथा विपद व्यवस्थापन	५४
४.४.१ संभावना तथा अवसर	५४
४.४.२ समस्या र चुनौति	५४
४.४.३ दीर्घकालीन लक्ष्य तथा उद्देश्य	५४
४.४.४ परिमाणात्मक लक्ष्य	५४
४.४.५ असर र सँग सम्बन्धित रणनीतिक कार्यनीति (वन, वातावरण तथा विपद व्यवस्थापन)	५७
४.४.५.२ कार्यनीति	५७
४.४.५.३ पूर्वानुमान	५९
४.५. सुशासन तथा संस्थागत विकास	६०
४.५.१ संभावना तथा अवसर	६०
४.५.२ समस्या र चुनौति	६०
४.५.३ दीर्घकालीन लक्ष्य र उद्देश्य	६०
४.५.४ परिमाणात्मक लक्ष्य	६१
४.५.५ असर र सँग सम्बन्धित रणनीतिक कार्यनीति (सुशासन तथा संस्थागत विकास)	६६
४.५.५.१ सुशासन तथा संस्थागत विकास अन्तर्गतका रणनीतिहरु	६६
४.५.५.२ कार्यनीति	६६
४.५.५.३ पूर्वानुमान	६९
अध्याय पाँच	७०

रणनीतिक कार्ययोजना तथा श्रोत व्यवस्थापन	७०
५.१ पृष्ठभूमि	७०
५.२ रणनीति तथा मुख्य कार्यक्रम	७०
५.३ क्षेत्रगत बजेट विनियोजन.....	७८
५.४ अनुगमन तथा मूल्यांकन प्रक्रिया	८०
अनुसूचि	८१
अनुसूची १ भीरकोट नगरपालिकाको अवस्था विश्लेषण.....	८२
अनुसूचि २ वडागत आयोजना.....	९०
अनुसूची- ३.....	११०
भीरकोट नगरपालिकाको आवधिक विकास योजना (२०७६।०७७ -२०८०।०८१).....	११०
अनुसूची- ४	११३
विषय क्षेत्रगत योजना कार्यान्वयन विवरण फाराम	११३
अनुसूची- ५	११४
आवधिक विकास योजना तर्जुमा मूल-समिति	११४
अनुसूची- ६.....	११५
आवधिक विकास योजना तर्जुमा विषयक्षेत्रगत समिति	११५
अनुसूची- ७.....	११८
आवधिक योजना तर्जुमा कार्यशाला गोष्ठीका सहभागीहरुको विवरण:	११८

तालिका सूचि

तालिका १ राष्ट्रिय र प्रदेशको परिमाणत्मक लक्ष्यका आधारमा भीरकोट नगरपालिकाको परिमाणत्मक लक्ष्य निर्धारण	२०
तालिका २ आगामी पाँच वर्षको आय व्ययको प्रक्षेपण	२३
तालिका ३ आर्थिक विकास तर्कवद्ध खाका	२७
तालिका ४ सामाजिक विकास तर्कवद्ध खाका	३८
तालिका ५ पूर्वाधार विकास तर्कवद्ध खाका	५०
तालिका ६ वन वातावरण तथा विपद् व्यवस्थापन विकास तर्कवद्ध खाका	५९
तालिका ७ सुशासन तथा संस्थागत विकास तर्कवद्ध खाका	६८
तालिका ८ रणनीति तथा मुख्य कार्यक्रम	७८
तालिका ९ : रणनीति आवधिक योजनाको अनुगमन तथा मूल्यांकन प्रक्रिया	८९

अध्याय एक परिचय

१.१ पृष्ठभूमि

आर्थिक समानता, समृद्धि, सामाजिक न्याय तथा सहभागितामूलक विकासको जगमा टेकेर समुन्नत समाजको निर्माण गर्ने अभिप्रायबाट निर्देशित वर्तमान संविधानले सार्वजनिक, निजी र सहकारी क्षेत्रको सहभागिता तथा विकास मार्फत उपलब्ध साधन र स्रोतको अधिकतम परिचालनद्वारा तीव्र आर्थिक वृद्धि हासिल गर्दै दीगो आर्थिक विकास गर्ने तथा प्राप्त उपलब्धिहरूको न्यायोचित वितरण गरी आर्थिक असमानताको अन्त्य गर्दै शोषण रहित समाजको निर्माण गर्न राष्ट्रिय अर्थतन्त्रलाई आत्मनिर्भर, स्वतन्त्र तथा उन्नतशील बनाउदै समाजवाद उन्मुख स्वतन्त्र र सम्बृद्ध अर्थतन्त्रको विकास गर्ने उद्देश्य लिएको छ^१ ।

उक्त उद्देश्यलाई सार्थक पार्न संविधानले सम्पूर्ण शासन व्यवस्थालाई सहकार्य, समन्वय र सहअस्तित्वको सिद्धान्तलाई अंगिकार गर्दै संघ, प्रदेश र स्थानीय तह गरी तीन तहमा विभाजन गरेको छ । यी तीन तहले नेपालको स्वतन्त्रता, सार्वभौमसत्ता, भौगोलिक अखण्डता, स्वाधीनता, राष्ट्रिय हित, सर्वाङ्गण विकास, बहुदलीय प्रतिस्पर्धात्मक लोकतान्त्रिक गणतन्त्रात्मक संघीय शासन प्रणाली, मानव अधिकार तथा मौलिक हक, कानूनी राज्य, शक्ति पृथकीकरण र नियन्त्रण तथा सन्तुलन, बहुलता र समानतामा आधारित समतामूलक समाज, समावेशी प्रतिनिधित्व र पहिचानको संरक्षण गर्ने कुराको प्रत्याभूति गरेको छ^२ ।

अनुसूची-५ मा संघीय सरकारका ३५ वटा अधिकार सूची, अनुसूची-६ मा प्रदेशका २१ वटा अधिकार सूची, अनुसूची-७ मा सङ्घ र प्रदेशका २५ वटा साभ्का अधिकार सूची, अनुसूची-८ मा स्थानीय तहका २२ वटा अधिकार र अनुसूची-९ मा सङ्घ, प्रदेश र स्थानीय तहका १५ वटा साभ्का अधिकार सूची निर्धारण गरी वर्तमान संविधानले तीनै तहमा अधिकार सम्पन्न सरकारको स्थापनाका लागि मार्ग प्रसस्त गरिदिएको छ ।

संविधानको अनुसूचि ८ र स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐनको दफा २४ वमोजिम स्थानीय सरकारहरूले आवश्यक पर्ने वार्षिक, दीर्घकालीन, तथा रणनीतिक योजनाहरू निर्माण गरि लागु गर्न सक्ने कुरा उल्लेख छ । त्यसै गरी अन्तर सरकारी वित्त व्यवस्थापन ऐन २०७४ ले सार्वजनिक खर्चको अनुमानित विवरण तयार गर्ने, मध्यमकालीन खर्च संरचना तयार गर्ने, आवश्यकताको प्रक्षेपण गर्ने, राजस्वको प्रक्षेपण तयार गर्ने वित्तिय अनुशासन कायम गर्नुपर्ने व्यवस्था उल्लेख गरेको छ । स्थानीय तहको वार्षिक योजना तथा बजेट तर्जुमा दिग्दर्शन २०७४ दफा ५.५.३ ले वार्षिक बजेट तथा कार्यक्रम तर्जुमा गर्दा (क) स्थानीय तहको आवधिक योजनाको सोच, लक्ष्य, उद्देश्य, रणनीति र (ख) स्थानीय तहको खर्च संरचनालाई आधार बनाउनु पर्ने कुरा उल्लेख छ ।

संघिय सरकारले जारी गरेका ऐन तथा दिग्दर्शनहरूले स्थानीय सरकारको बजेट आवधिक योजनासँग र वार्षिक कार्यसम्पादनसँग जोडिनु पर्ने कुरामा जोड दिएको छ भने स्थानीय सरकारले बनाउने वार्षिक योजनाहरू मध्यमकालिन खर्च संरचना र दीर्घकालिन रुपमा निर्माण गरिएका योजनाहरू भाग (अंश)को रुपमा रहनुपर्ने नीतिगत व्यवस्था छ । तसर्थ स्थानीय सरकारले मध्यमकालिन खर्च संरचना लगायतका व्यवस्थाहरूको अन्तरवस्तुलाई सम्बोधन गर्नका लागि आवधिक विकास योजना बनाउन आवश्यक देखिन्छ ।

^१ नेपालको संविधान, २०७२, भाग ४ राज्यका निर्देशक सिद्धान्त

^२ नेपालको संविधान, २०७२

स्थानीय सरकारले अब आ-आफ्नो अधिकार क्षेत्र भित्र रही कानून बनाउने, नीति तथा योजना तयार गर्ने, वार्षिक बजेट बनाउने, आन्तरिक तथा बाह्य स्रोतको अनुमान मात्र होइन आफ्नै परिवेश सुहाउदो शिक्षा नीति, रोजगार नीति, पूर्वाधार नीति लगायतका महत्वपूर्ण नीतिहरू बनाएर तथा दीर्घकालिन योजनाहरू बनाएर कार्यान्वयनमा लैजान सक्छन्, जसले उनीहरूको कामलाई उदाहरणीय बनाउन सक्छन्। वैज्ञानिक र दुरदर्सी योजनाले मात्र सर्वाङ्गिण र दिगो विकासलाई अधि वढाउन सहयोग पुऱ्याउँछ। विना योजना सिमित स्रोत साधनबाट निर्दिष्ट लक्ष्य तथा उद्देश्यहरू हासिल गर्न सकिँदैन। संविधानले स्थानीय सरकारलाई सेवा प्रवाह गर्ने शक्तिशाली सरकारको रूपमा परिकल्पना गरेको छ। तसर्थ, सेवाको प्रभावकारितालाई गुणस्तरीय र चिरस्थायी बनाउन तथा सन्तुलित विकासलाई मुर्तरूप दिन एवम् विद्यमान विभिन्न प्रकृतिका समस्याहरूको दिगो र समयानुकूल समाधानको प्रयासलाई अगाडि वढाउन रणनीतिक आवधिक योजनाको आवश्यकता अपरिहार्य हुने गर्दछ।

बक्स १ आवधिक रणनीतिक योजना निर्माणका कानूनी आधारहरू

- ✓ नेपालको संविधान
- ✓ सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को परिच्छेद ६ को दफा २४ को उपदफा १
- ✓ नेपाल सरकारबाट स्वीकृत संघ, प्रदेश र स्थानीय तहको अधिकारहरूको कार्य विस्तृतीकरण,
- ✓ पन्ध्रौ योजना
- ✓ दिगो विकासका लक्ष्यहरू, विषयगत ऐन तथा नीतिहरू, नेपाल पक्ष भएका सन्धी सम्झौताहरू, राष्ट्रिय योजना अयोगबाट जारी राष्ट्रिय अनुगमन तथा मूल्याङ्कन निर्देशिका, संघीय तथा प्रादेशिक आवधिक योजना

यसै सन्दर्भमा भीरकोट नगरपालिकाले प्रचलित कानून र राष्ट्रिय अन्तराष्ट्रिय अभ्यासहरूको आधारमा (बक्स १ आवधिक रणनीतिक योजना निर्माणका कानूनी आधारहरू) भीरकोटको वस्तुस्थिती तथा साधन श्रोतको विश्लेषण गरी स्थानीय सरकारको मूल्य मान्यता तथा स्थानीय आवश्यकताका आधारमा नगरपालिकाको विकासको खाका कोर्ने उद्देश्यले पाँच वर्षे रणनीतिक आवधिक योजना तर्जुमा गरेको छ।

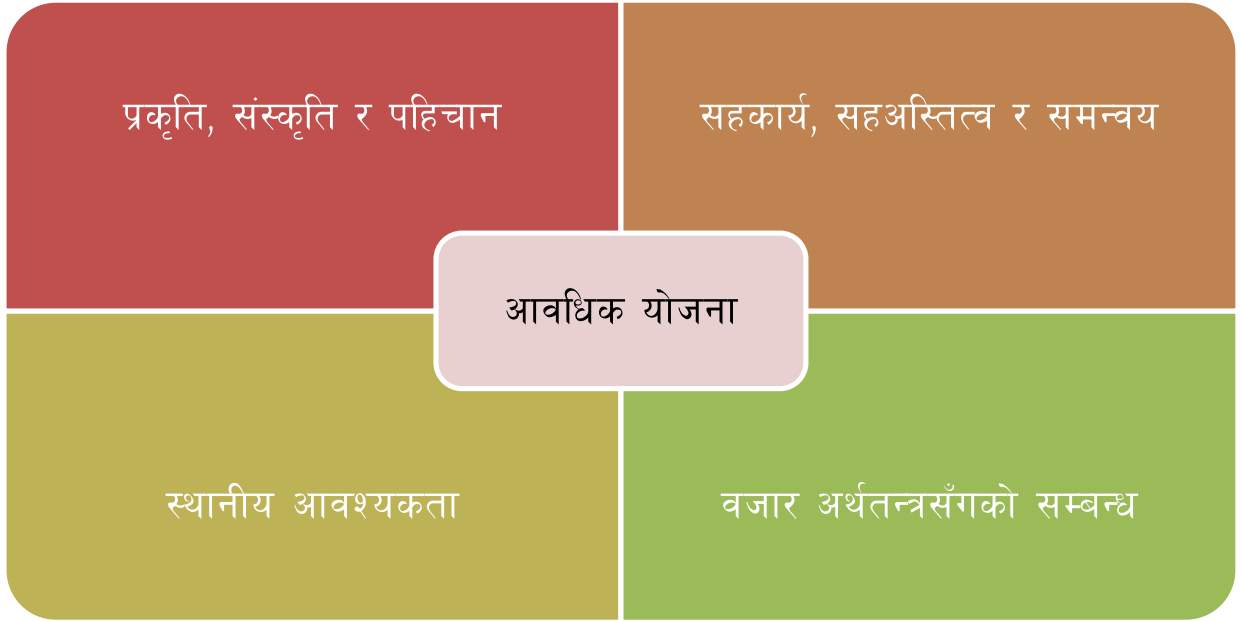
१.२ आवधिक योजना तर्जुमाको उद्देश्य

- नगरपालिकाको वस्तुस्थिती तथा साधन श्रोतको विश्लेषण गरी स्थानीय सरकारको मूल्य मान्यता तथा स्थानीय आवश्यकताका आधारमा नगरपालिकाको विकासको खाका कोर्ने,
- नगरपालिकाको दीर्घकालिन सोच, निर्देशक सिद्धान्त, लक्ष्य, रणनीति र प्राथमिकता निर्धारण गर्ने,
- नगरपालिकाले अंगिकार गरेको नीति तथा कार्यक्रम, दीर्घकालीन सोच, लक्ष्य तथा क्षेत्रगत उद्देश्यलाई मुर्तरूप दिनसक्ने कार्यनीति तथा प्रमुख कार्यक्रमहरू तय गर्ने।

१.३ आवधिक योजना तर्जुमाको कार्यक्षेत्र

१. भीरकोट नगरपालिकाको समग्र विकासका चुनौती र अवसरको अध्ययन गर्ने,
२. समष्टिगत आर्थिक लक्ष्य तथा खाका तयार पार्ने,
४. नगरपालिकाले लिने समष्टिगत नीति तयार पार्ने,
५. सार्वजनिक, निजी, र सहकारी साभेदारी सम्बन्धको विश्लेषण गर्ने
६. नगरपालिकाको आर्थिक क्षेत्रको पहिचान गर्ने,
७. नगरपालिकाको सामाजिक क्षेत्रको पहिचान गर्ने,
८. नगरपालिकाको पूर्वाधार क्षेत्रको पहिचान गर्ने,
९. नगरपालिकाको संस्थागत विकास, लोकतन्त्र र सुशासनको अवस्था गर्ने,
१०. नगरपालिकाका अन्तरसम्बन्धित विषयहरूको विश्लेषण गर्ने
११. योजना तर्जुमा, कार्यान्वयन, र अनुगमन तथा मुल्यांकन गर्ने,

१.४ आवाधिक रणनीतिक योजना तयारीका आधार

क) प्रकृति, संस्कृति र पहिचान

प्रकृति प्रदत्त स्रोत तथा साधनको उच्चतम तथा सन्तुलित प्रयोगले दीगा विकासको सुनिश्चितता प्रत्याभूत गर्छ । त्यसै गरी सामाजिक पूँजीकोरूपमा स्थापित संस्कृति र पहिचानको उच्चतम प्रयोगले विकास प्रति सम्बन्धित समुदायमा अपनत्व भाव पैदा गराउछ जसले अन्तत्वगत्वा दीगो विकासमा योगदान पुऱ्याउछ । तसर्थ प्रस्तुत आवधिक योजनाले भीरकोट नगरपालिकाको चारवटा विकासका खम्बा मध्ये प्रकृति, संस्कृति र पहिचानलाई एउटा खम्बाको रूपमा अंगिकार गरेको छ । नगरपालिकाका विषयगत क्षेत्रहरुको विकासको प्रारूप प्रकृति, संस्कृति र पहिचानसँग सम्बन्धित प्राकृतिक तथा सामाजिक सम्पत्तिका आधारमा कोरिने छ ।

ख) सहकार्य, सहअस्तित्व र समन्वय

नेपालको संविधानले तीन तहका सरकारहरुबीच सहकार्य, सहअस्तित्व र समन्वयको सम्बन्ध स्थापित गराएको छ । संविधानको धारा २०६ (१) (ट) मा संघ, प्रदेश, र स्थानीय तहलाई संघिय इकाई भनी परिभाषित गरेको छ भने राष्ट्रिय प्राकृतिक स्रोत तथा वित्त आयोग ऐन २०७४ ले राजश्व र अनुदान सिफारिस र प्राकृतिक स्रोतको परिचालन गर्दा लिईने अधिकार र हिस्साको निर्धारण गर्ने व्यवस्था गरेको छ । त्यसैगरी स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन २०७४ ले प्रदेश समन्वय परिषदको व्यवस्था गरी प्रदेश र स्थानीय तहले गर्ने काममा नीतिगत समाञ्जस्यता, योजना व्यवस्थापनमा रणनीतिक साभेदारी, साभ्ना अधिकारको प्रयोग तथा प्राकृतिक स्रोतको उपयोग तथा वाँडफाँड सम्बन्धि व्यवस्था गरेको छ । यसर्थ भीरकोट नगरपालिकाको आवधिक योजनाले विकासको खाका कोर्दा उल्लिखित सवैधानिक व्यवस्थाको मर्मलाई अंगिकार गरेर अधि बढ्नु पर्ने भएकाले सहकार्य, सहअस्तित्व र समन्वयलाई नगरपालिकाको विकासको खम्बाको रूपमा लिईने छ ।

ग) स्थानीय आवश्यकता

विकासको पूर्व सर्त यसले कुन हदसम्म स्थानीय आवश्यकतालाई सम्बोधन गर्न सक्छ भन्ने कुरामा निर्भर गर्छ । भीरकोट नगरपालिका प्रचुर सम्भावना बोकेर सम्वृद्धिको बाटोमा जुरमुराउन खोजेको नगरपालिका हो । तसर्थ आवधिक योजनाले ती स्थानीय सम्भावनाहरुको पहिचानमा ध्यान पुऱ्याउनु पर्नेछ ।

घ) बजार अर्थतन्त्रसँगको सम्बन्ध

उदारीकरण, नीजिकरण र बजार प्रतिस्पर्धामा आधारित आजको विश्व, अनि त्यसैबाट निर्देशित नेपाल सरकारको नीतिबाट भीरकोट नगरपालिका अछुतो रहने कुरै भएन । तसर्थ नगरपालिकाको विकास क्षेत्रिय, राष्ट्रिय तथा अन्तराष्ट्रिय बजार अर्थतन्त्रको विकास, उत्पादन, उच्चमशीलता, तथा रोजगारीसंग जोडिन सक्नु पर्छ । प्रस्तुत आवधिक रणनीतिक योजनाले नगरपालिकालाई त्यस दिशा तर्फ उन्मुख गराउने छ ।

माथि उल्लेखित चार खम्बे सैद्धान्तिक अवधारणाका आधारमा यस नगरपालिकाको आवधिक रणनीतिक योजना निर्माण गरिएको छ ।

१.५ आवधिक योजना पूर्वतयारी कृयाकलाप तथा चरण

२०७६ जेष्ठ ७ गते-रणनीतिक योजना सम्बन्धि प्रारम्भिक छलफल

२०७६जेष्ठ ११ गते- रणनीतिक योजना सम्बन्धि प्रारम्भिक अभिमुखीकरण

२०७६ भाद्र ९ – पूर्व तयारी कार्यशाला

२०७६ कार्तिक २ देखि ६ – वडागत कार्यशाला

२०७६ कार्तिक २० देखि २२- आवधिक रणनीतिक योजना कार्यशाला तथा पौष १६ गते मस्यौदा प्रतिवेदन प्रस्तुतीकरण

१.५.१ सन्दर्भ सामग्रीको अध्ययन

आवधिक योजना तर्जुमाका लागि भीरकोट नगरपालिकासँग सम्बन्धित अभिलेख तथा उपलब्ध लेख रचना तथा सम्बन्धित साहित्यहरूको डेस्क अध्ययन गरी नगरपालिकाको आर्थिक, सामाजिक, ऐतिहासिक, सांस्कृतिक, भौगोलिक, प्राकृतिक लगायतका सम्भावनाका विविध पक्षको समीक्षा गरियो । यसका अतिरिक्त भीरकोट नगरपालिकाको समग्र सम्भावना तथा चुनौतीका क्षेत्रको विश्लेषणका साथै नेपालको संविधान, स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, राष्ट्रिय प्राकृतिक श्रोत तथा वित्तिय आयोग अन्तर्गतका ऐन, कानून तथा निर्देशिका, प्रदेश सरकारका नीति तथा कार्यक्रम, भीरकोट नगरपालिकासँग सिमाना जोडिएका स्थानीय सरकारका नीति तथा कार्यक्रम, राष्ट्रिय योजना आयोग अन्तर्गतका आवधिक योजना तर्जुमा निर्देशिका तथा अन्य सम्बन्धित स्रोत सामग्रीको अध्ययन गरियो । यी अध्ययनहरूको आधारमा भीरकोट नगरपालिकाले अंगिकार गर्नुपर्ने नीति तथा कार्यक्रमहरूको विश्लेषण गरियो ।

१.५.२ बहुसरोकारवालाहरूसँगको छलफल तथा अभिमुखीकरण

प्रारम्भिक चरणमा नगरपालिकाको सहयोगमा नगरपालिका स्थित बहुसरोकारवालाहरूसँग योजना निर्माणको सैद्धान्तिक पक्षलाई समेटेर गते २०७६ जेष्ठ ७ र ११ तथा भाद्र ९ गते-रणनीतिक योजना सम्बन्धि प्रारम्भिक छलफल तथा अभिमुखीकरण कार्यक्रम सञ्चालन गरियो भने कार्तिक २ गते देखि ६ गते सम्म वडागत छलफल गरियो । नगरपालिकाका सरोकारवाला (राजनीतिक प्रतिनिधि, स्थानीय जानकार, संस्थाका प्रतिनिधि, सामाजिक ब्यक्तित्व तथा समाजसेवी, भद्र महिला ब्यक्तित्वहरू लगायत पत्रकार आदि) को सहभागितामा भएको उक्त छलफलमा संघिय संरचना

अन्तरगत स्थापित स्थानीय सरकारहरूले अवलम्बन गर्नुपर्ने योजनाबद्ध विकासको आवश्यकताको बारेमा अन्तकृया भयो । प्रारम्भिक छलफलका साथै रणनीतिक योजना तर्जुमाका लागि सबै समुदायको समान, समतामुलक तथा समानुपातिक प्रतिनिधित्वका लागि पालिका स्तरीय समितिहरू गठन गरियो । जस अन्तरगत नगर प्रमुख ज्यूको संयोजकत्वमा मुल समिति र विषयगत समितिका संयोजकहरूको संयोजकत्वमा विषयगत समितिहरू गठन गरिए । यी समितिहरू गठनको मुख्य उद्देश्य आवधिक रणनीतिक योजना तर्जुमा प्रक्रियामा सम्बन्धित सबैको अपनत्व सहितको सहभागिता जुटाउनु रहेको थियो ।

१.५.३ वस्तुस्थिती विश्लेषण

तथ्यमा आधारित योजनाले मात्र नगरपालिकाको सोच र लक्षलाई दिशाबोध गर्न सक्ने भएकाले पालिका स्तरीय समितिहरूको गठन सँगसँगै नगरपालिकाको वस्तुस्थिती विश्लेषणको कार्यलाई पनि अघि बढाईयो । वस्तुस्थिती विश्लेषणको मुख्य उद्देश्य नगरपालिकाको विविध क्षेत्रको धरातलीय यथार्थको जानकारी लिनु थियो ।

१.५.४ पालिका स्तरीय आवधिक रणनीतिक योजना तर्जुमा कार्यशाला

प्रारम्भिक चरणमा आवधिक रणनीतिक योजना तर्जुमा प्रयोजनार्थ गठन गरिएका मुल तथा विषयगत समितिहरूसँगको छलफलबाट भीरकोट नगरपालिकाका आर्थिक, सामाजिक, सास्कृतिक, पुरातात्विक, ऐतिहासिक, प्राविधिक, भौगोलिक, मानविय र प्राकृतिक श्रोतको वर्तमान अवस्थाको आँकलन गर्दै आवधिक रणनीतिक योजना तर्जुमाका लागि २०७६ कार्तिक २० देखि २३ गतेसम्म करिब ७० जना बिभिन्न क्षेत्र, राजनीतिक आश्रथा, जनप्रतिनिधिको उपस्थितीमा आवासिय कार्याशाला गरियो । तीन दिवसीय उक्त कार्यशालाको पहिलो दिन वस्तुस्थितीको विश्लेषणका साथै नगरपालिकाको अवसर, चुनौती, तथा रणनीतिक उपायहरूको बारेमा समूह कार्य सहित छलफल तथा अन्तरक्रिया गरियो । दोस्रो दिन विषयगत समितिहरूको सकृय सहभागितामा नगरपालिकाको दीर्घकालीन सोच, समष्टिगत लक्ष तथा उद्देश्य निर्माणको कार्य गरियो भने तेस्रो दिन समूहकार्यको माध्यमबाट नगरपालिकाले तय गरेको लक्ष बमोजिम नीति, क्षेत्रगत उद्देश्य, तथा तदअनुरूपका प्रमूख कार्यक्रमहरूको तय गर्ने कार्य गरियो ।

१.५.५ तथ्याङ्कको प्रशोधन, विश्लेषण तथा मस्यौदा प्रतिवेदन तयारी

वस्तुस्थिती विश्लेषण तथा रणनीतिक योजना तर्जुमा कार्यशालाबाट प्राप्त सूचना तथा तथ्याङ्कको व्यवस्थापन तथा विश्लेषण योजना निर्माणको सैद्धान्तिक अवधारणाका आधारमा तयार गरि आवधिक रणनीतिक योजनाको खाका प्रतिवेदन तयार गरियो ।

१.५.६ प्रमाणीकरण कार्यशाला

माथि उल्लिखित अध्ययनका सम्पूर्ण क्रियाकलापहरू पुरा गरी आवधिक रणनीतिक योजना सम्बन्धि प्रारम्भिक खाका तयार पारियो । तयार पारिएको प्रारम्भिक खाकाको प्रमाणीकरणका लागि २०७६ पौष ५ गते भीरकोट नगरपालिकाका सम्बन्धित सरोकारहरूको सहभागितामा प्रतिवेदन प्रमाणीकरण गोष्ठीको आयोजना गरियो । प्रमाणीकरण गोष्ठीमा नगरपालिकाको आवधिक रणनीतिक योजनामा समावेश हुने सम्पूर्ण विषयवस्तु तथा अध्ययनको सम्पूर्ण प्रारूप प्रस्तुत गरि सरोकारवालाबाट प्राप्त सुझावलाई संग्रहित गरियो ।

१.५.७ अन्तिम प्रतिवेदन पेश

प्रतिवेदनको प्रारम्भिक खाकामा भएको छलफल तथा सुझावहरूको सम्बोधन गरी अन्तिम प्रतिवेदन तयार पारी नगरपालिकाको कार्यालयमा पेश गरियो ।

१.६ सिमा, जोखिम तथा पूर्वानुमान

क) आवधिक योजना तर्जुमाका क्रममा प्रयोग गरिएका परिमाणात्मक लक्ष्य प्रस्तावित हुन जसले यथार्थ अवस्थाको प्रतिनिधित्व नगर्न पनि सक्छन् ।

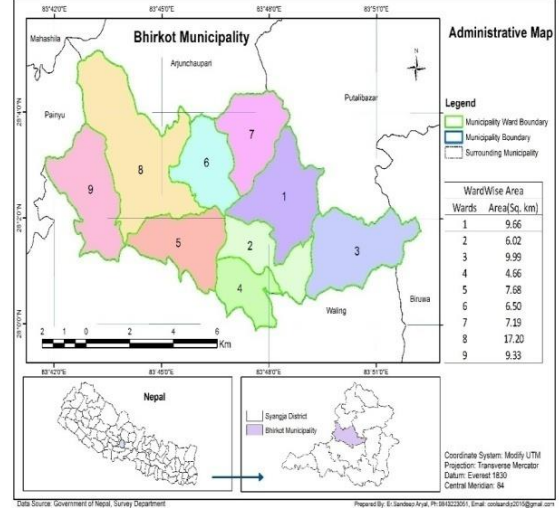
- ख) आवधिक योजनामा प्रस्तुत दीर्घकालिन सोच, लक्ष्य, उद्देश्य, रणनीति तथा कार्यनीतिको सहज प्रतिफल संघीय व्यवस्थाको प्रभावकारी कार्यान्वयन, स्थीर सरकार तथा अन्य कुनै प्राकृतिक तथा अकल्पनिय घटना नघटेको अवस्थामा मात्र प्राप्त हुने छ ।
- ग) संघियताका मर्म बमोजिम संघ, प्रदेश र स्थानीय तहको संरचनात्मक विकास भएको हुनेछ ।
- घ) संघ, प्रदेश र स्थानीय तहका आवश्यक कानूनहरूको निर्माण भएको हुनेछ ।
- ङ) स्थानीय सरकारले संवैधानिक रूपमा प्रदत्त अधिकारको प्रयोग गर्न पाउनेछन् ।
- च) स्थानीय आवश्यकताका आधारमा कानून निर्माण भएको हुनेछ ।
- छ) सरकारी, सहकारी, गैरसरकारी र निजी क्षेत्रको लगानी र कार्यक्रममा बृद्धि हुनेछ ।
- ज) नगरपालिकाले रणनीतिक कार्यक्रमको कार्यान्वयन लाभ लागत विश्लेषणका आधारमा गर्ने छ ।
- झ) जलवायु परिवर्तन वा अन्य कुनै प्रकारले हुने प्राकृतिक विपदको अवस्था सामना गर्नु पर्ने छैन ।

अध्याय दुई नगरपालिकाको वस्तुस्थिति

२.१ नगरपालिकाको वस्तुस्थिति विवरण

गण्डकी प्रदेश, स्याङ्जा जिल्ला, निर्वाचन क्षेत्र नं. २ मा अवस्थित, ८३ डिग्री २७ मिनेटदेखि ८४ डिग्री ४६ मिनेट पूर्वी देशान्तर र २७ डिग्री ५२ मिनेटदेखि २८ डिग्री १३ मिनेट उत्तरी अक्षांससम्म फैलिएको भीरकोट नगरपालिकाको जम्मा क्षेत्रफल ७८.२३ वर्ग कि.मी. रहेको छ। समुद्र सतहबाट न्यूनतम करीव ६५० मिटरदेखि १७५० मिटरसम्मको उचाईमा रहेको नगरपालिकाको मौसम समग्रमा समशितोष्ण खालको रहेको छ भने तापक्रम न्यूनतम ५ डिग्री से. अधिकतम ३५ डिग्री से. र वर्षा २८८९ मि.मि.सम्म हुने गरेको देखिन्छ।

साविकका दहथुम, वानेशोक, खिलुङ, ढापुक गा.वि.स. हरुका सवै वडाहरु र छाडछाडदीका २,३,७,८,९, स्वरेकका १,५,६,७,९ र कालिकाकोटका ३,४,५,६,७,८ वडाहरुलाई समेटेर वि.सं. २०७३ सालमा भीरकोट नगरपालिका घोषणा भएको हो। पूर्वमा बिरुवा गाँउपालिका र पुतली बजार नगरपालिका, पश्चिममा पर्वत जिल्ला, उत्तरमा अर्जुन चौपारी गाँउपालिका र पुतली बजार नगरपालिका र दक्षिणमा वालिङ नगरपालिकाले घेरिएको भीरकोट नगरपालिकालाई प्रशासनिक हिसावले ९ वटा वडामा विभाजन गरिएको छ।

जम्मा क्षेत्रफल मध्ये ४७.८३ वर्ग कि.मी कृषि क्षेत्र, १९.२८ वर्ग कि.मी वन जंगल, ८.१९ वर्ग कि.मी घाँसेक्षेत्र, १.३८ वर्ग कि.मी भाडी क्षेत्र र १.०६ वर्ग कि.मी बगर तथा बलौटे क्षेत्रले ओगटेको यो नगरपालिकाको कुल जनसंख्या घरघुरी सर्वेक्षण २०७४ अनुसार ३१९६८, पुरुषको संख्या १६५९९ र महिलाको संख्या १५३६९, लैङ्गिक अनुपात १०८, औषत परिवार संख्या ५.५७ र जनघनत्व ७८.२३ व.कि.मी रहेको छ। त्यसैगरी नगरपालिकामा आर्थिक रूपले सकृय जनसंख्या (१५ देखि ५९ वर्ष) ५५ प्रतिशत रहेको छ भने उक्त उमेर समूहका करीव २४ प्रतिशत जनसंख्या रोजगारीका लागि बाहिर (विदेश वा सहरी क्षेत्र तर्फ) गएका छन्।

ब्राम्हण, क्षेत्री, मगर, गुरुङ, तामाङ, विश्वकर्मा, परियार, गन्धर्व, मुस्लिम लगायतका जातजातिको बसोबास रहेको भीरकोट नगरपालिका कुडार, सारुथोक, जगतपुर, भीरकोट जस्ता ऐतिहासिक दरवारको संग्राहलय मात्र होइन, स्वरेक मैदान, गडहरे गुफा, मुल्का बराहा, छाडछाडदी मन्दिर जस्ता प्राकृतिक र धार्मिक सम्पदाको संगम स्थल पनि हो।

भीरकोट नगरपालिकाको समग्र अर्थतन्त्र मजबूत बन्नकालागि आर्थिक, सामाजिक, पूर्वाधार, वन वातावरण र संस्थागत विकास लगायतका क्षेत्रहरुको अवस्था बलियो हुन आवश्यक छ। तसर्थ प्रस्तुत अध्यायमा नगरपालिकाका पाँचवटा विषयगत क्षेत्रको अवस्था, लक्ष्य, उद्देश्य, तथा कार्यनीतिलाई तल प्रस्तुत गरिएको छ।

२.२ नगरपालिकाको विकास समीक्षा

पोखरा, दमौली, चितवन, वुटुवल लगायतका प्रमुख व्यापारिक केन्द्रको सहज पहुच प्राप्त भीरकोट नगरपालिकालाई प्राकृतिक, धार्मिक तथा ऐतिहासिक साधन स्रोतका हिसावले सम्भावना बोकेको नगरपालिका मान्न सकिन्छ। परिवर्तित राजनीतिक पुर्नसंरचनाको परिप्रेक्षमा आँधिखोलाको सभ्यतालाई विकासको आधार बनाएर अघि बढेको नगरपालिकाले

स्थापनाकालको छोटो अवधिमा केही दीर्घकालिन महत्व राख्ने योजनाको प्रारम्भ गरेको छ । सिमित साधन श्रोतका बावजूद नगरपालिकाले क्षेत्रगतरूपमा चालेका कदमहरूको समीक्षा तल प्रस्तुत गरिएको छ ।

२.२.१ आर्थिक विकास

आर्थिक सम्बृद्धिको प्रमुख आधारको रूपमा भीरकोट नगरपालिकाले कृषि र पर्यटनलाई लिएको देखिन्छ । कृषि व्यवसायमा निर्भर कृषकहरूको व्यवसायिकता अभिवृद्धि गर्ने साथै कृषि उत्पादकत्व वढाई आत्मनिर्भर अर्थतन्त्र निर्माण गर्ने सोचका साथ नगरपालिकाले कृषक तथा कृषक समुहलाई विशेष अनुदानमा हाते द्याक्टर उपलब्ध गराएको देखिन्छ भने बेमौसमी तरकारी खेती गर्ने कृषकलाई ५० प्रतिशत अनुदानमा टनेल वितरण गरेको छ । यसका अलावा नगरपालिकाले एक गाउँ एक उत्पादनको दीर्घकालिन अवधारणा अधि सारी तद्अनुरूपका अल्पकालिन कार्यक्रमहरू सञ्चालन गरेको देखिन्छ ।

त्यसैगरी जिल्ला समन्वय समिति स्याङ्जा तथा अन्तरपालिका समन्वयमा स्वरेक मैदानलाई पर्यटकिय क्षेत्रको रूपमा विकास गर्ने, छयाडछाडदी मन्दिरलाई धार्मिक पर्यटनको रूपमा विकास गर्ने लगायतका पर्यटन प्रवर्द्धनका योजनाका लागि पनि नगरपालिकाले काम गरिरहेको छ भने प्रधानमन्त्री रोजगार कार्यक्रम अन्तर्गत पदमार्ग, पैदलमार्ग, सिचाई कुलो, सार्वजनिक शौचालय लगायतका भैतिक पूर्वाधारको निर्माणमा पनि नगरपालिका अग्रसर भएको देखिन्छ ।

२.२.२ सामाजिक विकास

सामाजिक विकास अन्तर्गत नगरपालिकाले गर्भवतीको पोषण अवस्थामा सुधार ल्याउनका लागि पहिलो पटक गर्भ जाँच गराए देखि शिशु नजन्मेसम्म दिनको एक वटाका दरले अण्डा वितरण गर्ने कार्य सञ्चालन गरेको छ । त्यसैगरी ५ वर्ष मुनिका बालबालिकाहरूको स्वास्थ्य अवस्थामा सुधार गर्न निरन्तर रूपमा जुकाको औषधि खुवाउने तथा विद्यालयमा अध्ययनरत छात्राकालागि सेनिटरी प्याड वितरण गर्ने गरिएको छ भने स्थानीयस्तरमा प्राप्त हुने जडिवुटीको प्रयोगलाई प्राथमिकता दिने, संघीय सरकारको सह-लगानीमा वडागत रूपमा स्वास्थ्य शिविर सञ्चालन गर्ने तथा शहरी स्वास्थ्य क्लिनिक सञ्चालनका लागि वडा नं. २ मा भवन निर्माण गर्ने कार्य गरिएको छ ।

जेष्ठ नागरिकको सम्मानजनक र सहज जिवनयापनलाई ध्यान दिदै नगरपालिका र प्रदेश सरकारको सहकार्यमा जेष्ठ नागरिक दिवासेवा केन्द्र निर्माण कार्य थालनी गरिएको छ भने जेष्ठ नागरिक सम्मान कार्यक्रमहरू सञ्चालन गर्ने गरिएको छ ।

दलित, जनजाति तथा पिछडिएको समुदायको जिवनस्तरमा सुधार ल्याउने उद्देश्यले उनीहरूको ज्ञान, सिप र क्षमताका आधारमा सिलाईकटाई तथा मौरी पालनका लागि नगरपालिकाले अनुदानमा सिलाई मेशिन र मौरीघार वितरण गरेको थियो । त्यसै गरी लक्षित वर्गका लागि सुरक्षित आवास कार्यक्रम पनि हाल सञ्चालनमा रहेको छ भने २०७६ साल चैत्र मसान्त भित्रमा बालमैत्री स्थानीय शासन अवलम्बन, कार्यान्वयन तथा घोषणा गर्न नगरपालिकाले हाल अभियान सञ्चालन गरीरहेको छ । अर्को तर्फ धार्मिक तथा सांस्कृतिक क्षेत्रको विकासका लागि भीरकोट कालिका, खिलुङ्गा कालिका र छायाँ क्षेत्र मन्दिरको संरक्षण र विकासमा पालिकाले विशेष चासो दिएको छ ।

२.२.३ पूर्वाधार विकास

आर्थिक वर्ष २०७५/७६ लाई पूर्वाधार विकास तथा निर्माण वर्ष घोषणा गरी नगरपालिकाले आधारभूत पूर्वाधार निर्माणलाई तदारूपताका साथ वढाएको छ । जस अनुरूप करीव ७ करोडको लागतमा नगरपालिकाको आफ्नै भवन निर्माण सम्पन्न हुने क्रममा छ त्यसै गरी नगरपालिकाभित्र उत्पादित फोहोरको वैज्ञानिक व्यवस्थापनका लागि नकुहिने फोहोर राख्ने ट्रष्टको निर्माण हुदैछ भने वयरघारी वजारको सिसौघारीमा बसपार्क सञ्चालनमा ल्याईएको छ । पशू चौपायाको व्यवस्थापनका लागि नगरपालिकाले गौशालाको निर्माण गरेको छ भने नगर क्षेत्रभित्रका मुख्य वस्तीका सम्पूर्ण सडक कालोपत्रे गरिएको छ । खानेपानी तथा सरसफाई तर्फ नगरपालिकाले नगरक्षेत्र भित्र स्वच्छ र सफा

पिउने पानीको सहज पहुँचका लागि पूर्वाधार निर्माण गरिहरेको छ । त्यस्तै सडकमा सौर्यबत्तीको व्यवस्था पनि गरिएको छ । अर्को तर्फ स्वरेक मैदान, छाँयाक्षेत्र लगायतका क्षेत्रको दीर्घकालीन महत्व बढाउन विस्तृत परियोजना प्रतिवेदन तयार गर्ने काम पनि सम्पन्न भएको छ ।

२.२.४ वातावरण तथा विपद् व्यवस्थापन

प्राकृतिक प्रकोपबाट हुन सक्ने जोखिम न्यूनीकरणकालागि नगरपालिकाले आँधिखोला लगायतका खोलामा तारजाली, ट्युम पाईप वितरण तथा तटबन्दको काममा जोड दिएको छ । त्यसैगरी विपद् व्यवस्थापनका सन्दर्भमा सम्बन्धित सरोकारवालासँग अन्तरक्रिया गर्ने गरिएको छ ।

२.२.५ संस्थागत विकास, सेवा प्रवाह र सुशासन

संस्थागत विकास, सेवा प्रवाह र सुशासन अन्तर्गत नगरपालिकाले उपभोक्ता समितिलाई आवश्यक अनुशिक्षण दिने, निर्वाचित पदाधिकारी र कर्मचारीलाई योजना तथा कानून निर्माण सम्बन्धि क्षमता अभिवृद्धि तालिम, नगरसभाबाट पारित ऐन, नियम, निर्देशिका भीरकोट राजपत्रमा प्रकाशन, कर तथा सेवा शुल्क निर्धारण लगायतका कार्यहरू गरेको छ ।

संविधानले परिकल्पना गरे अनुसार संघीय र स्थानीय सरकार अधिकारका हिसाबले बलिया सरकार हुन । तसर्थ स्थानीय सरकारले संघीयताको मर्म बमोजिम भूमिका निर्वाह गर्न सकेको खण्डमा मात्र सेवाग्राहीले वास्तविक अर्थमा “गाउँ गाउँ मा सिंहदरवार” आएको महसुस गर्नेछन् ।

कुनै पनि सरकार निश्चित सैद्धान्तिक विचारबाट निर्देशित हुन्छ । सैद्धान्तिक अवधारणका आधारमा निर्माण भएका ऐन, नीति र नियमले सरकारका सम्पूर्ण गतिविधिलाई निर्देशित गर्छ । सरकारको सफलता र असफलता नागरिक मैत्री नीतिको निर्माण र ती नीति नियमको चूस्त र प्रभावकारी कार्यान्वयनमा भर पर्छ । तसर्थ स्थानीय सरकारहरूले पनि संविधानमा उल्लिखित एकल र साभा अधिकारका आधारमा नीति निर्माण गरी तिनीहरूको प्रभावकारी कार्यान्वयनलाई प्रभावकारीरूपमा कार्यान्वयन तर्फ लाग्नु पर्ने हुन्छ ।

भीरकोट नगरपालिकाको सन्दर्भमा पनि संविधान प्रदत्त अधिकारहरूका आधारमा नीति निर्माण गरी त्यस अनुरूप कार्यक्रम निर्माण र कार्यान्वयनमा जोड दिएको खण्डमा विकासको प्रणाली स्थापित हुन जान्छ जसले नगरपालिकाको सेवा प्रवाह तथा विकासमा गुणात्मक प्रतिफल दिन सक्छ ।

अध्याय तीन दीर्घकालीन सोच, लक्ष्य, उद्देश्य र रणनीति

३.१ पृष्ठभूमि

संविधानको धारा २३२ ले संघ, प्रदेश र स्थानीय तह बीचको अन्तर सम्बन्ध सहकारीता, सह अस्तित्व र समन्वय सिद्धान्तमा आधारित हुने व्यवस्था गरेर तीनै तहबीच समान सोच, लक्ष्य, उद्देश्य र रणनीति सहितको सहकारिताबाट मात्र राज्यले सोचेको सम्बृद्धिको सपना पुरा हुने कुराको परिकल्पना गरेको छ । तसर्थ स्थानीय सरकारले निर्माण गर्ने रणनीतिक योजना संघीय र प्रादेशिक योजनाको आधारस्तम्भमा तय गर्नुपर्ने हुन्छ । भीरकोट नगरपालिकाको हकमा पनि दीगो विकास लक्ष्य, संघीय सरकारको आवधिक योजना, गण्डकी प्रदेशको प्रथम पञ्च बर्षिय योजनाको आधारपत्र र नगरपालिकाको वस्तुस्थिति तथा राजनीतिक सोचका आधारमा रणनीतिक योजना तर्जुमा गर्नु पर्ने देखिन्छ ।

३.२.नगर समृद्धिका सम्बाहकहरु

आवधिक रणनीतिक योजना तय गर्न आयोजित कार्यशाला गोष्ठिले निर्देश गरेका भीरकोट नगरपालिकाको समृद्धिका सम्बाहकहरु देहाय बमोजिम छन :

- क) **पर्यटन** : आँधिखोला तथा अन्य सहायक खोलानालाको जलप्रवाहबाट सिंचित भीरकोट नगरपालिकाको आफ्नै मौलिक सभ्यता र ऐतिहासिकता मात्र छैन स्वरेक, गडहरे, फाँट, जैविक विविधता तथा धार्मिक सम्पदाहरुको संयोग पनि छ । एकातर्फ देशकै प्रमुख पर्यटकिय गन्तव्यको रुपमा परिचित पोखराको सामिप्यता भीरकोटलाई प्राप्त छ भने अर्को तर्फ यहाँका ऐतिहासिक दरवारहरु, छाडछाडदी मन्दिर लगायतका धार्मिक सम्पदा, आँधिखोलाले उजागर गरेको कृषि र पर्यावरणीय सम्भावनाले भीरकोटलाई पर्यटकिय केन्द्रको रुपमा विकास गर्न सकिने प्रसस्त आधारहरु दिएको छ । तसर्थ, गण्डक क्षेत्रको पर्यटन बजारसँग उपलब्ध साधनस्रोतलाई जोड्न सकेको खण्डमा भीरकोटको समृद्धि सपना साकार हुन सक्ने भएकाले पर्यटनलाई नगरपालिकाको समृद्धि सम्बाहकको रुपमा लिइएको छ ।
- ख) **कृषि र कृषि जन्य उद्योग** : पोखरा, चितवन, बुटवल लगायतका व्यापारिक केन्द्रको लगभग मध्य बिन्दुमा अवस्थित भीरकोट नगरपालिकाकालागि कृषि बजारको उपलब्धता र पहुँच तुलनात्मक रुपमा सहज छ । तसर्थ भीरकोटले कृषि क्षेत्रको यान्त्रिकरण, व्यवसायिकरण तथा कृषि जन्य उद्योगको प्रवर्द्धनबाट कृषि उत्पादकत्व बृद्धि गरी समृद्ध भीरकोट निर्माणको आधार बनाउन सक्ने भएकाले कृषि र कृषिजन्य उद्योगलाई समृद्धिको सम्बाहकको रुपमा लिइएको छ ।
- ग) **जलस्रोत** : देशकै प्रमुख जलाधार क्षेत्रको रुपमा परिचित गण्डकी प्रदेशमा अवस्थित भीरकोट नगरपालिकापनि आँधीखोलाको मुल र अन्य सहायक खोलानालाको जलप्रवाहबाट सिंचित छ । तसर्थ जलस्रोतको उपयोगबाट भीरकोट नगरपालिकाले उर्जा, पर्यापर्यटन तथा जलपर्यटन विकास गरि समृद्धिको आधार तयारगर्न सक्ने भएकोले जलस्रोतलाई नगरपालिकाको समृद्धि सम्बाहकको रुपमा लिइएको छ ।
- घ) **पूर्वाधार** : नगरपालिकाका सम्भावनाहरुलाई उपलब्ध सेवा तथा बजारसँगको पहुँचमा सहजता ल्याउन पूर्वाधारको अहम् भूमिका हुने भएकाले पूर्वाधार विकासलाई पनि पालिकाको समृद्धि सम्बाहकको रुपमा लिइएको छ ।
- ङ) **संस्थागत विकास** : साधन स्रोतको उपलब्धता विकासकालागि साधान हुन । जवसम्म उपलब्ध साधन स्रोतको प्रभावकारी, चुस्त र दीगो उपयोग गरिदैन तवसम्म ती साधनहरु साध्यमा परिणत हुन सक्दैनन् । तसर्थ उपलब्ध साधन स्रोतलाई उच्चतम प्रतिफल दिने गरी उपयोग गर्न भीरकोट नगरपालिकाले विद्यमान संस्थागत संरचनामालाई चुस्त र प्रभावशाली बनाउनु पर्ने भएकाले नगरपालिकाको समृद्धि सम्बाहकका रुपमा संस्थागत विकासलाई पनि लिइएको छ ।

३.३ भीरकोट नगरपालिकाका विकासका आधारहरू

- क) प्रकृति : करीव ६५० देखि १८०० मीटरसम्मको उचाइमा अवस्थित भीरकोट नगरपालिका उब्जाउ भूमि, जलाधार, वनस्पती, गुफा तथा जैविक विविधताले भरिपूर्ण क्षेत्र हो । प्रकृति प्रदत्त यीनै सम्पदाहरूको उच्चतम प्रयोग भीरकोट नगरपालिकाको विकासको आधार हुनेछ ।
- ख) संस्कृति : भीरकोटको ऐतिहासिकतासँग जोडिएका पहिचान, गुरुङ, मगर, गन्धर्व लगायतका जनजाती तथा पिछडिएका समुदायको संस्कृति भित्र संस्कारको रूपमा जोडिएका विकासका आयामहरूको प्रयोग नै भीरकोटको सम्बृद्धिको आधार हुनेछ ।
- ग) भौगोलिक अवस्थिति : भीरकोटको भौगोलिक अवस्थिति नगरपालिकाको सभ्यता र पहिचानलाई उजागर गर्न, स्थानीय आवश्यकतालाई परिपूर्ति गर्न, अन्तरपालिका तथा प्रदेशसँग सहकारीता विकास गर्न अनि भूमण्डलीकरण र नीजिकरणको प्रभाव स्वरूप विकसित बजार अर्थतन्त्रमा आफ्नो उपस्थितीलाई तुलनात्मक र प्रतिष्पर्धात्मक रूपमा उभ्याउन सहायकसिद्ध हुने खालको छ । तसर्थ भौगोलिक अवस्थिति पनि भीरकोटको सम्बृद्धिको आधार हुनेछ ।
- घ) जनसांख्यिक लाभ : आर्थिक रूपले सकृय लगभग ५५ प्रतिशत जनसंख्या भएको भीरकोट नगरपालिकाले विकासलाई तिब्रता दिन आवश्यक पर्ने मानव संसाधनको अभाव भएल्ले पने देखिदैन । तसर्थ उपलब्ध जनशक्तिको उच्चतम उपभोग पनि भीरकोटको विकासको आधार बन्न सक्नेछ ।

३.४ दीर्घकालीन सोच, लक्ष्य, उद्देश्य र रणनीति

विकास सम्बाहक र आधारले भीरकोट नगरपालिकाले आगामी दिनमा चाल्नु पर्ने समृद्धिका कदमलाई दिशानिर्देश गर्छ । आवधिक रणनीतिक योजना तर्जुमा गोष्ठीले यही कुरालाई दृष्टिगत गर्दै भीरकोटको दीर्घकालीन सोच, लक्ष्य, उद्देश्य र रणनीति निर्धारण गरेको छ ।

३.४.१ दीर्घकालीन सोच

“समृद्ध भीरकोटको आधार, कृषि, पर्यटन आँधीखोलाको उपहार”

३.४.२ समष्टिगत लक्ष्य (प्रभाव तह)

आँधीखोलाको सभ्यता, कृषिको व्यवसायिकरण, पर्यटन प्रवर्द्धन, पूर्वाधारमा पहुँच, समाजिक समावेशीकरण, पर्यावरण संरक्षण गर्दै उच्च आर्थिक वृद्धि सहितको सुशासनयुक्त भीरकोट निर्माणको आधारशिला तयार गर्ने ।

४.४.३ समष्टिगत उद्देश्य (असर तह)

- बजार अर्थतन्त्रसँगको सहज पहुँच विस्तार गरी कृषि, पर्यटन र उद्यमशिलता विकास मार्फत नगरपालिकाको अर्थतन्त्रलाई दिगो, फराकिलो र आत्मनिर्भर बनाउनु,
- गुणस्तरीय स्वास्थ्य, व्यवसायिक शिक्षा र सहभागितामुलक समावेशी विकासका माध्यमबाट सम्मानजनक, गतिशिल, तनावरहित, र पोषणयुक्त जनशक्ति सहितको समाज निर्माण गर्नु,
- पर्यावरणीय तथा जैविक विविधताको संरक्षण र सम्बर्द्धनका माध्यमबाट स्वच्छ, सफा र हरियालीयुक्त नगरपालिकाको विकास गर्नु,
- उच्च मनोबल युक्त प्रशासनिक संयन्त्र खडा गरि सेवाग्राहीलाई चुस्त, प्रभावकारी र मितव्ययी सेवाको प्रत्याभूति दिनु ।

३.४.४ समष्टिगत परिमाणात्मक तालिका

आवधिक रणनीतिक योजना तर्जुमा कार्याशाला गोष्ठीबाट अनुमोदित दीर्घकालिन सोच, समष्टिगत लक्ष्य र उद्देश्यलाई निश्चित अवधिमा सार्थक पार्नु भीरकोट नगरपालिकाको मुख्य जिम्मेवारी हो । तसर्थ गोष्ठीले देहायका समष्टिगत परिमाणात्मक सूचकका आधारमा नगरपालिकाको सम्बृद्धिको मापन गर्ने छ ।

तालिका १ मा प्रस्तुत समष्टिगत परिमाणात्मक लक्ष्यको सम्बन्ध राष्ट्रिय तथा प्रादेशिक लक्ष्यसँग पनि रहेको छ । तसर्थ नगरपालिकाको तहमा प्राप्त हुन नसकेका तर राष्ट्रिय तथा प्रादेशिक लक्ष्यसँग तालमेल गरेर अघि बढ्नु पर्ने परिमाणात्मक लक्ष्य सूचकहरूलाई पनि प्रस्तुत तालिकामा तुलनात्मक रूपमा प्रस्तुत गरिएको छ ।

तालिका १ राष्ट्रिय र प्रदेशको परिमाणत्मक लक्ष्यका आधारमा भीरकोट नगरपालिकाको परिमाणत्मक लक्ष्य निर्धारण

क्र स	सूचक	इकाई	राष्ट्रिय लक्ष		गण्डकी प्रदेशको लक्ष्य		नगरपालिकाको लक्ष्य		
			आधार आ.व. ०७५/७६	वर्ष आर्थिक वर्ष २०८०/८१	आधार वर्ष आ.व. ०७५/७६	आर्थिक वर्ष २०८०/८१	आधार वर्ष (आ.व. ०७५/७६)	लक्ष्य (सम्मको अवस्था)	
								०७८/७९	०८०/८१
१	आर्थिक वृद्धिदर	प्रतिशत	६.८	९.६	७.१	१०.२	७.१	९.०	१०.२
२	कृषि क्षेत्रको योगदान	प्रतिशत	२७	१९.४	२८.२	२३.७	२८.२	२५.०	२३.५
३	उद्योग क्षेत्रको योगदान	प्रतिशत	१५.२	१६.७	१४.२	२२.४	१४.२	१६.०	२०.०
४	सेवा क्षेत्रको योगदान	प्रतिशत	५७.८	६४.२	५७.६	५३.९			
५	प्रति व्यक्ति वार्षिक आय	अमेरिकी डलर	१०४७	१५९५	१०४३	१९५६	८५०	११५०	१४००
६	सम्पत्तिमा आधारित गिनी गुणक	गुणक	०.३१	०.२९	०.३७	०.२६			
७	वहुआयामिक गरीबी	प्रतिशत	२८.६	१३	१४.२	७.२			
८	निरपेक्ष गरिबी	प्रतिशत	१८.७	११	१४.९१	७.४	६	४	३
९	साक्षरता (१५ वर्ष माथि)	प्रतिशत	५८	९०	५५.६	९५	८६	९०	९५
१०	स्वास्थ्य कर्मीबाट प्रसुति गराउने महिला	प्रतिशत					९५	९९	१००
११	बाल कुपोषण दर	प्रतिशत	२७	१५	२९	१७.३	५	१	
१२	बाल विवाहको दर	प्रतिशत					२	१	०
१३	प्रौढ साक्षरता दर	प्रतिशत					९०	९५	९९
१४	खानेपानी सुविधा पुगेको जनसंख्या	प्रतिशत	९४	९९	९१.१	१००	८५	९५	
१५	पक्की शौचालयको सुविधा प्राप्त घरधुरी	प्रतिशत					९०	९८	१००
१६	प्रमुख बजार क्षेत्रहरुको संख्या	प्रतिशत					५	७	९
१७	विद्युत सेवामा पहुँच भएको जनसंख्या	संख्या	९०.७	९९	८०	९६	९९	१००	१००
१८	बाह्रै महिना संचालन हुने सडक	किमी					१००	२००	३००
१९	सिचाई सुविधा पुगेको क्षेत्र	प्रतिशत					६०	८०	९०
२०	रुख विरुवाले ढाकेको वा हरियाली क्षेत्र	प्रतिशत					१९	२२	२५
२१	नगरपालिकाभित्रको बेरोजगारको दर	प्रतिशत	११.४	६	९	४	६	३	१
२२	वैदेशिक रोजगारीमा गएकाको संख्या	प्रतिशत					३	३	१

क्र स	सूचक	इकाई	राष्ट्रिय लक्ष		गण्डकी प्रदेशको लक्ष्य		नगरपालिकाको लक्ष्य		
			आधार वर्ष आ.व. ०७५/७६	आर्थिक वर्ष २०८०/८१	आधार वर्ष आ.व. ०७५/७६	आर्थिक वर्ष २०८०/८१	आधार वर्ष (आ.व. ०७५/७६)	लक्ष्य (सम्मको अवस्था)	
								०७८/७९	०८०/८१
२३	बालबालिकाको खोप कभरेज	प्रतिशत					१००	१००	
२४	उत्पादनमूलक कार्यमा रेमिट्यान्सको उपयोग	प्रतिशत					१०	१५	२०
२५	बैंक र बजार केन्द्रमा पुग्न लाग्ने औषत समय	मिनेट					३०	२०	१०
२६	औषत आयु	वर्ष	६९.७	७२	७१.७	७७	७२	७४	७५
२७	मानव विकास सुचकाङ्क	सुचकाङ्क	०.५७	०.६२	०.५९	०.६५			

३.५ समष्टिगत रणनीति

नगरपालिकाको समष्टिगत लक्ष्य, उद्देश्य तथा परिमाणत्मक लक्ष्यलाई तोकिएको समयावधिमा पूर्णता दिन कार्यशाला गोष्ठीले देहायका समष्टिगत रणनीतिहरू सुभाएको छ ।

- ✓ भीरकोट नगरपालिकालाई “रोजगार गन्तव्य नगर”को रूपमा विकास गर्ने,
- ✓ नगरपालिकालाई अनुसन्धान र आविष्कार केन्द्रको रूपमा विकास गर्ने,
- ✓ प्राकृतिक, सांस्कृतिक तथा ऐतिहासिक सम्पदाको दीगो तथा उच्चतम उपभोगको नीतिगत व्यवस्था गर्ने,
- ✓ पूर्वाधार विकासको गुणस्तरीयता तथा दीगोपना कायम गर्न नीतिगत व्यवस्था गर्ने,
- ✓ नगरपालिकाको संस्थागत संरचना (राजनीतिक प्रतिनिधि, कर्मचारी प्रशासन, विषय विज्ञ तथा भौतिक पूर्वाधार) को वर्तमान अवस्थालाई अत्याधुनिक, स्मार्ट, उच्च मनोबल युक्त, सकारात्मक र परिणाममुखी बनाउन नीतिगत व्यवस्था गरिने ।

३.६ राजस्व प्रक्षेपण

उल्लिखित समष्टिगत लक्ष्य, उद्देश्य र रणनीतिलाई तोकिएको समयसिमा भित्र पुरा गर्न भीरकोट नगरपालिकाले आफ्नो आन्तरिक आयका साथ साथै संघ र प्रदेशबाट प्राप्त हुने अनुदानमा भरपर्नु पर्ने हुन्छ । जस अनुसार नगरपालिकाले आगामी पाँच वर्षमा तालिका २ मा प्रस्तुत प्रक्षेपित राजश्वका आधारमा आवधिक रणनीतिक योजना कार्यान्वयनमा ध्यान दिनु पर्ने हुन्छ ।

तालिकामा नगरपालिकाको चालु आवको लागि विनियोजित बजेट र त्यसैको आधारमा आगामी ५ वर्षकालागि प्रक्षेपित राजश्व परिचालनको अवस्थालाई प्रस्तुत गरिएको छ । प्रक्षेपित राजश्व चालु आवमा परिचालन कुल राजश्वमा प्रति वर्ष १५ प्रतिशतले बृद्धि हुने अनुमानका आधारमा तयार पारिएको हो । आ. व २०७५.७६ मा कुल ३९६,०२०,९७७.०० राजश्व परिचालन भएको थियो भने आगामी ५ वर्ष (आ.व.०८०।८१) मा नगरपालिकाको कुल राजश्व परिचालन ३,२१३,३००,२३०.८० हुने प्रक्षेपण गरिएको छ ।

तालिका २ आगामी पाँच वर्षको आय व्ययको प्रक्षेपण

सि. नं.	आय शिर्षक	आ व २०७५.०७६ यथार्थ आय	आ.व.२०७६.०७७ अनुमान	आ.व.२०७७.०७८ अनुमान	आ.व.२०७८.०७९ अनुमान	आ.व २०७९.०८० अनुमान	आ.व. २०८०.०८१ अनुमान	कूल राजश्व परिचालन
१	समानिकरण अनुदान							
१.१	संघ	८९,६००,०००.००	१०१,४००,०००.०	११४,५८२,०००.०	१२९,४७७,६६०	१४६,३०९,७५५.८०	१६५,३३०,०२४	७४६,६९९,४३९.८५
१.२	प्रदेश	११,६८७,९९९.००	१२,३००,०००.००	१४,१४५,०००.००	१६,२६६,७५०.०	१८,७०६,७६२.५०	२१,५१२,७७६.	९४,६९९,२८८.३८
२	राजश्व बांडफांड							
२.१	संघ	४६,५१९,०६४.००	७२,३००,०००.००	८३,१४५,०००.०	९५,६१६,७५०.	१०९,९५९,२६२.५०	१२६,४५३,१५१.	५३३,९९३,२२८.३८
२.२	प्रदेश	१,६३३,९१४.००	३,०३४,०००.००	३,४८९,१००.००	४,०१२,४६५.०	४,६१४,३३४.७५	५,३०६,४८४.९	२२,०९०,२९८.७१
३	शसर्त अनुदान							-
३.१	सशर्त अनुदान	१६९,४२०,०००.००	१५७,१००,०००.०	१७७,५२३,०००.	२००,६००,९९.	२२६,६७९,११८.७०	२५६,१४७,४०४	१,१८७,४७०,५१२.८३
३.२	प्रदेश	१३,५००,०००.००	१५,५२५,०००.००	१७,८५३,७५०.०	२०,५३१,८१२.५	२३,६११,५८४.३८	२७,१५३,३२२.	११८,१७५,४६८.९१
३.३	निर्वाचनक्षेत्र विकास कार्यक्रम	४,८५०,०००.००	५,५७७,५००.००	६,४१४,१२५.००				१६,८४१,६२५.००
४	समपूरक कोष							
४.१	संघ		१०,०००,०००.००	११,५००,०००.००	११,७२५,०००.	१३,२५८,७५०.००	१३,७१३,८१२.	६०,१९७,५६२.५०
४.२	प्रदेश	-	९,०००,०००.००	१०,३५०,०००.००	१०,५५२,५००.	११,९३२,८७५.००	१२,३४२,४३१.	५४,१७७,८०६.२५
५	आन्तरिक आय	१०,४३०,०७३.००	१२,५००,०००.००	१८,७५०,०००.०	२५,०००,०००.	२८,१२५,०००.००	३७,५००,०००.	१३२,३०५,०७३.००
६	धरौटी आय	१,२१९,६४२.००						१,२१९,६४२.००
७	गतसालको नगद मौज्जात	३९,६२२,२९५.००	२०,०००,०००.००					५९,६२२,२९५.००
८	बिषयगत निकायबाट प्राप्त	७,५३७,९९०.००	३०,०००,०००.००	३४,५००,०००.०	३४,५००,०००.	३९,६७५,०००.००	३९,६७५,०००.	१८५,८८७,९९०.००
	जम्मा अनुमान (क)	३९६,०२०,९७७.००	४४८,७३६,५००.०	४९२,२५१,९७५.०	५४८,२८३,९२७	६२२,८७२,४४३.६३	७०५,१३४,४०७.	३,२१३,३००,२३०.८०
	चालु खर्च सामाजिक सुरक्षा सहित		१७९२६६०००	१९७९९२६००	२१६९११८६०	२३८६०३०४६	२६२४६३३५०.६	१०९४४३६८५७
	ससर्त अनुदानको ६० %							७८३३८७५८९
	जम्मा (ख)							१८७७८२४४४६
	जम्मा परिचालन योग्य राजश्व (क)-(ख)							१,३३५,४७५,७८५.१६

अध्याय चार

विषय क्षेत्रगत अवस्था, लक्ष्य, उद्देश्य, तथा रणनीति

४.१ आर्थिक क्षेत्र

४.१.१ सम्भावना तथा अवसर

आर्थिक रूपमा सकृय करीव ५५ प्रतिशत जनसंख्या भएको भीरकोट नगरपालिकामा दीगो आर्थिक वृद्धिका प्रसस्त सम्भावना र अवसरहरु रहेका छन । **कृषि र खाद्य सुरक्षाको** सन्दर्भमा यहाँ करीव ४८ वर्ग किमी कृषि योग्य भूमि रहेको छ भने ६० भन्दा बढी आधुनिक कृषि फार्म र कृषक समुह रहेका छन् । वार्षिक करीव १० करोड भन्दा बढीको तरकारी, ५ करोड भन्दा बढीको सुन्तला र १ करोड भन्दा बढीको केरा तथा कागती उत्पादन भईरहेको यस नगरपालिकामा परम्परागत अन्न बाली (धान, मकै, कोदो, गहुँ आदि) को उत्पादन पनि सन्तोषजनक रहेकाले यो नगरपालिका खाद्य सुरक्षाको दृष्टिले आत्मनिर्भर रहेको मान्न सकिन्छ ।

करीव ६०० देखि १८०० मीटर सम्मको भौगोलिक अवस्थिती भएको भीरकोट नगरपालिकालाई **पशुपालन**का दृष्टिले पनि अग्रणी नगरपालिका मान्न सकिन्छ । लगभग ८० भन्दा बढी व्यवसायिक बाखा फार्म (२० हजार भन्दा बढी बाखा रहेको), ४० भन्दा बढी गाई भैसी फार्म, १० भन्दा बढी कुखुरा फार्म, र २ वटा दुग्ध सहकारी रहेको यो नगरपालिका मासु, अण्डा, दुध र मह उत्पादन आत्मनिर्भर छ । पर्याप्त वन जंगल, चरण क्षेत्र र उपयुक्त जलवायु भएकाले यो भूमिलाई पशुपालनका लागि उपयुक्त मान्न सकिन्छ ।

अर्को तर्फ छाडछाडदी मन्दिर, सुन्दरचौर, भीरकोट कालिका, भीरकोट दरवार, सोरेक मैदान, गडहरे गुफा, कोखे छहरा, खिलुड कालिका मन्दिर, मुलका वराह, ओकादी, खिलुड, केगाह, देउपुजे हुंगा लगायतका दर्शनीय स्थानले भीरकोटलाई **पर्यटन विकास**को दृष्टिले पनि सम्भावना बोकेको नगरपालिकाको रूपमा चिन्न सकिन्छ । त्यसै गरी हाल सञ्चालनमा रहेको एउटा प्लाष्टिक उद्योग, करीव ५० वटा साना तथा मझौला उद्योगहरु र करीव १००० भन्दा बढी कानूनी रूपमा दर्ता भएका व्यवसायले भीरकोट नगरपालिकालाई **औद्योगिक तथा व्यवसायिक नगर** तर्फ उन्मुख हुन सहयोग पुऱ्याएको देखिन्छ । त्यसै गरी हाल सञ्चालनमा रहेका ३ वटा विकास बैंक र २७ वटा सहकारी संस्थाले भीरकोट नगरपालिकामा **बैंकिङ तथा वित्तिय पहुँच** विस्तार गर्न सहयोग पुऱ्याएको छ ।

४.१.२ समस्या र चुनौती

प्रसस्त जलाधार भएपनि व्यवस्थित सिंचाई प्रणाली नहुनु, दक्ष कृषि प्राविधिक जनशक्तिको कमी, रोग तथा किराको प्रकोप, उन्नत विउविजनको अभाव, वन्यजन्तुको अतिक्रमण तथा मलखादको अभाव आदिले भीरकोट नगरपालिकाका किसानहरुलाई व्यवसायिक **कृषि उत्पादन तथा खाद्य सुरक्षा** सुनिश्चित गर्न चुनौती थपेको छ । त्यसैगरी उन्नत घाँसको कमी, विषयगत प्राविधिक ज्ञानको कमी, निर्वाहमुखी प्रणाली, पर्याप्त तथा सहज बजार पहुँचको अभाव, पशु स्वास्थ्य, व्यवस्थित प्रयोगशालाको अभाव तथा सर्वसुलभ बैंकिङ ऋणको व्यवस्था नहुनुले **पशुपालन व्यवसाय** सोचेको गतीमा अघि बढ्न सकेको छैन ।

त्यसै गरी पर्यटन पूर्वाधारको अभाव, उपलब्ध पर्यटकिय सम्पदाहरुको प्रचार प्रसारको कमी, स्थानीय सस्कृति र भेषभुषाको संरक्षण र सम्बर्द्धनमा अभाव, व्यवस्थित होटल तथा होम स्टेको अभाव **पर्यटन विकास**का प्रमुख चुनौती हुन । अर्कोतर्फ औद्योगिक कच्चा पदार्थको अभाव, बजारको अभाव, स्थानीय कच्चा पदार्थमा आधारित उद्योगको अभाव आदि **उद्योग, व्यवसाय** क्षेत्रका चुनौती हुन भने स्थानीय सहकारी नीतिको अभाव, र ग्रामिण क्षेत्रमा बैंकिङ पहुँच कम हुनु **बैंक तथा वित्तिय** क्षेत्रका चुनौती हुन ।

४.१.३ दीर्घकालिन लक्ष्य र उद्देश्य

लक्ष्य /असर

कृषि, पर्यटन, उद्योग, व्यापार, व्यवसाय तथा वित्तीय क्षेत्र, सहकारीको विकास, विस्तार एवं प्रवर्द्धनबाट स्थानीय अर्थतन्त्रमा गतिशीलता ल्याई रोजगारी एवं आय आर्जनबाट आम नागरिकको आर्थिक स्थितिमा सुधार आएको हुने ।

उद्देश्य / प्रतिफल

१. जिविकोर्पाजन तथा परम्परागत कृषि प्रणालीलाई आधुनिकीकरण, यान्त्रिकीकरण एवं व्यवसायीकरण गर्दै खाद्यान्न, तरकारी, फलफूल लगायतका उत्पादनहरूको निर्यातबाट आर्थिक समृद्धि हासिल गर्ने,
२. कूल खेतीयोग्य भूमिको करीव ३० प्रतिशत जमिनमा बाह्रै महिना पर्याप्त मात्रामा सिंचाई सेवा उपलब्ध भएको हुने,
३. पशुपालन व्यवसायलाई आधुनिकीकरण, विविधिकरण तथा व्यवसायीकरण गर्दै कृषकहरूको दीगो आयश्रोतको रूपमा स्थापित भई गरिवी न्यूनीकरण भएको हुने,
४. प्राकृतिक श्रोत सम्पदा सहित साँस्कृतिक विकासमा आधारित पर्यटन प्रवर्द्धन गर्दै स्थानीय स्तरमा रोजगार सिर्जना भएको हुने,
५. स्थानीय साधन, श्रोत एवं श्रम सीपमा आधारित लघु, घरेलु तथा साना उद्योग व्यवसायको प्रवर्द्धन भएको हुने,
६. आर्थिक समृद्धिकालागि स्थानीय साधन, श्रोत, सीप तथा रोजगारीको सदुपयोग, विकास एवं प्रवर्द्धनमा सहयोग पुग्ने क्षेत्रहरूमा वित्तीय श्रोत परिचालन भएको हुने ।

४.१.४ परिमाणात्म लक्ष्य

तालिका ३: आर्थिक विकास तर्कवद्ध खाका

आर्थिक विकासको उद्देश्य /असर	सूचक	इकाई	आधाररेखा (आ.व. ०७५/७६ सम्मको अवस्था)	लक्ष्य (सम्मको अवस्था)		गुष्ट्याईका आधार
				०७८/७९	०८०/८१	
कृषि, पर्यटन, उद्योग, व्यापार व्यवसाय तथा वित्तीय क्षेत्रको विकास, विस्तार एवं प्रवर्द्धनबाट स्थानीय अर्थतन्त्रमा गतिशीलता ल्याई रोजगारी एवं आय आर्जनबाट आम नागरिकको आर्थिक स्थितिमा सुधार आएको हुने	गैर कृषि पेशा (उद्योग, व्यापार र जागिर) मा निर्भर	प्रतिशत	४१३८	४८००	५५००	<ul style="list-style-type: none"> ➤ नगरपालिका वस्तुगत विवरण(प्रोफाइल) ➤ अध्ययन प्रतिवेदन ➤ मूल्याङ्कन प्रतिवेदन ➤ प्रगति/अनुगमन प्रतिवेदन
	कृषि तथा पशुपालन व्यवसायमा संलग्न घरधुरी परिवार	संख्या	१२९६२	११६७२	१०५००	
	कृषि उपजहरुको वार्षिक मूल्य (एकमुष्ट)	रु./ मे.टन	१० करोड	१५ करोड	२० करोड	
	पशुपंक्षीजन्य उत्पादन मूल्य	रु./ मे.टन	४० करोड	५० करोड	६० करोड	
	उद्योग तथा व्यवसायमा संलग्न व्यक्ति	जना	१२००	१५००	२०००	
	निकासीजन्य उद्योग	संख्या	२	५	८	
	भ्रमण गर्ने वार्षिक पर्यटक (वाह्य)	संख्या	३०००	१००००	३००००	
	भ्रमण गर्ने वार्षिक पर्यटक (आन्तरिक)	संख्या	२५,०००	६०,०००	१५०,०००	
	पर्यटन र सेवामूलक व्यवसायमा संलग्न व्यक्ति	जना	२०००	२५००	३१००	
	वैकमा खाता हुने तथा सेवा उपयोग गर्ने परिवार	प्रतिशत	५५	५९	६५	
उत्पादन र बजारीकरण सहकारीमा आवद्ध सदस्य	संख्या	८५०	१०००	२०००		
कृषि उपक्षेत्रको उद्देश्य	सूचक	इकाई	आधाररेखा (आ.व. ०७५/७६ सम्मको अवस्था)	लक्ष्य (सम्मको अवस्था)		गुष्ट्याईका आधार
प्रतिफल १.१ जीविकोर्पाजन तथा परम्परागत कृषि प्रणालीलाई आधुनिकीकरण, यान्त्रिकीकरण एवं व्यवसायीकरण गर्दै खाद्यान्न, तरकारी, फलफूल लगायतका उत्पादनहरुको निर्यातबाट आर्थिक सम्बृद्धी हासिल गर्ने	व्यवसायिक उत्पादनमा संलग्न कृषक	संख्या	११००	१५००	२३००	<ul style="list-style-type: none"> ➤ नगरपालिका वस्तुगत विवरण(प्रोफाइल) ➤ अध्ययन प्रतिवेदन ➤ मूल्याङ्कन प्रतिवेदन ➤ प्रगति/अनुगमन प्रतिवेदन ➤ नगरपालिका
	आलु व्यवसायिक उत्पादन क्षेत्र	रोपनी	३००	५००	७००	
	तरकारी व्यवसायिक उत्पादन क्षेत्र	हेक्टर	१५०	२५०	५००	
	अगुवा वा व्यवसायिक कृषक	संख्या	५५	८०	११०	
	क्रियाशिल कृषक	संख्या	१३०००	११४००	९०००	
	स्थानीय व्यवसायिक कृषिफार्म	संख्या	५५	८०	११०	
	सक्रिय व्यवसायिक कृषक सूमह	संख्या	२५	५०	१००	

आर्थिक विकासको उद्देश्य /असर	सूचक	इकाई	आधाररेखा (आ.व. ०७५/७६ सम्मको अवस्था)	लक्ष्य (सम्मको अवस्था)		गुष्ट्याईका आधार
				०७८/७९	०८०/८१	
	खाद्यान्न (धान, मकै, गहुँ र जौ) उत्पादन	मे.ट.				वस्तुगत विवरण (प्रोफाइल) ➤ अध्ययन प्रतिवेदन ➤ मूल्याङ्कन प्रतिवेदन ➤ प्रगति/अनुगमन प्रतिवेदन
	तरकारी उत्पादन	मे.ट.	२५००	३०००	४०००	
	फलफुल उत्पादन	मे.ट.	१०००	१२००	१५००	
	दुध उत्पादन	मे.ट.				
	मह उत्पादन	मे.ट.	१	१.५	२	
	कम्पोष्ट र जैविक मल उत्पादन	मे.ट.				
	व्यवसायिक कृषि नर्सरी	संख्या	२	४	५	
	सक्रिय व्यवसायिक कृषक समूह	संख्या	५५	८०	११०	
	कृषि सहकारी संस्था	संख्या	७	१०	१२	
	सहकारीमाआवद्ध कृषक	संख्या				
	कोण्ड स्टोर/रष्टिक स्टोर क्षमता	संख्या			१	
	उन्नतविउ, जैविक मल र विषादी प्रयोग गर्ने, आधुनिक कृषि प्रविधी प्रयोग गर्ने	परिवार	१०००	२०००	४०००	
	कृषि उपज संकलन तथा बजार प्रवर्धन केन्द्र	संख्या	४	६	९	
	बाँझो जमिन	रोपनी				
	कृषिमा आधुनिक प्रविधिको अवस्था			न्युन	गर्नुने	
खाद्यान्न आयात	प्रतिशत	४०	३५	२८		
पशु विकास उपक्षेत्रको उद्देश्य	सूचक	इकाई	आधाररेखा (आ.व. ०७५/७६ सम्मको अवस्था)	लक्ष्य (सम्मको अवस्था)		गुष्ट्याईका आधार
				०७८/७९	०८०/८१	
प्रतिफल १.२ पशुपालन आधुनिकीकरण, विविधिकरण तथा	व्यवसायिक पशुपालनमा संलग्न घरधुरी	संख्या	५०	६०	१००	➤ नगरपालिका वस्तुगत विवरण(प्रोफाइल)
	व्यवसायलाई वार्षिक खरिद विक्री भेडा, खसी, बोका	संख्या	८०००	१५०००	२५०००	
	व्यवसायिक पशुपालन फर्म	संख्या	५५	१००	२००	

आर्थिक विकासको उद्देश्य /असर	सूचक	इकाई	आधाररेखा (आ.व. ०७५/७६ सम्मको अवस्था)	लक्ष्य (सम्मको अवस्था)		गुण्ट्याईका आधार
				०७८/७९	०८०/८१	
व्यवसायीकरण गर्दै कृषकहरुको दीगो आयश्रोतको रुपमा स्थापित भई गरिवी न्यूनीकरण भएको हुने	दुध तथा दुधजन्य उत्पादन	मे.टन	१५००	२०००	५०००	<ul style="list-style-type: none"> ➤ अध्ययन प्रतिवेदन ➤ मूल्याङ्कन प्रतिवेदन ➤ प्रगति/अनुगमन प्रतिवेदन
	भुइँघाँसको व्यवसायिक उत्पादन क्षेत्र	रोपनी	५०	१००	२००	
	सक्रिय पशुपालन समूह	संख्या	३	५	१०	
	व्यवस्थित चरन क्षेत्र	संख्या				
	नश्ल सुधार तथा उपचार केन्द्र	संख्या	३	५	९	
	क्रियाशिल ग्रामीण पशु स्वास्थ्य कार्यकर्ता	संख्या	४	९	९	
	पशुपालन सम्बन्धी उपलब्ध प्रविधि, (खोप, कृत्रिम प्रजनन, क्यासट्रेसन....) उपयोग गर्ने घरपरिवार	संख्या	१०००	१५००	२०००	
	सुचारु कृत्रिम गर्भाधान केन्द्र	संख्या	१			
	दुग्धचिस्यान केन्द्र/संकलन केन्द्र	संख्या	२			
	पशुपंक्षी वधशाला	संख्या	०	१	५	
औषधीउपचार परजीविनियन्त्रण केन्द्र	संख्या	३	९	९		
पर्यटन उपक्षेत्रको उद्देश्य	सूचक	इकाई	आधाररेखा (आ.व. ०७५/७६ सम्मको अवस्था)	लक्ष्य (सम्मको अवस्था)		गुण्ट्याईका आधार
प्रतिफल १.३ प्राकृतिक श्रोत सम्पदा सहित साँस्कृतिक विकासमा आधारित पर्यटन प्रवर्द्धन गर्दै स्थानीय स्तरमा रोजगार सिर्जना गर्ने	व्यवस्थित पर्यटकीय स्थान तथा स्थल	संख्या	२०	२५	३५	<ul style="list-style-type: none"> ➤ नगरपालिका वस्तुगत विवरण (प्रोफाइल) ➤ अध्ययन प्रतिवेदन ➤ मूल्याङ्कन प्रतिवेदन ➤ प्रगति/अनुगमन प्रतिवेदन
	व्यवस्थित होमस्टे र ग्रामीण पर्यटकीय गाउँ	संख्या	३	८	१५	
	उपलब्ध पर्यटकीय सेवा र सुविधाको प्रकार	संख्या	५	७	१०	
	पर्यटकीयस्तरको होटेल तथा रेष्टुरेण्ट	संख्या	१०	३०	४०	
	कृषिपर्यटन संचालन स्थान	संख्या	३	८	१५	
	तालिमप्राप्त टुर गाइड	संख्या	५	७	१०	
	व्यवस्थित वनभोज तथापार्क	संख्या	१०	३०	४०	
	स्तरान्नाति गरिएका पर्यटकीय सम्पदा	संस्था	२५	५०	७५	
प्रमुखपर्यटकीय क्षेत्र	संख्या	१५०	२००	३००		

आर्थिक विकासको उद्देश्य /असर	सूचक	इकाई	आधाररेखा (आ.व. ०७५/७६ सम्मको अवस्था)	लक्ष्य (सम्मको अवस्था)		गुस्त्याईका आधार
				०७८/७९	०८०/८१	
	संचालित तथा व्यवस्थित पदमार्गको लम्बाई	कि.मि.	१०	१४	१८	
उद्योग, व्यापार, व्यवसाय उपक्षेत्रको उद्देश्य	सूचक	इकाई	आधाररेखा (आ.व. ०७५/७६ सम्मको अवस्था)	लक्ष्य (सम्मको अवस्था)		गुस्त्याईका आधार
				०७८/७९	०८०/८१	
प्रतिफल १.४ स्थानीय साधन, श्रोत एवं श्रम सीपमा आधारित लघु घरेलु तथा सानाउद्योग व्यवसायको प्रवर्द्धन भएको हुने	चालु घरेलु उद्योग	संख्या				<ul style="list-style-type: none"> ➤ नगरपालिका वस्तुगत विवरण (प्रोफाइल) ➤ अध्ययन प्रतिवेदन ➤ मूल्याङ्कन प्रतिवेदन ➤ प्रगति/अनुगमन प्रतिवेदन
	चालु साना उद्योग	संख्या	२०	३०	४०	
	चालु मझौला उद्योग	संख्या				
	सुचारु व्यापार व्यवसाय	संख्या	११००	१५००	२०००	
	निकासीजन्य कच्चा पदार्थको परिमाण	क्विन्टल				
	उत्पादन र बजारीकरण सहकारी संस्था	संख्या	५	१०	२०	
	उद्यम सृजना र विकास सम्बन्धी तालिम प्राप्त उद्यमी	संख्या	३०००	५०००	१००००	
	व्यवसायिक सीप मूलक तालिम प्राप्त व्यक्ति	संख्या	१७०	५००	१०००	
बैंक, वित्तीय तथा सहकारी उपक्षेत्रको उद्देश्य	सूचक	इकाई	आधाररेखा (आ.व. ०७५/७६ सम्मको अवस्था)	लक्ष्य (सम्मको अवस्था)		गुस्त्याईका आधार
				०७८/७९	०८०/८१	
प्रतिफल १.५ आर्थिक समृद्धिकालागि स्थानीय साधन, श्रोत, सीप तथा रोजगारीको सदुपयोग, विकास एवं प्रवर्द्धनमा सहयोग पुग्ने क्षेत्रहरूमा वित्तीय श्रोतहरू परिचालन भएको हुने	सुचारु बैंक तथा वित्तीय संस्था र सहकारी	संख्या	३०	३५	४०	<ul style="list-style-type: none"> ➤ नगरपालिका वस्तुगत विवरण(प्रोफाइल) ➤ अध्ययन प्रतिवेदन ➤ मूल्याङ्कन प्रतिवेदन ➤ प्रगति/अनुगमन प्रतिवेदन
	सेवा सुचारु बैंक शाखा तथा वित्तीय सेवाप्रदायक	संख्या	१२०००	१८०००	२५०००	
	उपलब्ध कारोबारको किसिम (बचत र लगानी, रेमिट, मुद्रा सट्टी, व्यवसायिक परामर्श)	संख्या		५०	७०	

४.१.५ रणनीतिक कार्यनीति

४.१.५.१ आर्थिक विकास अन्तर्गतका रणनीतिहरू

- ✓ कृषि उत्पादन तथा पशुपालनमा आधुनिकीकरण, व्यवसायीकरण एवं यान्त्रिकरण गरी निर्यातमा बढावा दिने गरी उत्पादनमा बृद्धि गर्ने । साथै ज्ञान र सीपयुक्त प्राविधिक जनशक्तिको उत्पादन र व्यवस्था गर्ने ।
- ✓ भूमिको उत्पादकत्व र उत्पादनशिलता अभिवृद्धि गर्न आवश्यकता र अनुकूलताको आधारमा भु-उपयोगलाई नीतिगत रूपमा व्यवस्थित गर्ने
- ✓ बजार पहुँचलाई सहज बनाउन पूर्वाधार विकासलाई गणस्तरीय र भरपर्दो बनाउने,
- ✓ सार्वजनिक, नीजि, सहकारी अवधारणामा आधारित उत्पादन नीतिलाई नगरपालिकाको विकास मोडल बनाइने,
- ✓ सहकारीता, समन्वय तथा सहअस्तित्वका आधारमा विकासका गतिविधिमा अन्तरपालिका तथा प्रदेशसँगको सम्बन्धलाई प्राथमिकता दिने,
- ✓ गरिवी पहिचान मापदण्ड तयार गरी उनीहरूको योग्यता, क्षमता र इच्छाको आधारमा रणनीतिक कार्यक्रम संचालन गर्ने,
- ✓ श्रम शक्तिको अभावलाई कम गर्न नगरपालिकालाई “आन्तरिक रोजगार गन्तव्य नगर” को रूपमा विकास गर्ने,
- ✓ नगरपालिका भित्रको अनौपचारिक आर्थिक गतिविधिलाई औपचारिक क्षेत्रमा रूपान्तरण गर्न बैकिङ तथा बीमाको पहुँच विस्तार गर्ने,
- ✓ विकासमा बहुआयामिक असर (Multiplier Effect) पार्ने क्षेत्रको पहिचान गरी नगर विकासको प्रस्थान विन्दु तय गर्ने ।

४.१.५.२ कार्यनीति

क) बहुआयामिक कार्यनीति

- नगरपालिकाको आर्थिक विकासलाई मुर्तरूप दिन पालिका स्तरीय आर्थिक विकास समितिको मातहतमा “नगर समृद्धि कार्यक्रम” सञ्चालन गरिने छ । त्यसका लागि आवश्यक नीति, कार्यक्रम तर्जुमा तथा आवश्यक जनशक्तिको व्यवस्थापन गरिनेछ ।

ख) निर्दिष्ट कार्यनीति

प्रतिफल १.१ अन्तर्गतका कार्यनीति

- आर्थिक विकास समितिको क्षमता विकासकालागि आवश्यक कार्यक्रम सञ्चालन गरिने छ ।
- कृषि क्षेत्रको व्यवसायिक विकासकालागि कृषि मुल्य श्रृङ्खला प्रणालीको विकास गरिने छ ।
- प्राङ्गरिक कृषि प्रणालीलाई रणनीतिक रूपमा विकास गरिने छ ।
- कृषि उत्पादकत्व बृद्धिकालागि पकेट क्षेत्रको विकास गरिने छ । त्यसकालागि नगरपालिकाका उच्चतम प्रतिफल दिने कृषि उपजको सम्भाव्यता अध्ययन गरिने छ ।
- खाधान्न बाली बिउ उत्पादन कार्यक्रम पकेटको रूपमा सञ्चालन गरि नगरपालिकालाई बिउमा आत्मनिर्भर बनाइने छ ।
- साना कृषि मशिनरी यन्त्र (मिनिटिलर / थ्रेसर / कर्नसेलर) बितरणमा ५०% सम्म अनुदान दिइने छ ।
- माटोको अवस्था सुधारकालागि माटो शिविर सञ्चालन तथा जनचेतनामुलक नमुना संकलन तालिम सञ्चालन गरिने छ ।
- कृषकहरूलाई आवश्यकताका आधारमा सिप अभिवृद्धिकालागि नगरपालिका स्तरीय सिप मुलक तालिम सञ्चालन गरिने छ ।

- भकारी सुधार कार्यक्रम सञ्चालनकालागि अनुदान दिईने छ ।
- कृषि बजारलाई व्यवस्थित गर्न हाट बजार व्यवस्थापन कार्यक्रम सञ्चालन गरिने छ ।
- कृषि (तरकारी, फलफुल) सङ्कलन केन्द्र स्थापना गरिने छ ।
- तरकारी, फलफुल प्रसोधन तालिम सञ्चालन गरिने छ ।
- कृषि विउ भण्डारण तथा बजारिकरणकालागि ५० % अनुदानमा (सिडबिन, सुपरग्रीन ब्याग, त्रिपाल, डिजिटल तराजु र क्यारेट) वितरण गरिने छ ।
- कृषि क्षेत्रमा रायानिक विषादी प्रयोगलाई न्युनिकरण र जैविक विषादी प्रयोग ग्राह्यता दिईने छ ।
- कृषि विमा, आकस्मिक सेवा, कृषि शिविर कार्यक्रम सञ्चालन गरिने छ ।
- कृषि क्षेत्रमा उत्कृष्ट कृषि कार्य गर्ने कृषकहरूलाई पुरस्कारको व्यवस्था मिलाईने छ ।
- कृषि क्षेत्रको व्यवसायिकरण, यान्त्रिकीकरण तथा बजारीकरणलाई सहकारी मार्फत प्रोत्साहन गर्न आवश्यक नीति निर्माण गरिने छ ।
- नगरपालिकाको मुख्य पेशाका रूपमा कृषि र पशुपालन व्यवसायलाई क्रमश व्यवसायिकरण गर्दै लाने व्यवस्था मिलाईने छ ।
- कृषि तथा पशुपालन व्यवसायलाई प्रवर्द्धन गर्नका लागि कृषि तथा पशुपालन व्यवसाय पकेट एरिया तोकिक एक गाँउ एक उत्पादनको अवधारणालाई कार्यान्वयन गरिने छ ।
- कृषिमा आधारित नमूना उत्पादन केन्द्र स्थापना गरी पशुपालन, तरकारी बाली, माछापालन, अन्नवाली र नगदेवालीलाई प्राथमिकता दिई व्यवसायिक रूपमा अगाडि बढाईने छ ।
- प्रधानमन्त्री कृषि आधुनिकीकरण आयोजना, मुख्य मुख्यमन्त्री नमूना वातावरण मैत्री कृषि आयोजनाको प्रभावकारी कार्यान्वयनका लागि आवश्यक सहयोग र सहकार्य गर्ने व्यवस्था मिलाईने छ ।
- एक घर एक करेशावारी, एक गाउँ एक नर्सरी र एक गाँउ एक उत्पादन कार्यक्रमलाई निरन्तरता दिदै त्यस्तो कार्यक्रम शुरु गर्ने कृषकलाई आवश्यकता अनुसार मल, विउ, तथा कृषि जन्य आधुनिक उपकरणहरू ५० प्रतिशत अनुदानमा उपलब्ध गराउने व्यवस्था मिलाईने छ ।
- नगर क्षेत्र भित्र सुन्तला, कागती, निबुवा, कुरिलो, कफी, र अलैंची खेतीको प्रचुर सम्भावना भएका क्षेत्रहरूको थप अध्ययन गरी त्यस्ता स्थानमा सुन्तला, कागती, निबुवा, कुरिलो, कफी र अलैंची खेती गर्ने कार्यलाई प्रोत्साहन गर्न आवश्यकता अनुसार पचास प्रतिशत अनुदानमा वेर्ना वितरण गर्ने कार्यलाई निरन्तरता दिने व्यवस्था मिलाईने छ ।
- नगर क्षेत्र भित्र रहेका कृषि तथा पशुपालक कृषकहरूलाई मागका आधारमा आवश्यक पर्ने सीप तथा क्षमता विकास गर्ने कार्यक्रमलाई प्राथमिकताका साथ अगाडि बढाउने व्यवस्था मिलाईने छ ।
- नगरपालिका र वित्तिय/ सहकारी संस्थाहरूको साभेदारीमा कृषि उत्पादन तथा पशु पालनका क्षेत्रहरूमा सहलगानीका लागि आवश्यक कार्यक्रमहरू सञ्चालन गरिने छ ।
- नगरपालिकालाई दुध, मासु, अण्डा र महमा आत्मनिर्भर बनाउनका लागि बाखापालन, मौरीपालन, भैसी तथा गाई पालन, कुखुरा पालन, तथा बंगुर पालन व्यवसायको शुरुवात गर्ने कृषक तथा युवाहरूलाई प्रोत्साहनकालागि उन्नत जातका विउ तथा चल्ला र वोकाको वितरण र खोर निर्माण, कृषि तथा पशु विमा गर्ने कार्यका लागि अनुदान उपलब्ध गराउने तथा भीरकोट गौशालामा रहेका गाईवस्तुहरूको व्यवस्थापनका लागि आवश्यक व्यवस्था मिलाईने छ ।
- कृषि तथा पशुपालन व्यवसायलाई व्यवस्थित बनाउन दीर्घकालिन कृषि नीति तथा योजना निर्माण गरी लागु गर्ने व्यवस्था मिलाईने छ ।
- प्रधानमन्त्री रोजगार कार्यक्रम अन्तर्गत नगरपालिका क्षेत्रमा रहेका बेरोजगार युवा युवतीहरूलाई रोजगार सृजना हुने खालका श्रम मुलक आयोजनाहरू छनौट गरी कार्यान्वयन गर्ने कार्यलाई निरन्तरता दिईने छ ।

प्रतिफल १.२ सँग सम्बन्धित (पशुपालन)

- यस नगरपालिका भित्र रहेका पशु सेवा कार्यक्रमलाई व्यवस्थित रूपमा अधि बढाईने छ ।
- व्यवसायिक पशुपालनका लागि पकेट क्षेत्रको विकास गरिने छ ।

- भूउपयोग नीतिमार्फत व्यवस्थित चरनक्षेत्र तथा घाँसे मैदानको व्यवस्था गरिने छ, ।
- पशु विमा कार्यक्रम तथा भेटनरीको व्यवस्था गरिने छ ।
- नगरपालिकालाई दुध, मासु, अण्डा र महमा आत्मनिर्भर बनाउनका लागि बाखापालन व्यवसाय, मौरीपालन व्यवसाय, भैसि तथा गाई पालना व्यवसाय, कुखुरा पालन व्यवसाय र बंगुरपालन व्यवसायको शुरुवात गर्ने कृषक तथा युवाहरुलाई प्रोत्साहन गर्नका लागि उन्नत जातका बिउ तथा चल्ला र बोकाको वितरण र खोर निर्माण गर्ने र कृषि तथा पशुको विमा गर्ने कार्यका लागि अनुदान उपलब्ध गराउने तथा भीरकोट गौशालामा रहेका गाईवस्तुहरुको व्यवस्थापनको लागि आवश्यक व्यवस्था मिलाइने छ ।
- कृषि तथा पशुपालन व्यवसायमा संलग्न किसान तथा व्यवसायीहरुलाई मल, बिउ, कृषि औजार लगायतका सामग्रीहरु उपलब्ध गराउन कार्यविधि निर्माण गरी कार्यविधि निर्माण गरी कार्यविधिमा तोकिएको विधि र प्रक्रियाको आधार उपलब्ध गराउने व्यवस्था मिलाइने छ ।
- नगरपालिका क्षेत्रमा बसोबास गर्ने नगरबासीहरुमा मौरीपालन व्यवसाय प्रति आर्कषण देखाएकोले मैरीपालन व्यवसाय सम्बन्धी तालमको संचालन र ५० प्रतिशत अनुदानमा मौरीघार वितरण गर्ने कार्यलाई निरन्तरता दिदै मह प्रशोधन केन्द्रको स्थापना गर्ने व्यवस्था मिलाइने छ ।

प्रतिफल १.३ सँग सम्बन्धित (उद्योग तथा व्यापार विकास तथा प्रवर्द्धन)

- औद्योगिक क्षेत्रको स्थापना गरी उद्योगको स्थापनामा प्रोत्साहन गरिने छ ।
- परम्परागत सीपमा आधारित साना तथा घरेलु उद्योगहरुको स्थापनामा प्रोत्साहन गरिने छ ।
- व्यवस्थित बजारको विकासका निमित्त निजी क्षेत्रसँग समन्वय गरी पूर्वाधार विकास लगायतका कार्यक्रम सञ्चालन गरिने छ ।
- युवा उद्यमशिलता नीति तयार गरी त्यसै अनुरूप संघीय तथा प्रदेश सरकारसँगको सहकार्यमा एक पालिका एक औद्योगिक ग्राम स्थापनाका लागि आवश्यक व्यवस्थापन गरिने छ ।
- साप्ताहिक हाट बजारको संख्या तथा स्तरमा वृद्धि तथा व्यवस्थापन गरिने छ ।
- व्यवसाय सिर्जना, उद्यमशिलता विकास, प्रविधि हस्तान्तरण तथा बजारीकरणका लागि युवा लक्षित आवश्यक क्षमता अभिवृद्धिका कार्यक्रमहरु सञ्चालन गरिनेछ ।
- स्थानीय श्रम, सीप र प्रविधिमा आधारित उद्योग व्यवसायको स्थापना एवं सञ्चालनलाई प्राथमिकता र प्रश्रय दिइनेछ ।
- स्थानीयस्तरमा उद्योग व्यवसायको प्रवर्द्धनका लागि व्यवसाय बजार सूचना, पूर्वाधार र संजाल विकास गरिनेछ ।

प्रतिफल १.४ सँग सम्बन्धित (पर्यटन)

- स्थानीय धार्मिक पर्यटकीयस्थलहरुको संरक्षण, सेवा तथा सुविधा विकास र विस्तार गरी पर्यटन विकास र प्रवर्द्धन गरिनेछ ।
- नगरपालिकाको केघा भञ्ज्याङ, ओकादी, र खिलुङ्ग लगायतका स्थानहरुमा घरबास पर्यटन विकासका कार्यक्रम सञ्चालनका लागि संघीय तथा प्रदेश सरकारको सहकार्यमा र सहलगानीमा कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने व्यवस्था मिलाइने छ ।
- धार्मिक तथा पर्यटन विकासको सम्भावना रहेका छाडछाडदी, स्वरेक मैदान, गडहरे गुफा, मल्का वराह कोखेको भरना, देउपुजे ढुंगा, नारायणगिरी बाबा मन्दिर, खिलुङ्ग कालिका, ओकादी, दरवार लगायतका ऐतिहासिक, धार्मिक, साँस्कृतिक तथा पर्यटकिय स्थलहरुको विकास र संरक्षणकालागि आवश्यक व्यवस्था मिलाईने छ ।
- आँधिखोलामा जलयान सञ्चालनका लागि सम्बन्धित सरोकारवाला निकायहरूसँग सहकार्य र सहलगानीका लागि आवश्यक पहल गरिने छ ।
- पर्यटन विकासका लागि पिकनिक स्थल, पार्क आदिको निर्माण गरिनेछ ।
- पर्यटकीय क्षेत्रको गुरुयोजना निर्माण तथा अन्य आवश्यक पूर्वाधार विकासका लागि अन्तर पालिका, प्रदेश र संघसँग पहल गरिने छ ।

- संघीय सरकारको १०० वटा पर्यटकिय गन्तव्य स्थलमा सूचिकृत भएको स्वरेक मैदानमा डि.पि.आर अनुसारको पूर्वाधार निर्माण कार्य अगाडि बढाउनका लागि संघीय तथा प्रदेश सरकारसँग सहकार्य र सहलगानी गर्ने व्यवस्था मिलाइने छ ।
- पुरातात्विक र ऐतिहासिक महत्वको भीरकोट दरवारलाई नगरपालिकाको स्वामित्वमा ल्याई जर्णोद्वार तथा पुन निर्माण गर्ने कार्यलाई प्राथमिकता दिइने छ ।

प्रतिफल १.५ सँग सम्बन्धित (वैक तथा वित्तीय संस्था)

- कृषि तथा पशुपालन व्यवसाय, महिला, दलित, अपाङ्ग, असआय तथा जेष्ठ नागरिकहरूका विषयमा उल्लेखनिय कार्य गर्ने वित्तीय तथा सहकारी संस्थाहरूलाई प्रोत्साहन गर्ने व्यवस्था मिलाइने छ ।
- वित्तीय सुविधामा देखिएको दोहोरोपन हटाउन सहकारी ऐनको तथा विनियमको प्रभावकारी कार्यान्वयन गरिने छ ।
- वित्तीय तथा सहकारी ऐनलाई स्थानीय आवश्यकता अनुसार परिमार्जन गरिने छ ।
- सहकारी सम्बन्धी शिक्षा, तालिम र सूचनाको व्यवस्था गरिने छ ।
- कमजोर क्षमतामा सञ्चालित सहकारीहरूको एकीकरण कार्यमा सहजीकरण गरिने छ ।
- बचत प्रोत्साहन, उत्पादनमुलक क्षेत्रमा लगानी बृद्धिका लागि छलफल तथा जनचेतना कार्यक्रम सञ्चालन गरिने छ ।
- वित्तीय साक्षरताका कार्यक्रम जनस्तरसम्म सञ्चालन गरिने छ ।
- सहकारीहरूको संस्थागत क्षमता सुदृढीकरणको माध्यमबाट सुशासन प्रवर्द्धन अभिवृद्धि गरिनेछ ।
- सहकारीका माध्यमबाट निरपेक्ष गरीवी घटाउन सहकारीको नीतिगत परिमार्जन सहितको विशेष कार्यक्रम सञ्चालन गरिने छ ।

४.१.५.३ पूर्वानुमान

- उपरोक्त कार्यनीति कार्यान्वयन गर्न नगरपालिकाले आर्थिक विकास सम्बन्धी ऐन, नीति, मापदण्ड, कार्यविधि, तथा निर्देशिकाहरू निर्माण गरीसकेको हुनुपर्ने छ ।
- संघ, प्रदेश र गैरसरकारी र निजी क्षेत्रको लगानी र कार्यक्रममा बृद्धि भएको हुनेछ ।
- स्थानीय सरोकारवालाको प्रतिवद्धता, सहभागिता समन्वय, सहकार्य एवं साभेदारीमा बृद्धि हुनेछ ।

४.२ सामाजिक विकास

४.२.१ सम्भावना तथा अवसर

मानव विकास सुचकाङ्कमा औषत भन्दा माथि (०.५९) रहेको गण्डकी प्रदेशमा अवस्थित भीरकोट नगरपालिका समष्टिगत सामाजिक सुचकका आधारमा सन्तोषजनक अवस्थामा नै देखिन्छ। लगभग ८६ साक्षरता प्रतिशत रहेको यो नगरपालिकाको शिक्षा क्षेत्र आधारभूत पूर्वाधारयुक्त रहेको छ। कुल ४४ वटा विद्यालय रहेको यस नगरपालिकाका सबै विद्यालयमा शैक्षिक सामग्रीको व्यवस्थापन, फर्निचर, शौचालय, खेल मैदान तथा खेल सामग्रीको व्यवस्था छ, भने ४२ वटा विद्यालयमा खानेपानीको व्यवस्था, ११ वटा विद्यालयमा कम्पाउण्ड बाल (घेरावार) र ५ वटा विद्यालयमा कक्षाकोठामा ICT को प्रयोग गरिएको छ। त्यसैगरी सबै विद्यालयमा प्रविधियुक्त शिक्षक तालिम, कक्षा १ देखि ५ सम्मका विद्यार्थीलाई दिवा खाजा, स्टेशनरी र पोशाक र लक्षित वर्गलाई छात्रवृत्तिको व्यवस्था छ। अर्कोतर्फ नगरपालिकामा प्राविधिक शिक्षा अन्तर्गत जे.टि.ए कार्यक्रम सञ्चालन भईरहेको छ।

स्वास्थ्य क्षेत्रको सन्दर्भमा नगरपालिकामा हाल छ वटा स्वास्थ्य चौकी भवन, वडागत रुपमा स्वास्थ्य चौकी र स्वास्थ्य कर्मीको व्यवस्था, एम्बुलेन्स सेवा, २३ वटा गाउँघर क्लिनिक, २ वटा वर्थिङ सेन्टर तथा २ वटा किशोर किशोरी मैत्री स्वास्थ्य संस्था, महामारी नियन्त्रणका लागि RRT र CRRT, शारीरिक व्यायाम तथा योग केन्द्र, आयुर्वेदिक औषधालय र प्राकृतिक चिकित्सा सेवाको उपलब्धता रहेको छ।

नगरपालिका अन्तर्गत हाल विद्यमान ५२ वटा आमा समूह, एउटा महिला सञ्जाल, ९१ वटा बालसमूह, १० वटा बाल सञ्जाल र बाल उद्यान **पिछडिएको र लक्षित वर्ग तथा सामाजिक समावेशीकरण**का सवालहरूलाई नीति निर्माण तहमा पुऱ्याउन सहयोग गरिरहेका छन भने नेवार (१२९५), गुरुङ (५३७९), मगर (३४४२) मुस्लिम (६०९) जातजाती रहेको भीरकोट नगरपालिकामा ती जातजातिको **भाषा, संस्कृति र साहित्यका** साथै मन्दिर, पौवा, दरवार, गुफा, तीर्थाटन, पर्व लगायत विविध सांस्कृतिक तथा ऐतिहासिक धरोहरहरू सामाजिक सम्पत्तिका रुपमा रहेका छन्।

युवा तथा खेलकूद विकासका सन्दर्भमा भीरकोट नगरपालिकाको वडा नं. १, २, ४, ५, ७, ८ र ९ मा खेल मैदान, कभर्ड हल क्रिकेट मैदान निर्माण गर्ने जग्गा उपलब्ध रहेको छ। हालसम्म राष्ट्रपति कप र मेयरकप गरी २ वटा प्रतियोगिता सम्पन्न भएको यस नगरपालिकामा नगर स्तरीय विभिन्न खेलका ११ प्रशिक्षक तथा २५० खेलाडी छन। अर्को तर्फ नगरपालिकामा हाल सम्म ५३३७ घरधुरीमा खानेपानी उपलब्ध भएको छ भने २५५ घरधुरी मुलको पानी प्रयोग गर्छन। नगरक्षेत्रलाई पूर्ण सरसफाई युक्त नगरपालिका बनाउने लक्ष नगरपालिकाले लिएको छ।

४.२.२ समस्या र चुनौति

सुरक्षित तथा सुविधा सम्पन्न भवनको अभाव, पर्याप्त मात्रामा स्वच्छ तथा सफा खानेपानी नहुनु, व्यवस्थित खेल मैदान तथा पर्याप्त खेल सामग्रीको अभाव, अधिकांश विद्यालयमा घेरावारको अभाव, पर्याप्त मात्रामा शैक्षिक सामग्री नहुनु, विद्यार्थी संख्याको घट्दो क्रम, विद्यार्थी टिकाउ दरमा कमी, विद्यालयको प्राविधिक विकासमा समयानुकूल परिवर्तन नहुनु, पुरस्कार र दण्डको व्यवस्था नहुनु, तथा प्रभावकारी शिक्षण सिकाईको अभाव नगरपालिकाको **शिक्षा क्षेत्रका प्रमुख समस्या तथा चुनौती** हुन।

त्यसै गरी **स्वास्थ्य क्षेत्र** तर्फ वडा नं. २, ५ र ७ स्वास्थ्य चौकी भवन नहुनु, सेवा प्रदान गर्ने सुविधा सम्पन्न भवन नहुनु, सबै स्वास्थ्य संस्थामा वर्थिङ सेन्टरको व्यवस्था नहुनु, वार्षिक रुपमा हुने योग सिविर सञ्चालन व्यवहारिक नहुनु, र पर्याप्त मात्रामा आयुर्वेदिक औषधालय नहुनु प्रमुख समस्याका रुपमा रहेका छन्।

नगरपालिकाको संस्थागत संयन्त्र भित्र लगायत विभिन्न क्षेत्रमा समावेशी प्रतिनिधित्वलाई ध्यान दिइएको भएपनि **महिला, जनजाति, पिछडिएको वर्ग तथा अल्पसंख्यक**को निर्णय प्रकृत्यामा अर्थपूर्ण सहभागिताको कमी देखिएको छ भने त्यस्ता समुदायबाट प्रतिनिधित्व गर्नेहरूमा नेतृत्व क्षमतामा कमी महसुस गरिएको छ। त्यसैगरी महिला तथा बालबालिकाको हकमा बाल विवाह, बहुविवाह, छुवाछुत लगायत अन्य प्रकारका घरेलु हिंसा घटनाहरू अझै पनि

समाजमा हुने गरेका छन् । अर्को तर्फ विभिन्न जातजातिको **मौलिक संस्कृति तथा ऐतिहासिक पहिचान** भएको भूमि भएपनि भीरकोट नगरपालिकामा ऐतिहासिक तथा धार्मिक सम्पदाहरूको संरक्षणको अभाव छ ।

युवा तथा खेलकुद विकासको सन्दर्भमा नगरपालिकामा पर्याप्त मात्रामा खेलकुद पूर्वाधार र व्यवसायिक खेलाडीको अभाव छ भने लगभग १५ प्रतिशत युवा लागु औषध दुर्व्यसनी रहेका छन् । अर्कोतर्फ नगरपालिकामा युवा लक्षित व्यवसायिक र प्राविधिक शिक्षाको पनि अभाव देखिन्छ । त्यसैगरी नगरपालिकामा लगभग ९० प्रतिशत जनसंख्या खानेपानीको पहुँचमा रहे पनि **स्वच्छ र सफा खानेपानीको** पहुँचमा रहेको जनसंख्या न्युन रहेको छ भने खानेपानी तथा सरसफाई सम्बन्धि पूर्वाधार पर्याप्त नभएको पाईएको छ ।

४.२.३ दीर्घकालिन लक्ष्य, उद्देश्य

दीर्घकालिन लक्ष्य (असर)

सामाजिक विकास तथा सेवाप्रवाह (माध्यामिक तथा आधारभूत शिक्षा, स्वास्थ्य, पोषण, सरसफाई) को सर्वसुलभता तथा गुणस्तरीयता सुनिश्चितता गर्दै र आम नागरिकहरू विशेषगरी युवा, महिला, बालबालिका, ज्येष्ठ नागरिक, तथा अन्य आर्थिक तथा सामाजिक रूपमा पिछडिएका लक्षित वर्गको पहुँच र उपयोगमा वृद्धिगर्दै समतामुलक समाज निर्माण हुने ।

उद्देश्य (प्रतिफल)

- शिक्षामा सबै क्षेत्रको समान पहुँच विस्तार गर्दै भौतिक सुविधा एवं साधन सम्पन्न विद्यालयहरू निर्माण गरी आधुनिक, व्यवहारिक एवं प्राविधिक शिक्षामा जोड दिदै शैक्षिक गुणस्तरमा अधिकतम अभिवृद्धि हुने,
- आधारभूत तथा गुणस्तरीय स्वास्थ्य सेवाको उपलब्धता एवं पहुँचबाट नागरिकहरूको स्वास्थ्य स्तरमा वृद्धि भएको हुने,
- नागरिकलाई सफा, स्वच्छ र सुरक्षित खानेपानीको सेवा उपलब्धता र व्यवस्थित सरसफाई भएको हुने,
- लक्षितवर्गको क्षमता अभिवृद्धि गर्दै आत्मासम्मान, सार्वजनिक सेवा सुविधामा समान हक, पहुँच, निर्णय तह र नेतृत्वमा वृद्धि भएको हुने,
- युवाहरूको सर्वाङ्गण विकासका लागि उद्यमशीलता, रोजगारी, शिक्षा, एवं सिर्जनशीलता विकास हुनुका साथै खेलकुद क्षेत्रमा प्रतिभाशाली खेलाडीहरूको विकास भएको हुने,
- स्थानीय भाषा, कला, संस्कृति र सम्पदाको पहिचान, संरक्षण तथा प्रवर्द्धन भएको हुने ।

४.२.४ परिमाणत्मक लक्ष्य

तालिका ४ सामाजिक विकास तर्कवद्ध खाका

सामाजिक क्षेत्रको उद्देश्य / असर	सूचक	इकाई	आधाररेखा (आ.व. ०७५/७६ सम्मको अवस्था)	लक्ष्य (सम्मको अवस्था)		पुष्ट्याईका आधार
				७८/७९	०८० /८१	
असर – सामाजिक विकास तथा सेवाप्रवाह - माध्यामिक तथा आधारभुत शिक्षा, स्वास्थ्य, पोषण, सरसफाई) को सर्वसुलभता, गुणस्तरीयता सुनिश्चितता गर्दै आम नागरिकहरु विशेषगरी युवा, महिला, बालबालिका, ज्येष्ठ नागरिक, तथा अन्य आर्थिक तथा सामाजिक रुपमा पिछडिएका लक्षितवर्गको पहुँच र उपयोगमा वृद्धिगर्दै समतामुलक समाज निर्माण हुने	१५ देखि ६० वर्षसम्मका साक्षर जनसंख्या	प्रतिशत	९५	९७	९९.९	<ul style="list-style-type: none"> ➤ नगरपालिका वस्तुगत विवरण(प्रोफाइल) ➤ अध्ययन प्रतिवेदन ➤ मूल्याङ्कन प्रतिवेदन ➤ प्रगति/ अनुगमन प्रतिवेदन
	प्राविधिक शिक्षामा अध्ययनरत विद्यार्थी	संख्या	१७०	२५०	५००	
	उच्चशिक्षामा अध्ययनरत विद्यार्थी	संख्या	२००/२००	३५०/१५०	५००	
	३० मिनेटभित्र स्वास्थ्य सेवामा पहुँच भएका जनसंख्या (घरधुरी) (गाउँघर क्लिनिकको सेवा समेत)	संख्या	९०%	९५%	१००%	
	प्राथमिक स्वास्थ्य केन्द्र/अस्पताल पुग्न लाग्ने औषत समय	मिनेट	६०	४०	२०	
	पाइप प्रणाली वा सुरक्षित खानेपानीको सेवा उपयोग गर्ने जनसंख्या	संख्या	८०	९०	१००	
	सरसफाई सेवा र सुविधा उपलब्ध परिवार	संख्या	७०	८०	९०	
	स्नातक तह उत्तीर्ण अपाङ्ग	संख्या	६			
	स्नातक तह उत्तीर्ण गर्ने महिला	संख्या				
	स्नातक तह उत्तीर्ण दलित तथा लोपोन्मुख जाती	संख्या				
	स्थानीय समिति/संरचनाको नेतृत्वदायी पदमा महिला तथा अन्य लक्षित वर्गको प्रतिनिधित्व	संख्या	२०	२०	२५	
	जिल्ला/क्षेत्रीयस्तर व्यवसायिक खेलाडी	संख्या	४५	७०	१००	
	पूर्व प्रसूति सेवा ४ पटक प्राप्त गर्ने महिला	संख्या	९९	१००	१००	
कला भाषा र संस्कृतिको विकास र संरक्षण	प्रतिशत	५१	७५	९५		
शिक्षाउपक्षेत्रको उद्देश्य	सूचक	इकाई	आधाररेखा (आ.व. ०७५/७६ सम्मको अवस्था)	लक्ष्य (सम्मको अवस्था)		पुष्ट्याईका आधार
				७८/७९	८० /८१	
प्रतिफल २.१ – शिक्षामा सबै क्षेत्रको समान पहुँच विस्तार गर्दै भौतिक सुविधा एवं साधन सम्पन्न विद्यालयहरु निर्माण गरी आधुनिक,	विद्यालय बाहिर रहेका (५-१५ वर्ष) बालबालिका	प्रतिशत	२	१	०	
	प्रारम्भिक बाल कक्षामा अध्ययनरत ४-५ वर्ष सम्मका बालबालिका	प्रतिशत	१००	१००	१००	

व्यवहारिक एवं प्राविधिक शिक्षामा जोड दिदै शैक्षिक गुणस्तरमा अधिकतम अभिवृद्धि हुने	कक्षा १०को उतिर्ण दर	प्रतिशत	८०	९०	९५	<ul style="list-style-type: none"> ➤ नगरपालिका वस्तुगत विवरण(प्रोफाइल) ➤ अध्ययन प्रतिवेदन ➤ मूल्याङ्कन प्रतिवेदन ➤ प्रगति/अनुगमन प्रतिवेदन
	कक्षा १२ को उतिर्ण दर	प्रतिशत	८०	८५	९०	
	कक्षा ८ सिकाई उपलब्धी दर	प्रतिशत	२.८५	२.९५	३.०	
	कक्षा १०को सिकाई उपलब्धी दर	प्रतिशत	२.६५	२.८	२.९	
	कक्षा १२ को सिकाई उपलब्धी दर	प्रतिशत	२.५	२.७	२.९	
	कक्षा ८ को निरन्तरता दर	प्रतिशत	९५	९८	१००	
	कक्षा १०को निरन्तरता दर	प्रतिशत	९५	९८	१००	
	कक्षा १२ को निरन्तरता दर	प्रतिशत	८५	९०	९५	
	बालमैत्री सिकाइ विधि अवलम्बल गर्ने विद्यालय	प्रतिशत	९०	९५	१००	
	बालमैत्री आधारभूत पूर्वाधार र सुविधा (भवन, चर्पी, खानेपानी, खेलकुद मैदान, घेरावार, फर्निचर) उपलब्ध	विद्यालय	८०	९०	९५	
	छात्रवृत्ती पाउने विद्यार्थी संख्या	संख्या	१२५६	१४००	१५००	
	बालकलव गठन भएका विद्यालय	संख्या	४४	४४	४४	
	शिक्षक विद्यार्थी अनुपात (आधारभूत र माद्यामिक)	संख्या				
	महिला शिक्षकको अनुपात	संख्या				
	व्यवस्थित विज्ञान र कम्प्युटर प्रयोगशाला भएका	विद्यालय	५	१२	१७	
	प्राविधिक विद्यालय	संख्या	१	३	५	
	उच्च शिक्षा क्याम्पस	संख्या	२	३	४	
कक्षा छोडने दर	प्रतिशत	६	४	३		
स्वास्थ्य उपक्षेत्रको उद्देश्य	सूचक	इकाई	आधार रेखा (०७५/७६ सम्म)	लक्ष्य (सम्मको अवस्था)		पुष्टयाईका आधार
				०७८/७९	०८०/८१	
प्रतिफल २.२ – आधारभूत तथा गुणस्तरीय स्वास्थ्य सेवाको उपलब्धता एवं पहुँचबाट नागरिकहरुको स्वास्थ्य स्तरमा वृद्धि भएको हुने	विरामीपर्दा सर्वप्रथम स्वास्थ्यचौकी/प्राथमिक स्वास्थ्य केन्द्र/अस्पताल जाने जनसंख्या	संख्या	८०	९०	१००	<ul style="list-style-type: none"> ➤ नगरपालिका वस्तुगत विवरण(प्रोफाइल) ➤ अध्ययन प्रतिवेदन ➤ मूल्याङ्कन प्रतिवेदन
	२५०० ग्रामभन्दा कम जन्म तौल भएका शिशु	संख्या	०	०	०	
	स्वास्थ्य संस्थामा प्रसुती गराउने गर्भवती महिला	संख्या	२५	५०	१००	
	भाडा पखालाको संक्रमण दर (प्रतिहजारमा)	प्रतिशत	२.५	०.५	०.०५	

	स्वाश प्रश्वासको संक्रमण (ARI) दर (प्रतिहजारमा)	प्रतिशत	०.२०१	०.१०७	०.०८	➤ प्रगति/अनुगमन प्रतिवेदन
	स्वास्थ्य संस्थामाकार्यरत स्वास्थ्यकर्मी	जना	४०	७०	८०	
	भिटामिन ए प्राप्तगर्ने बालबालिका	प्रतिशत	२२४२			
	सबै खोप लिएका बालबालिका	प्रतिशत	८५	९०	१००	
	परिवार नियोजनका साधनको प्रयोग दर	प्रतिशत	२३	३२	४२	
	स्वास्थ्य विमा गर्ने घर संख्या	संख्या	२५०	२४००	६०००	
	स्वास्थ्य सूचना, शिक्षा र संचार सचेतना कार्यक्रममा सहभागि	जना	१०००	२०००	३०००	
	स्वास्थ्य शिविर पटक	जना	७००	८००	९००	
	मासिक रुपमा फलोअपमा आएका विरामी	संख्या	१५०	२००	३००	
	स्वास्थ्य संस्थामा उपलब्ध न्यूनतम सेवा सुविधा	प्रकार	४	५	६	
	क्रियाशिल महिला स्वास्थ्य स्वयंसेविका	संख्या	५२	६०	६५	
	निजी तथा समुदायमा आधारित स्वास्थ्यकर्मी	संख्या	१२	२०	३०	
	आयोडिनयुक्त नून प्रयोग गर्ने जनसंख्या	जना	३२४८९			
	धुवा रहित चुल्हो वा वैकल्पिक इन्धन प्रयोग गर्ने परिवार	संख्या	५%	१०	२०	
	आधारभुत सुविधा (खानेपानी, शौचालय, बर्थिङ्ग वार्ड र परामर्श केन्द्र आदी) उपलब्ध स्वास्थ्य संस्था	संख्या	२	५	९	
खानेपानी तथा सरसफाई उपक्षेत्रको उद्देश्य	सूचक	इकाई	आधार रेखा (०७५/७६ सम्म)	लक्ष्य (सम्मको अवस्था)		पुष्टयाईका आधार
				०७८/७९)	०८०/८१	
प्रतिफल २.३ – नागरिक सबैलाई सफा, स्वच्छ र सुरक्षित खानेपानीको सेवा उपलब्धता र व्यवस्थित सरसफाई भएको हुने	निजीधारा उपलब्ध घर परिवार	प्रतिशत	९२	१००		➤ नगरपालिका वस्तुगत विवरण(प्रोफाइल) ➤ अध्ययन प्रतिवेदन ➤ मूल्याङ्कन प्रतिवेदन ➤ प्रगति/अनुगमन
	पाइपलाइनबाट वितरित पानी प्रयोग गर्ने घरधुरी	संख्या	५३३३७	६०१५		
	उपचार गरिएको वा सुरक्षित खानेपानी सुविधा प्राप्त घरधुरी	प्रतिशत	२०	५०	९०	
	स्वच्छ (प्यानभएको) शौचालय भएका घरधुरी	संख्या	१८४५	३९८८	६०१५	
	सार्वजनिक शौचालय	संख्या	५	५	२०	

	जोखिमयुक्त अवस्थामा साबुनपानीले हातधुने	जनसंख्या ।	५०	७५	१००	प्रतिवेदन
	फोहोर वर्गीकरण गरी विसर्जन गर्ने परिवार	संख्या	१०	५०	१००	
	सक्रिय खानेपानी र सरसफाई उपभोक्ता समिति	संख्या				
लक्षितवर्ग तथा सामाजिक समावेशीकरण उपक्षेत्रको उद्देश्य	सूचक	इकाई	आधाररेखा आ.व. ०७५/७६ सम्मको अवस्था)	लक्ष्य (सम्मको अवस्था)		पुष्ट्याईका आधार
				०७८/७९)	०८०/ ८१	
प्रतिफल २.४ – लक्षितवर्गको क्षमता अभिवृद्धि गर्दै आत्मसम्मान, सार्वजनिक सेवा सुविधामा समान हक, पहुँच, निर्णय तह र नेतृत्वमा वृद्धि भएको हुने	परिवर्तित स्थानीय संरचना तथा कानून अनुसार समावेशी (महिला, बालबालिका, अपाङ्गता भएका व्यक्ति र अन्य पिछ्छडिएको वर्ग) समिति, संयन्त्रतथा संजाल	संख्या				<ul style="list-style-type: none"> ➤ नगरपालिका वस्तुगत विवरण(प्रोफाइल) ➤ अध्ययन प्रतिवेदन ➤ मूल्याङ्कन प्रतिवेदन ➤ प्रगति/अनुगमन प्रतिवेदन
	लैंगिक हिंसा र छुवाछुत सम्बन्धी घटना (वार्षिक)	प्रतिशत	१३	६	१	
	तल्लिम प्राप्त अपाङ्गता भएका व्यक्ति	संख्या	०	१०५	१७४	
	व्यवसायिक सीपमूलक तालिम प्राप्त महिला	प्रतिशत	२५	५०	८०	
	उद्धार, उपचार र सहयोग प्राप्त गर्ने हिंसाजन्य घटना पीडित	प्रतिशत	५	२	०	
	लक्षितवर्गबाट उजुरी गुनासो (वार्षिक)	प्रतिशत	१०	५	०	
	सामाजिक सुरक्षाबाट लाभान्वित लक्षितवर्ग	संख्या	२९३९			
	घर व्यवहार तथा कारोबार सम्बन्धी निर्णयमा महिला सहभागी हुने परिवार	प्रतिशत	५५	६०	८०	
युवातथा खेलकूद उपक्षेत्रको उद्देश्य	सूचक	इकाई	आधाररेखा (आ.व. ०७५/७६ सम्मको अवस्था)	लक्ष्य (सम्मको अवस्था)		पुष्ट्याईका आधार
				०७८/७९)	०८०/ ८१	
प्रतिफल २.५ – युवाहरूको सर्वाङ्गण विकासकालागि उद्यमशीलता, रोजगारीता, शिक्षित, एवं सिर्जनशीलता विकास हुनुका साथै खेलकूद क्षेत्रमा प्रतिभाशाली खेलाडीहरूको	वैदेशिक रोजगारीमा गएका युवा	प्रतिशत	६५	४०	२०	<ul style="list-style-type: none"> ➤ नगरपालिका वस्तुगत विवरण(प्रोफाइल) ➤ अध्ययन प्रतिवेदन
	युवाक्लब, संजाल तथा संस्था	संख्या	६३	११५	१६०	
	युवा संलग्न स्थानीय संरचना वा संयन्त्र	संख्या				
	उद्यम, व्यवसाय र स्वरोजगारीमा संलग्न युवा	संख्या	१०	३०	५०	

विकास भएको हुने	कवर्डहल तथा खेलकुद मैदान	संख्या	०	१०	१५	<ul style="list-style-type: none"> ➤ मूल्याङ्कन प्रतिवेदन ➤ प्रगति/ अनुगमन प्रतिवेदन
	नगरपालिकामा संचालित खेलकुद प्रतियोगिता	संख्या	२	४	६	
	प्रदेश तथा राष्ट्रियस्तर खेलाडी	संख्या	४५	७०	१००	
	राष्ट्रिय अन्तराष्ट्रिय खेलाडी संख्या	संख्या	४	६	१०	
कला, भाषा तथा साहित्य उपक्षेत्रको उद्देश्य	सूचक	इकाई	आधाररेखा	लक्ष्य (सम्मको अवस्था)		गुण्ट्याईका आधार
			०७५/७६ सम्मको अवस्था)	०७८/७९	०८०/८१	
प्रतिफल २.६ –स्थानीय भाषा, कला, संस्कृति र सम्पदाको पहिचान, संरक्षण तथा प्रवर्द्धन भएको हुने	कला, संस्कृति, भाषा र साहित्यमा जिल्ला, प्रदेश र राष्ट्रको प्रतिनिधित्व गर्ने स्रष्टा	संख्या				<ul style="list-style-type: none"> ➤ नगरपालिका वस्तुगत विवरण (प्रोफाइल) ➤ अध्ययन प्रतिवेदन ➤ मूल्याङ्कन प्रतिवेदन ➤ प्रगति/ अनुगमन प्रतिवेदन
	संरक्षितकला, संस्कृति र सम्पदाका प्रकार	संख्या	७			
	कला, भाषा र साहित्यलाई पेशाको रूपमा अवलम्बन गर्ने व्यक्ति	संख्या	२			
	स्थानीय संस्कृति, कला, सम्पदा र साहित्य संबन्धी अध्ययन तथा अनुसन्धान	संख्या	५			
	स्थानीयकला, संस्कृति, सम्पदा, भाषा साहित्यमा आधारित प्रकाशन	संख्या	१			

४.२.५ असर २ संग सम्बन्धित रणनीतिक कार्यनीति (सामाजिक विकास)

४.२.५.१ सामाजिक विकास अन्तर्गतका रणनीतिहरू

- ✓ गुणस्तरिय तथा व्यवसायिक शिक्षा प्रणाली अवलम्बन गर्ने
- ✓ विद्यालयलाई अनुसन्धान तथा आविष्कार केन्द्रको रूपमा विकास गर्ने
- ✓ स्वस्थ नागरिक उत्पादनमा जोड दिईने
- ✓ स्वास्थ्य सेवाको पहुँच विस्तारका लागि प्रविधि मैत्री स्वास्थ्य सुविधाको विकास गर्ने
- ✓ जातिय पहिचानमा आधारित विकास मैत्री संस्कार र संस्कृतिलाई नगर विकासको नीतिको रूपमा अवलम्बन गर्ने
- ✓ नगरपालिकालाई जेष्ठ नागरिक, अपांग तथा बालमैत्री नगरपालिकाको रूपमा विकास गर्ने
- ✓ पानीका स्रोतहरूको संरक्षण, पुर्नजिवन तथा प्रविधि मैत्री व्यवस्थापनमा जोड दिने
- ✓ फोहोरमैलाको बैज्ञानिक तथा व्यवसायिक व्यवस्थापनमा जोड दिने
- ✓ भीरकोटलाई खेलकुल पर्यटनक्षेत्रको रूपमा विकास गर्ने
- ✓ भीरकोटको ऐतिहासिकता, धार्मिक तथा जातीय पहिचानसँग जोडिएका कला, भाषा, साहित्य र संस्कृतिको संरक्षण तथा सम्बर्द्धनमा जोड दिने ।

४.२.५.२ कार्यनीति

क) बहुआयामिक कार्यनीति

- भीरकोट नगरपालिकाको सामाजिक विकासका आयामलाई समेटेर बहुवर्षिय विशेष कार्यक्रम सञ्चालन गरिने छ । यो कार्यक्रम सामाजिक विकास समितिको मातहतमा हुनेछ । सम्बन्धित क्षेत्रका विज्ञको संलग्नतामा कार्यक्रमको खाका निर्माण गरी कार्यक्रम तर्जुमा तथा कार्यान्वयन गरिने छ ।

ख) निर्दिष्ट कार्यनीति

प्रतिफल २.१ सँग सम्बन्धित (शिक्षा)

- नगरपालिका अन्तर्गतका विद्यालयहरूको शैक्षिक गुणस्तर अभिवृद्धि गर्न व्यवहारिक तथा रोजगारमुलक शिक्षा प्रणालीलाई अवलम्बन गरिने छ ।
- विद्यालयलाई अनुसन्धान तथा आविष्कार केन्द्रको रूपमा विकास गर्ने नीति लिईने छ ।
- विद्यालयका शिक्षकको मनोबल उच्च राख्न, साथै क्षमता अभिवृद्धि गर्न विशेष कार्यक्रम लागु गरिने छ ।
- भीरकोट नगरपालिकामा कार्यरत सबै जनप्रतिनिधि, कर्मचारी शिक्षक, विद्यालय कर्मचारी बालविकास स.का र विद्यालय व्यवस्थापन समितिका सदस्यका छोराछोरीहरूलाई सामुदायिक विद्यालयमा भर्ना गराउन नीतिगत व्यवस्था गरिनेछ ।
- सबै विद्यालयमा डिजिटल हाँजिरीको व्यवस्था गरिनेछ ।
- नगरपालिका भित्र कार्यरत शिक्षिकाहरु सुत्केरी भएमा सुत्केरी स्याहार भत्ताको व्यवस्था गरिने छ ।
- विद्यालयहरूमा सुचना र प्रविधिमा जोड दिइने छ ।
- नगरपालिकामा प्राविधिक कलेजको व्यवस्था गरिने छ ।
- **संघ र प्रदेशबाट विद्यालयलाई प्राप्त अनुदान बाहेक नगरपालिकाबाट २० प्रतिशत बजेट विनियोजन गरिनेछ ।**
- विद्यालयमा भौतिक तथा प्राविधिक पूर्वाधारको विकास गरिने छ ।
- स्थानीय आवश्यकता सुहाउदो शिक्षा ऐन, नियमावली र कार्यविधि बनाई त्यसको प्रभावकारी कार्यान्वयनमा जोड दिइनेछ ।
- अनुगमन नियमन तथा पृष्ठपोषणको प्रभावकारीतामा अभिवृद्धि ल्याईने छ ।
- जेहन्दार, असाय, विपन्न र अपाङ्ग विद्यार्थीलाई प्रोत्साहन गरिनेछ ।

- नगरपालिकाका सबै शिक्षक, विद्यालय कर्मचारीहरूको पोशाकमा एकरूपता ल्याइने छ ।
- सबै विद्यालयहरूमा शुद्ध खानेपानीको व्यवस्था गरिने छ ।
- विद्यालयमा पुस्तकालय व्यवस्थित गर्नका लागि एक जना पुस्तकालय सहायकको व्यवस्था गरिने छ ।
- विद्यालयको कार्यालय व्यवस्थापनमा जोड दिइने छ ।
- कक्षा ६ देखि सहकारी सस्था मार्फत विद्यार्थीहरूबाट वचत गर्ने नीति लिइनेछ ।
- विद्यालय अनुगमनमा वडास्तरीय समितिलाई सक्रिय बनाउने नीति लिइनेछ ।
- “एक विद्यालय एक पुष्प उद्यान” कार्यक्रम लागु गरिने छ ।
- विद्यालय बाहिर रहेका विद्यालय उमेर समूहका बालबालिकाहरूको तथ्यांक संकलन गरी सरोकारवालाहरूको सहभागितामा सबै बालबालिकाहरूलाई विद्यालय भर्ना गराइनेछ ।
- विद्यार्थी संख्याको अनुपातमा शिक्षक दरवन्दी कम भएका विद्यालयहरूलाई शिक्षक व्यवस्थापन गर्न एकमुष्ट अनुदान रकम उपलब्ध गराइने छ ।
- विद्यालय सुधार योजना अद्यावधिक गरी योजनालाई विद्यालयको सेवा प्रवाहसँग जोड्दै सामाजिक परीक्षण र आर्थिक लेखा परीक्षणलाई प्रभावकारी बनाइनेछ ।
- शिक्षण सिकाईमा सुधार ल्याउन शिक्षकहरूलाई मागमा आधारित तालिम सञ्चालन गरिनेछ ।
- सामुदायिक विद्यालयहरूमा अंग्रेजी माध्यमबाट पठनपाठन गराइने छ ।
- सुस्त मन्दस्थिती, दृष्टिविहित, अपागं तथा असहाय बाल बालिकाहरूकालागि छुट्टै विद्यालयको स्थापना गरी पठनपाठन सञ्चालन गरिनेछ ।
- अपागं तथा असहाय बालबालिकाहरूका लागि छुट्टै किसिमको छात्रवृत्तिको व्यवस्था गर्ने छ ।
- विद्यालयको पहुँच भन्दा बाहिर रहेका बालबालिकाहरूको एकिक गरी अनिवार्य रूपमा विद्यालयमा भर्ना गनु पर्ने व्यवस्थालाई निरन्तरता दिन विद्यालय भर्ना अभियान संचालन गरिनेछ ।
- विद्यालयमा अध्ययनरता विद्यार्थी प्रतिभा प्रस्फुटन हुने खालका अतिरिक्त शैक्षिक क्रियाकलापको संचालन गर्नुको साथै विद्यार्थीहरूले अनुभव गर्ने खालका अतिरिक्त शैक्षिक कार्यक्रम संचालन गरी उनीहरूको प्रतिभालाई सिपसंग आवद्ध गराउने व्यवस्था मिलाइने छ ।
- सार्वजनिक निजी साभेदारी कार्यक्रम अन्तरगत नमुना सुचना प्रविधि तथा अत्याधुनिक प्रयोगशाला निर्माणका लागि संस्थागत विद्यालयहरूसँग लागत साभेदारीको आधारमा कार्यक्रम संचालन गर्ने व्यवस्था मिलाइने छ ।
- आधारभुत तहको कक्षा १ मा भर्ना हुने विद्यार्थीलाई भर्ना हुनुभन्दा अगाडी १ वर्ष बालविकास केन्द्रका अनुभव दिलाए पश्चात मात्र कक्षा १ मात्र भर्ना गर्ने व्यवस्था मिलाइने छ ।
- बाल विकास केन्द्रमा अध्ययनरत बालबालिकाहरूको विद्यालयमा निरन्तरता दिनका लागि आवश्यक पर्ने प्रोत्साहनमुलक कार्यहरूको पहिचान गरी कार्यान्वयन गर्ने व्यवस्था मिलाइने छ ।
- विद्यालयहरूको कक्षा कोठाको शिक्षण सिकाई प्रक्रियालाई प्रभाकारी बनाइ गुणस्तरिय शिक्षाको सुनिश्चितताका लागि शिक्षकहरूको सिप क्षमता अभिवृद्धि गर्नका लागि आवश्यकता अनुसारको कार्यक्रम संचालन गर्ने व्यवस्था मिलाइने छ ।
- २०७६ साल चैत्र मसान्तसम्म बालमैत्री नगरपालिका घोषणा गर्न आवश्यक पर्ने कार्यहरू प्रभावकारी रूपमा कार्यान्वयन गर्ने व्यवस्था मिलाइनेछ । त्यस्का लागि सामुदायिक तथा निजी विद्यालयहरू पनि क्रमश बालमैत्री तथा सुचना प्रविधिमैत्री बनाउने व्यवस्था मिलाइने छ ।

प्रतिफल २.२ सँग सम्बन्धित (स्वास्थ्य)

- स्वास्थ्य क्षेत्रलाई अनुसन्धान तथा आविष्कारसँग जोड्न नीतिगत व्यवस्था गरिने छ ।
- टेलिमेडिसिनको अवधारणालाई विकास गरिने छ ।
- खोप कार्यक्रमलाई व्यवस्थित, नियमित र दीगो बनाइनेछ ।
- मातृ तथा नवजात शिशु मृत्यु दर घटाउन बर्थिङ सेन्टर स्थापना गरिने छ ।
- ५ वर्ष मुनिका बालबालिकाहरूको पोषण स्वास्थ्य स्थिति सुधारका लागि दातृ निकाय साभेदारीमा पोषण प्रबर्द्धन कार्यक्रमहरू सञ्चालन गरिनेछ ।

- समय समयमा विभिन्न संघ संस्था वा विपेशज्ञको परार्शमा आवश्यकता अनुसार नगरपालिका क्षेत्रमा निःशुल्क स्वास्थ्य शिविर संचालन गर्ने व्यवस्था मिलाइने छ ।
- स्वास्थ्य चौकी स्थापनार्थ जग्गाको व्यवस्थापन गरी संघीय तथा प्रदेश सरकारसँग आवश्यक पहल गरिने छ ।
- महिला स्वास्थ्य स्वयं सेविकाहरूका लागि आधारभूत तथा रिफ्रेसर तालिमको व्यवस्था गरिनुका साथै स्थानीय स्वास्थ्य सेवा प्रवर्द्धनात्मक र प्रतिकारात्मक कार्यक्रम प्रभावकारी रूपमा सञ्चालन गर्नकालागि क्षमता अभिवृद्धि गरि प्रोत्साहन गरिनेछ ।
- नेपाल सरकारबाट संचालन भएका स्वस्थ सम्बन्धी कार्यक्रमलाई थप प्रभावकारी बनाउनका लागि गर्भवती महिलाको पोषण अवस्थामा सुधार गरी स्वास्थ्य संस्थामा सुत्केरी गराउनका लागि प्रोत्साहन गरिनेछ । विगत आर्थिक वर्ष देखि संचालनमा रहेका अण्डा वितरण, महिला संवयसेविकाहरूलाई निरन्तरता दिने व्यवस्था मिलाइने छ ।
- वडा नं. १ मा रहेको कालिका सामुदायिक अस्पताललाई नगरपालिकाको स्वामित्वमा ल्याई शिक्षण अस्पतालका रूपमा अगाडी बढाउन संघीय तथा प्रदेश सरकारसँग सहाकार्य गरिनेछ ।
- नगरक्षेत्र भित्र पूर्ण खोप सुनिश्चितता कार्यक्रमलाई निरन्तरता दिनका लागि गर्नु पर्ने कार्यहरू निरन्तर रूपमा संचालन गर्ने व्यवस्था मिलाइने छ ।
- ज्येष्ठ नागरिक, अपाङ्ग, असहाय र गर्भवती महिलाहरूलाई घर-दैलोमा सेवा दिने कार्यलाई थप प्रभावकारी बनाउनका लागि आवश्यक पर्ने कार्यक्रमहरू संचालन गर्ने व्यवस्था मिलाइने छ ।
- नगरपालिका भित्र रहेका स्वास्थ्य संस्थाहरूबाट प्रवाह हुने सेवालाई गुणस्तरिय बनाउन आवश्यक पर्ने वाईफाईको जडान, कम्प्युटर र फर्निचर लगायतका न्युनतम आवश्यक सामग्रीहरू उपलब्ध गराई गुणस्तरिय स्वास्थ्य सेवा उपलब्ध गराउने व्यवस्था मिलाइने छ ।
- नेपाल सरकारद्वारा निःशुल्क रूपमा उपलब्ध गराईएका औषधीहरूको उपलब्धतालाई सुनिश्चितता गर्दै मधुमेहसंग सम्बन्धित औषधीहरू निःशुल्क उपलब्ध गराउनका लागि मधुमेह जाँच गर्ने गुल्को मिटर प्रत्येक स्वास्थ्यमा उपलब्ध गराई सो संग सम्बन्धित औषधी र गर्भवती महिलाहरूलाई क्यालसियम चक्की नगरपालिकाको तर्फबाट निःशुल्क रूपमा वितरण गर्ने व्यवस्था मिलाइने छ ।
- नगरपालिका भित्र ५० शैयाको अस्पताल निर्माण कार्य प्रारम्भ गर्न आवश्यक पर्ने जग्गाको व्यवस्थापन गरी संघीय तथा प्रदेश सरकारको सहकार्यमा प्रक्रिया अगाडी बढाइने छ ।
- नगरपालिका क्षेत्रमा रहेका ५ वर्ष उमेर पुरा भएका बालबालिकाहरूलाई जुकाको औषधी नियमित रूपमा खुवाउने कार्यलाई निरन्तरता दिइनेछ ।
- नगरपालिका भित्र रहेका सामुदायिक तथा संस्थागत विद्यालयहरूमा अध्ययनरत विद्यार्थीहरूका लागि नमुना विज्ञान तथा शैक्षिक सामग्री प्रयोगशाला निर्माणका लागि नगरपालिका र सामुदायिक तथा संस्थागत विद्यालयको सह लगानीमा नमुना प्रयोगशाला निर्माण गर्ने कार्य अगाडी बढाइनेछ ।
- विद्यालय केन्द्रित स्वास्थ्य शिक्षा कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ ।
- प्रसूती सेवालाई प्रभावकारी तथा जनमैत्री बनाउन नीतिगत तथा संस्थागत सुधारका कार्यक्रम लागु गरिने छ ।
- परिवार नियोजन सेवा कार्यक्रमलाई नीतिगत रूपमा व्यवस्थित बनाईने छ ।
- स्वास्थ्य सेवाको पहुँच बस्तीस्तरसम्म पु-याउन गाँउघर क्लिनिकलाई थप प्रभावकारी बनाउदै लगिने छ ।
- कुष्ठरोग जाँच तथा उपचार सेवा कार्यक्रमहरू सञ्चालन गरिने छ ।
- एच.आई.भि/एड्स तथा यौनरोग सम्बन्धी रोकथाम तथा सचेतना मुलक विभिन्न किसिमका कार्यक्रमहरू सञ्चालन गरिने छ ।
- विपद व्यवस्थापन गर्न प्राथमिक तथा प्रारम्भिक उपचारकालागि प्रत्येक स्वास्थ्य संस्थामा किट बक्सको व्यवस्थापन गरिने छ ।
- किशोर किशोरी कार्यक्रम मार्फत स्वास्थ्य संस्था तथा विद्यालयहरूमा प्रजनन स्वास्थ्य शिक्षा कार्यक्रम सञ्चालन गरिने छ ।
- स्थानीय छापा तथा विद्युतिय संचारका माध्यममार्फत सन्देश मुलक कार्यक्रमहरू सञ्चालन गरिने छ ।

- नेपाल सरकारबाट प्रवाह गरिएका आधारभुत निशुल्क स्वास्थ्य सेवाहरु प्रभावकारी रुपमा सञ्चालन गरिने छ ।
- प्रत्येक स्वास्थ्य संस्थामा सुचना प्रविधिलाई व्यवस्थित गरिने छ ।
- आवश्यकताका आधारमा घुम्ती स्वास्थ्य शिविरहरु सञ्चालन गरिने छ ।
- स्वास्थ्य चौकीहरुमा शुसासन कायम गर्न विद्युतिय हाजिरीको व्यवस्थापन गरिने छ ।
- महिला स्वास्थ्य स्वयं सेविका दीर्घ सेवा सम्मानको व्यवस्थापन गरिने छ ।
- आम नागरिकमा स्वास्थ्य विमा कार्यक्रमको पहुँच पुऱ्याईने छ ।
- कुनै १ स्वास्थ्य संस्थालाई सम्भाव्यता अध्ययन गरि नमुना स्वास्थ्य संस्थाको रुपमा विकास गरिने छ ।

प्रतिफल २.३ संग सम्बन्धित (खानेपानी तथा सरसफाई)

- फोहोर मैला व्यवस्थापनकालागि आवश्यक कानुनी व्यवस्था गरिने छ ।
- फोहोर व्यवस्थापनाकालागि कम्पोष्ट मल उत्पादनमा जोड दिईने छ ।
- पूर्ण सरसफाईका सूचकहरुलाई प्रभावकारी रुपमा कार्यान्वयन गरीने छ ।
- पुर्ण सरसफाई सम्बन्धी रणनीतिक योजना निर्माण गरी कार्यक्रमिक रुपमा सञ्चालन गर्न पहल गरिनेछ ।
- नगर क्षेत्रको जैविक फोहोर र दिशाजन्य फोहोरको प्रशोधन गरी जैविक मल बनाउन आवश्यक कार्यक्रम सञ्चालन गरिने छ ।
- प्लास्टिक भोला र थैलाहरुको उपयोगलाई निरुत्साहित गर्ने र उपयोग भैसकेका भोला थैलाको उचित बिसर्जन गर्ने व्यवस्था गरिने छ ।
- योगदानमा आधारित फोहोर व्यवस्थापन प्रणाली अवलम्बन गरिने छ ।
- स्वच्छ खानेपानी तथा सरसफाई सम्बन्धी सचेतना तथा व्यवहार परिवर्तन वारे कार्यक्रम सञ्चालन गरिने छ ।
- स्वच्छ खानेपानीमा सवैको पहुचका लागि विशेष कार्यक्रम कार्यान्वयन गरिने छ ।
- सरसफाईका लागि ढल व्यवस्थापन तथा डस्टविन विस्तार कार्यक्रम सञ्चालन गरिने छ ।

प्रतिफल २.४ संग सम्बन्धित (महिला, बालबालिका र लक्षित वर्ग)

- महिला, बालबालिका तथा अपांग मैत्री संरचनाहरुको निर्माण गर्न नीतिगत व्यवस्था गरिने छ ।
- महिला तथा बालबालिका सम्बन्धी कार्यक्रमहरु सञ्चालन गर्दा एकद्वार प्रणालीलाई प्राथमिकता दिईने छ ।
- ज्येष्ठ नागरिक परिचयपत्र अभियान सञ्चालन गरिने छ । ज्येष्ठ नागरिकको सम्मानजनक जिवन यापनको सुनिश्चितता गरिने छ ।
- नेपाल सरकारद्वारा गरिब घरपरिवार सर्वेक्षणका आधारमा पहिचान भएका गरिबको परिचय पत्र प्राप्त गरेका नागरिक र अपाङ्गताको परिचय पत्र प्राप्त गरेका सम्पुर्ण अपाङ्गहरुलाई नगरपालिकाबाट दिने सवै किसिममा सेवा सुविधाहरु निःशुल्क रुपमा उपलब्ध गराउने व्यवस्था मिलाइने छ ।
- नगरपालिका भित्र रहेका ज्येष्ठ नागरिकहरुलाई परिचय पत्र उपलब्ध गराउने कार्यलाई निरन्तरता दिइनेछ ।
- ज्येष्ठ नागरिकसँग मेयर कार्यक्रम अन्तरगत प्रत्येक वडामा क्रमश सुविधा सम्पन्न ज्येष्ठ नागरिक दिवा सेवा केन्द्र, चौतारी निर्माण र पार्क निर्माण गर्ने व्यवस्था मिलाइने छ ।
- सार्वजनिक, सहकारी अवधारणामा सुविधासम्पन्न ज्येष्ठ नागरिक आवास केन्द्रको स्थापना गरिने छ ।
- बालबालिका हेरचाह केन्द्रहरु विपन्न र पिछडिएका वर्गहरुको वस्तिमा खोल गैर सरकारी संस्थाहरुलाई प्रोत्साहन गरि परिचालन गरिने छ ।
- महिला हिंसा विरुद्धको अभियान जनप्रतिनिधि, गैरसरकारी संस्था, निजी क्षेत्र, विद्यालय, विद्यार्थी, सञ्चार, आमा समूह, महिला समूह जस्ता संघ/संस्था, महिला सहकारी संस्था लगायतका क्षेत्रसंगको समन्वयमा प्रभावकारी बनाईने छ ।
- अपांगता भएकाहरुलाई उपलब्ध गराईने सहायक सामग्री वितरण गर्दा गम्भिर प्रकृतिको अपांगता र जीवनस्तरमा सुधार ल्याउन सक्ने व्यक्तिलाई प्राथमिकता दिईने छ ।
- अपांगता भएका सम्पूर्ण व्यक्तिहरुलाई परिचय पत्र उपलब्ध गराउन पहल गरिने छ ।

- विभिन्न संघ संस्था संस्थासंग समन्वय गरी ज्येष्ठ नागरिक अक्षय केन्द्र सञ्चालन गरिने छ ।
- वास्तविक भूमिहिन सुकुम्वासीहरूको पहिचान गरि व्यवस्थापन गर्ने ।
- बाल विवाह न्युनिकरण गरिने छ ।
- बालश्रम न्युनिकरण गरिने छ ।
- बाल दुरव्यवहारको अन्त्य गरिने छ ।
- विद्यालय बाहिर रहेका किशोर किशोरीहरूकालागि जिवन उपयोगी सिप र स्वरोजगारकालागि विभिन्न कार्यक्रमहरू सञ्चालन गरिने छ ।
- अति विपन्न वर्गका बालबालिकलाई विद्यालय पोसाक, स्टेशनरी र भोला उपलब्ध गराइने छ ।

लैङ्गिक समानता तथा महिला सशक्तिकरण

- महिला विरुद्ध हुने सबै प्रकारका हिंसा, शोषण तथा विभेद र बहिष्करणको रोकथाम एवम् नियन्त्रणका लागि कार्यक्रमहरू सञ्चालन गरिने छ । यस्ता हिंसामय कार्यको लागि नगरपालिका स्तरमा समिति निर्माण गरिनेछ ।
- महिलाहरूको राजनीतिक, आर्थिक तथा सामाजिक अधिकारहरूको संरक्षण र सम्बर्द्धन गरिनेछ ।
- विपन्न, पिछडिएका तथा एकल महिलाको लागि आयआर्जन, क्षमता विकास र सशक्तिकरण गर्ने कार्यक्रमहरूको पहिचान गरी कार्यान्वयन गरिनेछ ।
- महिलाको सीपविकास तथा क्षमता अभिवृद्धि गरी आर्थिक रूपमा आत्मनिर्भर बनाउने नीति अवलम्बन गरिनेछ ।
- असहाय अवस्थामा रहेका एकल महिलालाई योग्यता र क्षमताका आधारमा सीप प्रदान गरि स्वरोजगार बनाई जीविकोपार्जनका लागि उचित व्यवस्था गरिने छ ।
- जोखिम रहेका सामाजिक र पारिवारिक बहिष्करणमा परेका तथा हिंसा पिडित महिलालाई पुनर्स्थापना, संरक्षण, सशक्तिकरण गरी स्वावलम्बी बनाउनेछ ।

अपाङ्गता

- लैङ्गिक हिंसासम्बन्धी कार्यलाई समाजमा नै दबाबपूर्वक मिलाउने कार्यलाई निरुत्साहित गरिने छ ।
- अपाङ्गता भएको व्यक्तिहरूको क्षमता विकास एवम् उनीहरूको सामाजिक सुरक्षा व्यवस्थालाई प्रभावकारी बनाउँदै लैजाने नीति लिईने छ ।
- अपाङ्गताको प्रकृती हेरी उपयुक्त सीपमूलक तालिम प्रदान गरी रोजगारी अवसरहरूमा पहुँच विस्तार र स्वरोजगारीको अवसरहरूलाई सिर्जना गरिने छ ।

प्रतिफल २.५ संग सम्बन्धित (युवा तथा खेलकुद)

- व्यावसायिक खेलाडी विकासको नीति र कार्यक्रम सञ्चालन गरिने छ ।
- राष्ट्रिय तथा जिल्लास्तरको खेल अयोजना गरिने छ । साथै खेलकुद पर्यटनको विकासमा जोड दिइने छ ।
- खेल मैदानको तथा खेलको स्तरोन्नती गरिने छ ।
- बालबालिका तथा युवाहरूको शारीरिक तथा मानसिक विकासका लागि विद्यालय तथा वडास्तरमा खेलमैदानको संचालन गरि विद्यालय तथा युवाहरूलाई खेलकुदप्रति उत्प्रेरित गराउने व्यवस्था मिलाइने छ ।
- महिला खेलाडी प्रवर्द्धन तथा विकासको नीति अवलम्बन गरिने छ ।
- स्थानीय विकासमा युवा सहभागिता अभिवृद्धि गर्दै राजनीतिक, आर्थिक, सामाजिक र सांस्कृतिक अधिकारहरूको पूर्ण उपयोगको वातावरण सिर्जना गर्ने, युवाको सशक्तिकरण र विकासका लागि शिक्षा, स्वास्थ्य, रोजगारी लगायतका क्षेत्रमा विशेष अवसर प्रदान गरिने ।
- युवाहरूलाई जिवन उपयोगी सीप प्रदान गरी स्वरोजगार बनाइने छ ।
- युवाहरूलाई लागु पदार्थ तथा दुर्व्यसनबाट सचेत गराइने छ ।

प्रतिफल २.६ संग सम्बन्धित (कला संस्कृति)

- नगरक्षेत्र भित्र रहेका विभिन्न भाषाभाषि रीतिरिवाज धर्म संस्कृतिहरूको अध्ययनर अनुसन्धान, संरक्षण विकास र त्यसको जर्गेना गर्ने कार्यलाई विशेष जोड दिइनेछ ।
- परम्परागत धर्म, संस्कृति, कला, लोक संगित, पुरातात्विक सम्पदाहरूको संरक्षण गर्नका लागि विशेष नीति तथा कार्यक्रम कार्यान्वयनमा ल्याइनेछ ।
- धार्मिक एवं पुरातात्विक महत्वको ग्रामीण क्षेत्रका सम्पदाहरूको सरोकारवालाहरूको समन्वयमा पहिचान गरी त्यसको संरक्षण र जगेर्नामा लगानी गर्ने नीति अवलम्बन गरिनेछ ।
- कला संस्कृतिको प्रवर्द्धनका लागि आकास्मिक एवं नियमित किसिमका कार्यक्रमहरू लाई प्रोत्साहन गर्ने नीति अवलम्बन गरिनेछ ।
- महिला मैत्री, अपाङ्ग मैत्री, जेष्ठनागरीक मैत्री र सिमान्तकृत समुदाय मैत्री संरचनाहरू निर्माण र क्रियाकलापलाई जोड दिईने छ ।

४.२.५.३ पूर्वानुमान

- उपरोक्त कार्यनीति कार्यान्वयन गर्न नगरपालिकाले सामाजिक विकास सम्बन्धी ऐन, नीति, मापदण्ड, कार्यविधि, तथा निर्देशिकाहरू निर्माण गरीसकेको हुनुपर्ने छ ।
- संघ, प्रदेश र गैरसरकारी र निजी क्षेत्रको लगानी र कार्यक्रममा वृद्धि भएको हुनेछ ।
- स्थानीय सरोकारवालाको प्रतिवद्धता, सहभागिता समन्वय, सहकार्य एवं साभेदारीमा वृद्धि हुनेछ ।

४.३. पूर्वाधार विकास

४.३.१ सम्भावना र अवसर

कुल ३९६.९ कि मी सडक पूर्वाधार भएको भीरकोट नगरपालिकामा हाल ३८६.६ किमी कच्ची, ८ किमी ग्रावेल र २.३ किमी कालो पत्रे सडक छ भने १० वटा पुल र २ वटा कल्भर्ट रहेका छन् । नगरपालिकाले राजमार्ग क्षेत्रमा सडकको मापदण्ड २५ मीटर दाँया बाँया, जिल्ला सडक १० मीटर दाँया बाँया र नगरपालिका सडक ३ मीटर दाँया बाँया कायम गरेको छ । आवास वस्ती विकास का लागि नगरपालिकामा एकिकृत वस्ती निर्माण गर्न उपयुक्त सार्वजनिक तथा खाली जमिनको उपलब्धता छ ।

अर्को तर्फ नगरपालिकाका लगभग ९९ प्रतिशत (५९७१) घरधुरीमा विद्युत सुविधा रहेको, १३३४७ जना मानिसले मोबाईल प्रयोग गर्ने गरेको र इन्टरनेट वाहेकका सुचना तथा सञ्चार प्रविधिको सहज पहुच रहेको देखिन्छ ।

४.३.२ समस्या तथा चुनौती

सडक यातायातको सञ्जाल विस्तार भइरहेको भए पनि अभिकाशं सडक कच्च मात्र भएकोले नगरपालिकाको ग्रामिण क्षेत्रमा बाह्रै महिना चल्ने सडक छैनन भने पुल र कल्भर्ट पर्याप्त मात्रामा नहुदा स्थानीय वासिन्दालाई वर्षा याममा आवतजावत गर्न कठीनाई रहेको छ । सडक मापदण्ड कार्यान्वयन गराउने क्रममा पनि नगरपालिकाले समस्या भेलेको छ । बस्ति विकासका सन्दर्भमा छिरोलिएको वस्ती हुनु तथा जग्गा एकिकरण गर्न व्यवधान हुनु आवास वस्ती विकासका समस्या हुन । त्यस्तै नगरपालिकाका ४४ घरधुरी विद्युत सेवाबाट वञ्चित छन भने ४६०० जनसंख्या प्रविधिको सहज पहुचबाट वञ्चित छन् ।

४.३.३ दीर्घकालीन लक्ष्य र उद्देश्य

दीर्घकालीन लक्ष्य (असर)

सडक यातायात, जलश्रोत, ऊर्जा, खानेपानी, भवन, आवास तथा वस्ती विकास, सूचना तथा संचार प्रविधि लगायतका भौतिक एवं सामाजिक पूर्वाधारहरूको गुणस्तरीय निर्माण तथा स्तरोन्नति गरी सार्वजनिक सेवा सुविधामा विपन्न तथा पछाडि पारिएका वर्ग र समूहको सहज पहुँच वृद्धि हुने

उद्देश्य (प्रतिफल)

- नगरपालिकाको सवै वडा केन्द्र, प्रमुख बजार केन्द्र र पर्यटक स्थलहरू सम्म १२ है महिना संचालन हुने सडक तथा यातायात पूर्वाधार भएको हुने,
- आधारभूत सवै प्रकारका शहरी सुविधाहरूको व्यवस्था गर्दै आवास, वस्ती विकास एवं सार्वजनिक निर्माणहरू व्यवस्थित र सुरक्षित भएको हुने,
- नगरपालिकाका सवै घरधुरी लगायत सार्वजनिक क्षेत्र, उद्योग व्यवसाय सञ्चालनमा समेत १२ है महिना विद्युत सेवा नियमित उपलब्ध भएको हुने,
- भरपर्दो, विश्वसनीय एवं गुणस्तरीय सूचनातथा संचार सेवाको विकास र विस्तार भएको हुने ।

४.३.४ परिमाणात्मक लक्ष्य

तालिका ५ पूर्वाधार विकास तर्कवद्ध खाका

पूर्वाधार विकास क्षेत्रको उद्देश्य	सूचक	इकाई	आधाररेखा आ.व. ०७५/७६ सम्मको अवस्था	लक्ष्य (सम्मको अवस्था)		पुष्ट्याईका आधार
				०७८/७९	०८०/८१	
असर – सडक यातायात, जलश्रोत, ऊर्जा, खानेपानी, भवन, आवास तथा वस्ती विकास, सूचना तथा संचार प्रविधि लगायतका भौतिक एवं सामाजिक पूर्वाधारहरूको गुणस्तरीय निर्माण तथा स्तरोन्नति गरी सार्वजनिक सेवा सुविधामा विपन्न तथा पछाडि पारिएका वर्ग र समूहको सहज पहुँच वृद्धि हुने	१२ महिना यातायात सुचारु सडक लम्बाई	कि.मि.	२२०	३५०	४५०	<ul style="list-style-type: none"> ➤ नगरपालिका वस्तुगत विवरण (प्रोफाइल) ➤ अध्ययन प्रतिवेदन ➤ मूल्याङ्कन प्रतिवेदन ➤ प्रगति/अनुगमन प्रतिवेदन
	प्रवर्द्धित तथा व्यवस्थित बजार	संख्या	०	१	२	
	सुरक्षित र बसोबास योग्य वस्तीमा बसोबास गर्ने	परिवार		५०	१००	
सडक, पुल तथा यातायात उपक्षेत्रको उद्देश्य	सूचक	इकाई	आधाररेखा आ.व. ०७६/७७ सम्मको अवस्था	लक्ष्य (सम्मको अवस्था)		पुष्ट्याईका आधार
प्रतिफल ३.१ – नगरपालिकाको सबै वडा केन्द्र, प्रमुख वजार केन्द्र र पर्यटक स्थलहरू सम्म १२ है महिना संचालन हुने सडक तथा यातायात पूर्वाधार भएको हुने	कालोपत्रे सडक	किमी	२.३	१८	३०	<ul style="list-style-type: none"> ➤ नगरपालिका वस्तुगत विवरण(प्रोफाइल) ➤ अध्ययन प्रतिवेदन ➤ मूल्याङ्कन प्रतिवेदन ➤ प्रगति/अनुगमन प्रतिवेदन
	ग्राभेल सडक	किमी	८	४०	८०	
	धुले सडक	किमी	३८६.६	४५०	४५०	
	पक्कीपुल (वेली समेत)	संख्या	१०	३०	४०	
	सहायक नदीमा भोलुङ्गे पुल	संख्या	९	१०	१२	
	यातायात सुचारु सडक लम्बाई	किमी	३००	४००	४५०	
	नगरपालिकामा संचालित ४ पाँगे यातायातका साधन	संख्या	१३२	२०५	२५०	
	सडकनालीको लम्बाई	किमी	१०५	२१०	४५०	
	नियमित मर्मत संभार भएको सडकको लम्बाई	किमी	३५	२०५	२५०	
	वायोइन्जिनिरिङ्ग प्रविधी र सडक साइड वृक्षारोपण	किमी		२५	८०	
आवास, वस्ती तथा सार्वजनिक निर्माण उपक्षेत्रको	सूचक	इकाई	आधाररेखा	लक्ष्य (सम्मको अवस्था)		

उद्देश्य			आ.व. ०७५/७६ सम्मको अवस्था	०७८/७९	०८०/८१
प्रतिफल ३.२ –आधारभूत सबै प्रकारका शहरी सुविधाहरुको व्यवस्था गर्दै आवास, वस्ती विकास एवं सार्वजनिक निर्माणहरु व्यवस्थित र सुरक्षित भएको हुने	प्रवर्द्धित तथा सुरक्षित आवास क्षेत्र	संख्या	०	२	५
	प्रवर्द्धित तथा सुरक्षित जनता आवास भवन	संख्या	३०००	३२००	३३००
	भूकम्प प्रतिरोधी भवन निर्माण संबन्धी दक्ष व्यक्ति	संख्या	४०	६०	७०
	भूकम्प प्रतिरोधी प्रविधि र मापदण्ड अनुसार निर्माण भएका सार्वजनिक भवन तथा संरचना	संख्या	१५	३०	४०
	भूकम्प प्रतिरोधी प्रविधि र मापदण्ड अनुसार निर्माण भएका आवास घर	संख्या	४५०	५४०	६००
	आधारभूत पूर्वाधार सहितको व्यवस्थित बजार	संख्या	१५	२७	३२
विद्युत तथा बैकल्पिक उर्जा उपक्षेत्रको उद्देश्य	सूचक	इकाई	आधाररेखा आ.व. ०७५/७६ सम्मको अवस्था)	लक्ष्य (सम्मको अवस्था) ०७८/७९ ०८०/८१	
प्रतिफल ३.३ – नगरपालिकाका सबै घरधुरी लगायत सार्वजनिक क्षेत्र, उद्योग व्यवसाय सञ्चालनमा समेत १२ हेर महिना विद्युत सेवा नियमित उपलब्ध भएको हुने	स्थानीय विद्युत उत्पादन	कि.वा			१०००
	सोलार प्रणाली सहित विद्युत सेवा पुगेका घरपरिवार	संख्या	५९७१	६०६०	६१००
	सुधारिएको उर्जा (वायोग्यास, एलपि) प्रयोग गर्ने	परिवार	३०५०	४५००	५५२०
	जडान सौर्य होम प्रणाली र संस्थागत प्रणाली	संख्या		१	२
	सुधारिएको वा धुवारहित चुल्हो जडान भएका परिवार	संख्या	३१००	३३००	३४००
सूचना तथा संचार प्रविधि उपक्षेत्रको उद्देश्य	सूचक	इकाई	आधाररेखा	लक्ष्य (सम्मको अवस्था)	

			आ.व. ०७५/७६ सम्मको अवस्था	०७८/७९	०८०/८१	मुष्ट्याईका आधार
प्रतिफल ३.४ – भरपर्दो, विश्वसनीय एवं गुणस्तरीय सूचना तथा संचार सेवाको विकास र विस्तार भएको हुने	संचारका कुनै एक साधन उपलब्ध परिवार	प्रतिशत	९९	१००	१००	<ul style="list-style-type: none"> ➤ नगरपालिका वस्तुगत विवरण(प्रोफाइल) ➤ अध्ययन प्रतिवेदन ➤ मूल्याङ्कन प्रतिवेदन ➤ प्रगति/अनुगमन प्रतिवेदन
	इन्टरनेट सेवा प्रयोग गर्ने जनसंख्या	प्रतिशत	३०	५०	७०	
	ल्याण्डलाइन टेलिफोन सुविधा	संख्या	३४	४०	४५	
	मोबाइल प्रयोगकर्ता	प्रतिशत	६०	६३	६६	
	पत्रपत्रिका, टेलीभिजन र इन्टरनेट प्रयोग गर्ने	जना	१८०५०	२४०००	३२०००	
	उद्यम व्यवसायमा सूचना प्रविधि प्रयोग गर्ने व्यक्ति	वटा	७०	८०	१००	
सिंचाई उपक्षेत्रको उद्देश्य	सूचक	इकाई	आधाररेखा (आ.व. ०७५/७६ सम्मको अवस्था)	लक्ष्य (सम्मको अवस्था)		मुष्ट्याईका आधार
				०७८/७९	०८०/८१	
प्रतिफल १.२ कूल खेतीयोग्य भूमिको करीव ३० प्रतिशत जमिनमा १२ महिना पर्याप्त मात्रामा सिंचाई सेवा उपलब्ध भएको हुने	१२महिना सिंचाई हुने क्षेत्र	हेक्टर	१००	१३५	१५०	<ul style="list-style-type: none"> ➤ नगरपालिका वस्तुगत विवरण(प्रोफाइल) ➤ अध्ययन प्रतिवेदन ➤ मूल्याङ्कन प्रतिवेदन ➤ प्रगति/अनुगमन प्रतिवेदन
	प्रयोगमाआएका सिंचाई प्रविधि (सतह, पोखरी, ड्रिप, लिफ्ट, थोपाआदी)	संख्या	१६	२२	२५	
	सिंचाई प्रविधिको प्रकार (सतह, पोखरी, ड्रिप, लिफ्ट, थोपा आदि)	संख्या	१५	२२	२५	
	सुचारु सिंचाई आयोजना	संख्या	१	५	८	

४.३.५ असर ३ सँग सम्बन्धित रणनीतिक कार्यनीति (पूर्वाधार विकास)

४.३.५.१ पूर्वाधार विकास सम्बन्धित रणनीति

- हरित पूर्वाधार (हरित सडक, हरित वस्ती, हरित आवास) विकासका लागि नीतिगत व्यवस्था गर्ने,
- एकिकृत वस्ती विकासको प्रारूप तयार पार्ने,
- पूर्वाधार विकासमा नीज तथा सहकारी क्षेत्रको सहकार्य अभिवृद्धि गर्ने,
- ऐतिहासिक, प्राकृतिक, जातिय तथा सांस्कृतिक पहिचान युक्त पूर्वाधार निर्माणको नीतिगत व्यवस्था गर्ने,
- नगरपालिकालाई बैकल्पिक उर्जा (विशेष गरी सौर्य उर्जा)को केन्द्रको रूपमा विकास गर्ने,
- नगरपालिकालाई प्रविधिमैत्री नगरपालिकाको रूपमा विकास गर्ने ।

४.३.५.२ कार्यनीति

क) बहुआयामिक कार्यनीति

- पूर्वाधार विकास समितिको मातहतमा “भीरकोट एकिकृत पूर्वाधार विकास कार्यक्रम” तर्जुमा तथा कार्यान्वयन गरिने छ ।
- पूर्वाधार विकास सम्बन्धित विज्ञको प्रत्यक्ष सहभागितामा नगरपालिकाको पूर्वाधार नीति तथा कार्यक्रम तयार गरिने छ ।

ख) निर्दिष्ट कार्यनीति

प्रतिफल ३.१ (सडक, पुल तथा यातायात सँग सम्बन्धित)

- नगरपालिका स्तरीय तथा वडास्तरीय रिंगरोड निर्माण कार्यलाई प्राथमिकता दिईनेछ ।
- भवन निर्माण आचारसहिता कार्यान्वयनमा ल्याइनेछ । भुकम्प प्रतिरोधी संरचना निर्माणलाई कार्यान्वयन गरिने नीति अवलम्बन गरिने छ ।
- न्यूनतम पूर्वाधार जस्तै सडक, विजुली, खानेपानी, संचार, जस्ता पूर्वाधार निर्माण गर्दा निश्चित मापदण्डको आधारमा मात्र संरचनाहरू निर्माण गर्ने परिपाटी बसालिनेछ ।
- नगरपालिकाको विशिष्ट पहिचान दिने अस्तित्वको पहिचान एंव सांकेतिक समृद्धि भल्किने खालका योजनाहरू निर्माणमा प्राथमिकता दिइनेछ ।
- योजनावद्ध विकासमा निर्दिष्ट गरे अनुसार प्राथमिकताका आधारमा भौतिक पूर्वाधारमा लगानी गरिनेछ ।
- स्वरोजगार उन्मुख पूर्वाधार निर्माणलाई प्राथमिकतामा राखिनेछ ।
- अधुरा योजनाहरूलाई प्राथमिकताका आधारमा सम्पन्न गर्न श्रोतहरूको खोजी गर्ने कार्यलाई निरन्तरता दिईनेछ ।
- नदि कटान रोक्न तटबन्धन निर्माण भु -जलाधार संरक्षण र प्रति जग्गामा वृक्षारोपण कार्य गरीने छ ।
- उपभोक्ता समिति र ठेकेदारलाई कामको गुणस्तरताका आधारमा प्रोत्साहन तथा दण्डित गर्न नीतिगत व्यवस्था गरिने छ ।
- सडक, पुल तथा भवन निर्माण गर्नु पूर्व आयोजनाको विस्तृत परियोजना प्रतिवेदन (डिपिआर) तयार गरी आयोजना स्वीकृत गरिनेछ ।
- यातायात गुरुयोजना तर्जुमा गरी सोको प्राथमिकता अनुसार सडक आयोजना निर्माण गरिनेछ ।
- आम उपभोक्ताको (लागत) सहभागितामा संरचना निर्माण कार्यमा कम्तिमा १० प्रतिशत र ग्राभेल, माटो तथा कुलोपैनीको कार्यमा कम्तिमा २० प्रतिशत नगद, श्रम र सामग्रीको योगदान अनिवार्य जुटाई आयोजना सञ्चालन गरिनेछ ।

- उपभोक्ता समितिलाई आयोजनाको प्राविधिक पक्ष (डिजाइन, इष्टिमेट, मापदण्ड, मर्मत संभार आदि) र व्यवस्थापकीय पक्ष (उपभोक्ता समिति परिचालन, खरिद प्रक्रिया, जिम्मेवारी बाँडफाँड, रकम निकास, कार्ययोजना, सार्वजनिक परीक्षण तथा फरफारक आदि) विषयमा व्यवस्थित रूपमा तालिम प्रदान गरी क्षमता अभिवृद्धि गरिनेछ ।
- उपभोक्ता समिति परिचालन सम्बन्धी कार्यविधि परिमार्जन गरी सो अनुसार उपभोक्ता समितिद्वारा आयोजना कार्यान्वयन गरिनेछ ।
- कामको प्रकृतिका आधारमा स्थायी (नगरपालिकामा दर्ता हुने) र अस्थायी उपभोक्ता समिति गठन गरिने छ ।
- अनुगमन कार्यलाई नियमित र प्रभावकारी बनाउन अनुगमन समितिका साथै जनप्रतिनिधि, सम्बन्धित प्राविधिक कर्मचारी, सञ्चारकर्मी तथा स्थानीय समुदायको सहभागितामा आयोजनाको नियमित विस्तृत रूपमा स्थलगत अनुगमन तथा प्रगतिको लेखाजोखा गरी अनुगमन प्रतिवेदन सार्वजनिक गरिनेछ ।
- पूर्वाधार तथा संरचना निर्माण आयोजना कार्यान्वयन गर्दा आयोजना मितव्ययी, समुदायको सहभागिता र प्रभावकारिता वृद्धि हुने भएको अवस्थामा मात्र उपभोक्ता समितिबाट आयोजना सञ्चालन गर्न प्राथमिकता दिइनेछ ।
- आयोजनाको सञ्चालनको अवस्था तथा सम्पन्न भएपछि आम उपभोक्ता तथा सरोकारवालाको सहभागिता र नागरिक समाज संस्थाको सहजीकरणमा सार्वजनिक सुनुवाई, सार्वजनिक परीक्षणलाई अनिवार्य गरी आयोजनाको पारदर्शिता, प्रभावकारिता र जवाफदेहीता अभिवृद्धि गरिनेछ ।
- टोल विकास संस्था तथा स्थानीय समुदायको सहभागितामा सडक अधिकार क्षेत्रको अतिक्रमण हटाई सडक सुरक्षा गरी आवतजावत सुचारु गरिनेछ ।
- पूर्वाधार विकास सम्बन्धी आयोजना निर्माण गर्दा आयोजनाको सञ्चालन मितव्ययी हुने, लागत सहभागिता तथा प्रभावकारिता वृद्धिको सुनिश्चितता हुने अवस्थामा पूर्वाधार निर्माण कार्यलाई आवश्यकता अनुसार टोल विकास संस्था, महिला तथा आमा समूह, विद्यालय तथा स्वास्थ्य संस्था व्यवस्थापन समिति, सामुदायिक तथा मध्यवर्ती वन उपभोक्ता समिति र गैर सरकारी संस्था मार्फत समेत कार्यान्वयन गर्ने व्यवस्थापन गरिनेछ ।
- स्थानीय स्तरमा उपलब्धीमूलक रोजगारीको श्रृजना नहुने तथा जटिल प्रकृति (मेसिनरी उपकरणको प्रयोग) का पूर्वाधार योजनाहरु ठेक्काको माध्यमबाट कार्यान्वयन गरिनेछ ।
- नगरक्षेत्र भित्रका साविकमा नेपाल सरकारका विभिन्न निकायहरुबाट मापदण्ड नतोकिएका सडकहरुको सडक अधिकार क्षेत्र (राईट अप वे) तोकिने छ । सबै वडाहरुमा 'एक वडा, एक रणनीतिक सडक' छनौट गरि मर्मत संभार र स्तरोन्नती गर्ने कार्यलाई प्राथमिकताका साथ अगाडि बढाईने छ ।
- नगरक्षेत्र भित्र रहेका एक वा एक भन्दा बढी वडा समेट्ने गरि निर्माण भएका महत्वपूर्ण सडकहरुलाई क्रमशः स्तरोन्नती गर्नका लागि संघिय तथा प्रदेश सरकारसँगको सहकार्यमा निर्माण गर्ने कार्य अगाडी बढाउन आवश्यक पर्ने डि.पि.आर (Detailed Project Report) तयार गर्ने कार्यलाई निरन्तरता दिईने छ ।
- वयरघारी बजारक्षेत्र भित्र पक्कि सडक निर्माणका लागि घरबस्तीका कारणले आवश्यक पर्ने न्युनतम मापदण्ड नपुग्ने सडकहरुको मर्मत संभारका लागि सम्बन्धित उपभोक्ताहरुको अनिवार्य लागत सहभागिता (नगद) सुनिश्चितता रहने गरि सोलिङ्ग र पि.सि. सि. गर्ने कार्यलाई प्राथमिकता दिईने छ ।
- वयरघारी बजार र आसपासमा रहेका वस्तीयोग्य स्थानहरुमा विस्तार भएका बजार र संभावना रहेका स्थानहरुमा व्यवस्थित र बैज्ञानिक वस्ती विकासका लागि आवश्यक पर्ने सडक खानेपानी तथा ढल निकासको व्यवस्थापन गर्न आम बजारवासीको सहमति र सहकार्यमा ढल व्यवस्थापन गर्ने कार्यका लागि सम्भाव्यता अध्ययन गरिने छ ।

प्रतिफल ३.२ सँग सम्बन्धित (आवास, वस्ती, बजार तथा भवन)

व्यवस्थित शहरीकरण :

- वस्ती विकास योजना तर्जुमा गर्दा खेतीयोग्य जमिन नमासीने, वातावरण प्रदुषण नहुने गरी निर्माण गर्न सम्बन्धित निकायमा आवश्यक पहल गरिनेछ । यसका लागि तत्कालिन रूपमा नगरपालिका क्षेत्रभित्र रहेका सार्वजनिक तथा पति जग्गाहरुको लगत संकलन गरी नगरपालिकाको सम्पतिको रूपमा अभिलेखिकरण गरिनेछ । साथै भीरकोट वस्ती विकास गुरुयोजना निर्माण गरी कार्यान्वयन गरिने छ ।

- नगरपालिकामा आर्थिक बर्ष २०७७/०७८ को श्रावण १ गते देखि घर निर्माण कार्यको अनुमति दिँदा एउटै बजार क्षेत्रमा एउटै रङ्गको प्रयोग गर्नेगरि अनुमति दिने व्यवस्था मिलाईने छ ।
- वयरघारी बजार र आसपासमा रहेका वस्ती योग्य स्थानहरूमा विस्तार भएका बजार र संभावना रहेका स्थानहरूमा व्यवस्थित र बैज्ञानिक वस्ती विकासका लागि आवश्यक पर्ने सडक खानेपानी तथा ढल निकासको व्यवस्थापन गर्न आम बजारवासीको सहमति र सहकार्यमा ढल व्यवस्थापन गर्ने कार्यका लागि सम्भाव्यता अध्ययन गरिने छ ।
- सडक अधिकार क्षेत्र, भवनको मापदण्ड तयार गरी नगरवासीलाई जानकारी दिई सोको परिपालना अभिवृद्धि गरिनेछ ।
- भूकम्प प्रतिरोधी भवन निर्माण प्रविधि बारे स्थानीय समुदायलाई जानकारी दिने तथा नक्शा पास अनिवार्य गरिनेछ ।
- हरित इन्जिनियरिङका माध्यमबाट जोखिममा रहेका वस्ती, पूर्वाधारहरूको संरक्षण र सुरक्षाको व्यवस्था गरिनेछ ।
- निर्धारित सडक अधिकार क्षेत्र र मापदण्ड अनुसार आवास र भवन निर्माण सम्बन्धी व्यवस्था लागू गरिनेछ ।
- ऐलानी जग्गामा बसोबास तथा सुकुम्बासी व्यवस्थापनबारे कानूनी तथा नीतिगत व्यवस्थाकोलागि नेपाल सरकारसँग पैरवी गरिनेछ ।
- निजी क्षेत्रलाई प्रोत्साहन गरी सभाहल तथा कवर्ड हल निर्माण गरिनेछ ।
- सुरक्षित आवास क्षेत्रकोलागि शहरी विकास तथा भवन निर्माण विभागसँग समन्वय गरिनेछ ।
- जनता आवास कार्यक्रमको लागि सम्बन्धित निकायसँग समन्वय गरिनेछ ।
- नगरपालिका भित्र उत्पादन हुने फोहोरमैलाको व्यवस्थित र बैज्ञानिक व्यवस्थापनका लागि फोहोरमैला व्यवस्थापन केन्द्रको डि.पि.आर (Detailed Project Report) अनुसारको पूर्वाधार निर्माण, बसपार्कलाई व्यवस्थित गर्नका लागि आवश्यक पर्ने पूर्वाधार निर्माण र गण्डकी प्रदेश सरकारको नीति अनुसार 'एक स्थानिय तह , एक खेल मैदान' निर्माण गर्ने कार्यलाई प्रदेश सरकार सँगको साभेदारीमा अगाडी बढाईने छ

प्रतिफल ३.३ सँग सम्बन्धित (विद्युत र वैकल्पिक उर्जा)

- सम्भाव्यता अध्ययन मार्फत भीरकोटलाई सौर्य उर्जाको केन्द्रको रूपमा विकास गरिने छ ।
- नविकरणीय उर्जाको प्रयोगमा बृद्धी गर्ने नीति अवलम्बन गरिने छ ।
- केन्द्रीय विद्युत लाईन विस्तार लागि सम्बन्धित निकायमा आवश्यक पहल गरिने छ ।
- गैर सरकारी संस्था र टोल विकास संस्था परिचालन गरी विद्युत तथा वैकल्पिक उर्जाको प्रवर्धन र विस्तार गरिनेछ ।
- स्थानीय समुदाय तथा टोल विकास संस्था परिचालन गरी विद्युत चोरी नियन्त्रण गरिनेछ ।
- स्थानीय उपभोक्ता तथा नगरपालिका बीचको लागत सहभागिताका आधारमा विद्युत ट्रान्सफर्मर तथा विद्युत लाईन विस्तार गरिनेछ ।

प्रतिफल ३.४ सँग सम्बन्धित (सूचना तथा सञ्चार प्रविधिसँग सम्बन्धित)

- सूचना प्रविधि प्रवर्द्धन तथा विस्तार गरी सेवा प्रवाहलाई विद्युतीय प्रणालीमा आधारित तथा चुस्त बनाइनेछ ।
- नगरपालिकाले प्रवाह गर्ने सेवा तथा सुविधा, प्रगति विवरण, सफल अभ्यास, सेवा प्रवाहको स्तर र नागरिक सन्तुष्टी सम्बन्धी सूचना तथा विवरण प्रकाशन र प्रसारणकालागि स्थानीय मिडियाको परिचालन गरिनेछ ।
- राष्ट्रिय आविष्कार केन्द्रसँगको समन्वयमा भीरकोट नगरपालिकाले प्रदान गर्ने सेवालाई आधुनिक प्रविधिमैत्री बनाईने छ ।

प्रतिफल ३.५ सँग सम्बन्धित (सिंचाई)

- साना सिंचाई, कुलो निर्माण तथा मर्मत, पक्क पोखरी, प्लाष्टिक पोखरी निर्माणकालागि अनुदान उपलब्ध गराईने छ ।
- सिंचाईको असुविधा भएको ठाउँमा घैटे ट्यांकी निर्माण कार्यक्रम अभियानको रूपमा सञ्चालन गरिने छ

- व्यवसायिक कृषकहरूलाई प्लाष्टिक टनेल, थोपा सिचाई, इन्सेक्ट नेट, मल्विङ्ग प्लाष्टिक बितरणमा ७५% सम्म अनुदानमा उपलब्ध गराइने छ ।
- नगरपालिकाको पहिचानको रूपमा रहेको आँधिखोला आसपासका खेतियोग्य भूमिको संरक्षण गर्न आँधि खोलाका सम्पूर्ण क्षेत्रको तटबन्धनका लागि डि.पि.आर. (Detailed Project Report) तयार गर्ने कार्य अगाडी बढाइने छ ।
- नगरक्षेत्रभित्र सडक, खानेपानी, सिंचाई लगायतका पुर्वाधारजन्य आयोजनाहरू तर्जुमा गर्दा रोजगारमा आधारित श्रम मुलक आयोजना पहिचान गरि आगामी आर्थिक वर्ष २०७६/०७७ मा कार्यान्वयन गर्ने कार्यलाई प्राथमिकताका साथ अगाडि बढाउने व्यवस्था मिलाईने छ ।
- बजार क्षेत्रको मुख्य खेतियोग्य जमिनको रूपमा रहेका वयरघारी मभुवा र छाडछाडदी ओडारे सिंचाईको मुख्य स्रोतका रूपमा रहेको दासिङ्ग दहथुम छाङ्गछाङ्गदी ओडारे सिंचाई योजना संचालनका लागि संघिय तथा प्रदेश सरकारसंग सहकार्य र समन्वय गर्ने व्यवस्था मिलाईने छ ।

४.३.५.३ पूर्वानुमान

- उपरोक्त कार्यनीति कार्यान्वयन गर्न नगरपालिकाले पुर्वाधार विकास सम्बन्धी ऐन, नीति, मापदण्ड, कार्यविधि, तथा निर्देशिकाहरू निर्माण गरीसकेको हुनुपर्ने छ ।
- संघ, प्रदेश र गैरसरकारी र निजी क्षेत्रको लगानी र कार्यक्रममा बृद्धि भएको हुनेछ ।
- स्थानीय सरोकारवालाको प्रतिवद्धता, सहभागिता समन्वय, सहकार्य एवं साभेदारीमा बृद्धि हुनेछ ।

४.४. वन वातावरण तथा विपद व्यवस्थापन

४.४.१ संभावना तथा अवसर

करिव १८९० हेक्टर वन क्षेत्रले ओघटेको भीरकोट नगरपालिकामा ५७ वटा सामुदायिक वन छन भने नीजि तथा कबुलियत वन, गैह्र काष्ठ वन पैदावर (जडिबुटी) तथा वन्य जन्तु पनि रहेका छन् । वातावरण तथा स्वच्छताको सन्दर्भमा नगरपालिकाले १२ रोपनी जग्गामा फोहोर संकलन केन्द्रको स्थापना गरी फोहोरलाई कुहिने र नकुहिने गरी दुई भागमा वर्गीकरण गरी व्यवस्थापन गरिरहेको छ भने फोहोरको प्रशोधन मार्फत मल उत्पादन गरी आयआर्जन पनि गरीरहेको छ ।

करिव ४७ वर्ग किमी खेतीयोग्य जमिन भएको भीरकोट नगरपालिकामा पर्याप्त मात्रामा जलश्रोत, सिमसार क्षेत्र तथा वन क्षेत्र रहेको छ भने सिंचाइको प्रयोजनकालागि अकाशे पोखरी तथा थोपा सिंचाई प्रविधिको प्रयोग पनि हुने गरेको छ । **विपद्का** सन्दर्भमा नगरपालिकाले मुख्य रूपमा भुकम्प, आगजनी, वाढीपहिरो, हावाहुरी, असिना, महामारी, तथा नदीकटान जस्ता विपद्का अवस्थाहरु भोग्ने गरेको छ ।

४.४.२ समस्या र चुनौति

वन तथा वातावरण सम्बन्धि जनचेतना नहुनु, मौजुदा वन ऐन जनउपयोगी नहुनु, निकासी पैठारी ऐन नियम सहज नहुनु, स्थानीय तहको अधिकार क्षेत्र भित्र वन नआउनु, जडिबुटीको पहिचान नहुनु, संकलन बिक्रि केन्द्र नहुनु, काठ प्रशोधन नहुनु, प्रजातीको पहिचान नहुनु, वनवाट संकलन हुने राजश्वको ज्ञान नहुनु, वृक्षारोपण नहुनु, विश्व वातावरणमा वनको महत्व नबुझ्नु वन वैकल्पिक उर्जाको ज्ञान नहुनु, वनलाई व्यवसायिक रूपमा लैजान नसक्नु, वन्य जन्तु नियन्त्रण गर्न नसक्नु तथा वन्य जन्तुको आक्रमण वन क्षेत्रका समस्या तथा चुनौती हुन ।

जनचेतनाको अभाव, फोहोर व्यवस्थापनमा ढिलासूस्ती, कामदारको अभाव, प्रदुषण, र खुला संकलन केन्द्र नगरक्षेत्रको **सरसफाईका** मुख्य चुनौती हुन । अर्को तर्फ जमिनको उपयोगमा कमी, सिंचाइको असुविधा, मुहान संरक्षण नहुनु, अव्यवहारिक कानून **जलाधार संरक्षणका** प्रमुख चुनौती हुन भने जनचेतनाको अभाव, भुकम्प प्रतिरोधी भौतिक संरचना नहुनु, वारुण यन्त्र नहुनु, गाताखोरको व्यवस्था नहुनु, IEA र EIA नगरी नदी जन्य पदार्थ उत्खनन गर्नु, सडक निर्माण पछि वृक्षारोपण नगर्नु, मौसम वारे पूर्व जानकारी नहुनु **विपद् व्यवस्थापनका** समस्या तथा चुनौती हुन ।

४.४.३ दीर्घकालिन लक्ष्य तथा उद्देश्य

दीर्घकालिन लक्ष्य

- वन, जैविक विविधता, भू तथा जलाधार क्षेत्र एवं वातावरणको संरक्षण, सम्बर्द्धन एवं प्रवर्द्धन गर्दै त्यसको दीगो उपयोग र जलवायु परिवर्तन अनुकूलन सम्बन्धी न्यूनीकरणका उपायहरु अवलम्बन गरी जीविकोपार्जनका अवसरहरु वृद्धि गर्दै विपद व्यवस्थापन गर्ने ।

उद्देश्य

- वन क्षेत्रको वैज्ञानिक व्यवस्थापनबाट जैविक विविधता एवं वन पैदावरको संरक्षण अधिकतम उपयोग भएको हुने,
- भूमि तथा जलाधार क्षेत्रको संरक्षण गर्दै त्यसको उपयोगमा वृद्धि भएको हुनेछ साथै जलचर प्रजातिको विकास भएको हुने,
- जलवायु अनुकूलतामा अभिवृद्धि गर्दै पर्यावरणीय स्वच्छताका लागि फोहोर मैलाको उचित व्यवस्थापन भएको हुने,
- प्राकृतिक विपदबाट हुने जोखिम तथा क्षति न्यूनीकरण भएको हुनेछ ।

४.४.४ परिमाणात्मक लक्ष

तालिका ६ वन, वातावरण तथा विपद् व्यवस्थापन तर्कवद्ध खाका

वन, वातावरण तथा विपद् व्यवस्थापन विषय क्षेत्रको उद्देश्य	सूचक	इकाई	आधाररेखा आ.व. ०७५/७६ सम्मको अवस्था	लक्ष्य (सम्मको अवस्था)		गुष्टयाईका आधार
				०७८/७९	०८०/८१	
असर - वन, जैविक विविधता, भू तथा जलाधार क्षेत्र एवं वातावरणको संरक्षण, सम्बर्द्धन एवं प्रवर्द्धन गर्दै त्यसको दीगो उपयोग, र जलवायु परिवर्तन अनुकूलन सम्बन्धी न्यूनीकरणका उपायहरु अवलम्बन गरी जीविको पार्जनका अवसरहरु वृद्धि गर्दै विपद् व्यवस्थापन गर्ने	रुख विरुवाले ढाकेको वा हरियाली वा वन क्षेत्र	हेक्टर	१८९०	२०००	२१००	<ul style="list-style-type: none"> ➤ नगरपालिका वस्तुगत विवरण(प्रोफाइल) ➤ अध्ययन प्रतिवेदन ➤ मूल्याङ्कन प्रतिवेदन ➤ प्रगति/अनुगमन प्रतिवेदन
	संरक्षित तथा व्यवस्थित वन क्षेत्र	हेक्टर	१९.२८	२०	२१	
	संरक्षिततथा चरन क्षेत्र	हेक्टर	८.१९	१०	११	
	संरक्षित भू-क्षय र बाढी संवेदनशील क्षेत्र	संख्या	१.०६	१	०.८	
	उत्पादित काठ	क्यूफिट	२०००	२१००	२२००	
	उत्पादित दाउरा	क्विन्टल	१००००	१२०००	१४०००	
	उत्पादित गैह्रकाष्ठवन पैदावर	केजि	२००	५००	१०००	
	वनमा आधारित उद्योग तथा व्यवसाय	संख्या	२०	२५	३०	
वन तथा जैविक विविधता उपक्षेत्रको उद्देश्य	सूचक	इकाई	आधाररेखा आ.व. ०७५/७६ सम्मको अवस्था	लक्ष्य (सम्मको अवस्था)		गुष्टयाईका आधार
				०७८/७९	०८०/८१	
प्रतिफल ४.१ - वन क्षेत्रको वैज्ञानिक व्यवस्थापनबाट जैविक विविधता एवं वन पैदावरको संरक्षण अधिकतम उपयोग भएको हुने	वनको संचिती दर (मि ^३ /हेक्टर)	प्रतिशत	५०	७५	८०	<ul style="list-style-type: none"> ➤ नगरपालिका वस्तुगत विवरण(प्रोफाइल) ➤ अध्ययन प्रतिवेदन ➤ मूल्याङ्कन प्रतिवेदन ➤ प्रगति/अनुगमन प्रतिवेदन
	वनप्रजातीप्रति हेक्टर	संख्या	२०	३०	४०	
	व्यवस्थित सामुदायिक तथा कबुलियती वन क्षेत्र	हेक्टर	२००	३००	४००	
	सरकारद्वारा व्यवस्थित वन क्षेत्र	हेक्टर	१०	५	४	
	निजीवन क्षेत्र	हेक्टर	१००	१५०	२००	
	वृक्षारोपण क्षेत्र	हेक्टर	२	३	४	
	आयमूलक कार्य संचालित वन क्षेत्र	हेक्टर	५	७	१०	
	जैविकविविधता युक्त क्षेत्र	हेक्टर	२०	२१	२२	
	गैरकाष्ठ वन पैदावारहरुको व्यवसायिक खेती गरिएको अद्यावधिक क्षेत्रफल	हेक्टर	२	३	४	
भूमि तथा जलाधार उपक्षेत्रको उद्देश्य	सूचक	इकाई	आधाररेखा आ.व. ०७५/७६ सम्मको अवस्था	लक्ष्य (सम्मको अवस्था)		गुष्टयाईका आधार
				०७८/७९	०८०/८१	
प्रतिफल ४.२ - भूमि तथा जलाधार क्षेत्रको संरक्षण गर्दै त्यसको उपयोगमा वृद्धि भएको हुनेछ साथै जलचर प्रजातिको विकास गर्ने	संरक्षित पानी मुहान क्षेत्र	हेक्टर	२	३	४	<ul style="list-style-type: none"> ➤ नगरपालिका वस्तुगत विवरण(प्रोफाइल) ➤ अध्ययन प्रतिवेदन ➤ मूल्याङ्कन प्रतिवेदन
	संरक्षित खेतवारीको क्षेत्रफल	हेक्टर	४७.८६	५०	५२	
	पुनर्स्थापित क्षतिग्रस्त भूमिको क्षेत्रफल	हेक्टर	५.२०	१०	५	
	नदीनियन्त्रण र उकासबाट संरक्षित जमीन	हेक्टर	३०	२०	१५	

	नदीनियन्त्रण लम्बाई	किमी	१०	१५	२०	➤ प्रगति/अनुगमन प्रतिवेदन
	स्पर तथा बाँध, चेकड्याम	किमी	२	४	६	
	उपचार गरिएको/संरक्षितगल्ली र पहिरो	संख्या	५०	१००	२००	
	संरक्षित भू-क्षय र बाढी संवेदनशील क्षेत्र	हेक्टर	११०००	१५०००	२००००	
	संरक्षित र व्यवस्थित तालतलैया र सिमसार क्षेत्र	हेक्टर	२	३	४	
	वायोइन्जिनियरिङ प्रविधि संरचनाको लम्बाई	किमी	१००	१५०	२००	
	व्यवस्थित संरक्षण तथा Ridge पोखरी	संख्या	१०	२०	३०	
वातावरण तथा स्वच्छता उपक्षेत्रको उद्देश्य	सूचक	इकाई	आधाररेखा आ.व. ०७५/७६ सम्मको अवस्था	लक्ष्य (सम्मको अवस्था)		गुष्ट्याईका आधार
				०७८/७९	०८०/८१	
प्रतिफल ४.३ - जलवायु अनुकुलतामा अभिवृद्धि गर्दै पर्यावरणीय स्वच्छताकालागि फोहोरमैलाको उचित व्यवस्थापन भएको हुने फोहोर मैलाबाट रोजगारी सिर्जना गर्ने	मनोरञ्जनस्थल, पार्क र हरित क्षेत्र	संख्या	१	३	६	➤ नगरपालिका वस्तुगत विवरण(प्रोफाइल) ➤ अध्ययन प्रतिवेदन ➤ मूल्याङ्कन प्रतिवेदन ➤ प्रगति/अनुगमन प्रतिवेदन
	प्रयोग भएका फोहोरमैला व्यवस्थापन प्रणाली	संख्या	१	४	५	
	कम्पोस्ट-विन र गार्बेज-पिटप्रयोग गर्ने परिवार	संख्या	१०००	४०००	६०१५	
	निष्काशित फोहोरमैलाको औषत परिमाण	मेटन	२५८	४००	६००	
	परम्परागत उर्जा प्रयोग गर्ने घरधुरी	संख्या	४३४८	३०००	२०००	
	प्रशोधन गरिएको फोहोरमैला अनुपात	प्रतिशत	१०	२०	५०	
	नियमित सरसफाइको अभ्यास गर्ने घरधुरी	प्रतिशत	८०	८६	९०	
	घरभित्रको धुवाँमुक्त घरधुरी	प्रतिशत	२०००	१५००	१०००	
	स्थानीय विपद जोखिम न्यूनीकरण तथा जलवायु अनुकुलन कार्य योजना तर्जुमा	पटक	३	४	६	
विपद् व्यवस्थापन उपक्षेत्रको उद्देश्य	सूचक	इकाई	आधाररेखा (आ.व. ०७६/७७ सम्मको अवस्था)	लक्ष्य (सम्मको अवस्था)		गुष्ट्याईका आधार
				०७८/७९	०८० /८१	
प्रतिफल ४.४ - प्राकृतिक विपदबाट हुने जोखिम तथा क्षतिन्यूनीकरण भएको हुनेछ	सुरक्षित, एकीकृत र व्यवस्थित वस्ती/आवास	संख्या	०५	१०	२०	➤ नगरपालिका वस्तुगत विवरण(प्रोफाइल) ➤ अध्ययन प्रतिवेदन ➤ मूल्याङ्कन प्रतिवेदन ➤ प्रगति/अनुगमन प्रतिवेदन
	वस्ती अयोग्य स्थानमा बसोबास गरेका परिवार	संख्या	२०००	१०००	५००	
	विपदबाट भएको वार्षिक क्षती (जग्गा, संरचना, बालीनाली, पशु र अन्य सम्पत्ती)	रु. हजार	५००००	३००००	१००००	
	खुल्ला क्षेत्र र स्थान	संख्या	१००	५०	२५	
	तल्लिम प्राप्त स्वयंसेवक	जना	५००	१०००	१५००	
	विपद् व्यवस्थापन स्थानीयकोष (हजारमा)	रु.	५०००००	१०००००	१५००००	
	विपद् व्यवस्थापनमा क्रियाशील संघ/संस्थाहरु	संख्या	१०	१५	२०	

४.४.५ असर ४ सँग सम्बन्धित रणनीतिक कार्यनीति (वन, वातावरण तथा विपद व्यवस्थापन)

४.४.५. १ वन, वातावरण तथा विपद व्यवस्थापन अन्तर्गतका रणनीतिहरू

- वन क्षेत्रको व्यवस्थापनका लागि अन्तरपालिका नीति तर्जुमा गर्ने ।
- स्वास्थ्य सफा तथा हरित भीरकोटलाई मुर्त रूप दिने,
- सामुदायिक वनलाई बोटानिकल गार्डनको रूपमा विकास गर्ने,
- “एक करेशावारी एक आर्युवेदिक उद्यान” को प्रवर्द्धन गर्ने,
- मुख्य वन क्षेत्रलाई खुल्ला चिडियाखानाको रूपमा विकास गर्ने
- नदी जन्य पदार्थको उत्खननमा IEE / EIA को पालना गराउने,
- विपद व्यवस्थापन राहत कोष व्यवस्था गर्ने,

४.४.५. २ कार्यनीति

क) बहुआयामिक कार्यनीति

- वन वातावरण तथा विपद व्यवस्थापन समिति मातहत भीरकोट बहुउद्देशिय वन वातावरण तथा विपद व्यवस्थापन कार्यक्रम सञ्चालन गरिने छ ।

ख) निर्दिष्ट कार्यनीति

प्रतिफल ४.१ सँग सम्बन्धित (वन/हरियाली तथा जैविक विविधता)

- नगरपालिका क्षेत्र भित्र पर्ने आँधिखोला आसपासका उर्वर खेतीयोग्य जमिनहरूको संरक्षण गर्न आँधिखोला नियन्त्रणका लागि गुरुयोजना तयार गर्ने कार्यलाई आगामी आर्थिक वर्ष भित्र सम्पन्न गर्ने व्यवस्था मिलाइने छ । आँधिखोला नियन्त्रणका लागि डि.पि.आर तयार भए पश्चात् संघीय तथा प्रदेश सरकारसँगको सहकार्य र सहनूलगानीमा आँधिखोलालाई नियन्त्रण गर्ने उचित व्यवस्था मिलाइने छ ।
- सुन्दरचौर वनस्पती सूचना केन्द्रलाई पर्यापर्यटनको रूपमा विकास गर्न संघीय सरकार, वनस्पती विभाग, प्रदेश सरकार र डिभिजन वन कार्यलय, स्याङ्जाको सहकार्यमा पूर्वाधार निर्माण र व्यवस्थापन गर्ने कार्यलाई निरन्तरता दिने व्यवस्था मिलाइने छ ।
- नगरपालिका क्षेत्र भित्र रहेका सार्वजनिक ताल-तलैया, पोखरी र चौतारीहरूको मर्मत संभार, जिर्णोद्धार र संरक्षण गरिने छ । पुरात्तात्विक तथा ऐतिहासिक महत्वका रूपमा रहेका पोखरी तथा ताल-तलैयाहरूको आवश्यकता अनुसार नयाँ निर्माण गर्ने कार्यलाई प्राथमिकता दिइने छ ।
- नगरक्षेत्रभित्र आयोजनाहरूको कार्यान्वयन गर्दा वातावरणीय असरलाई न्यूनिकरण गर्ने उपायहरूको अवलम्बन गरी कार्यान्वयन गर्ने व्यवस्था मिलाइनेछ ।
- भौतिक संरचना निर्माण गर्दा वातावरण मैत्री हुनेगरी निर्माण गरिनेछ । एउटा संरचना वन्दै गर्दा अर्को प्राकृतिक सम्पदा विनास हुने प्रकृतिको अन्त्य गर्न Bioengineering सहितको पूर्वाधार निर्माण गर्ने नीति अवलम्बन गरिनेछ ।
- नाङ्गा डाँडाहरूमा वृक्षारोपण गर्न सम्बन्धित निकायहरूसँग सहकार्य गरी वृक्षारोपण गरी प्राकृतिक प्रकोप वा जोखिमलाई न्यूनिकरण गर्न सहकार्य गर्ने नीति लिइनेछ ।
- ग्रामीण विकासलाई वातावरणमैत्री बनाउदै लगिनेछ ।
- “एक धर एक करेसा बारी” नीति प्रभावकारी रूपमा कार्यन्वयन गरीने छ ।
- वजार क्षेत्रभित्रका सरकारी एवं गैर सरकारी कार्यालयहरूमा वातावरणमैत्री पर्यावरण निर्माण गर्न सरोकारवाला निकायसँग समन्वय गरिनेछ ।
- वन क्षेत्रको उत्पादकत्व वृद्धि गर्न जनसहभागीतामा आधारित वन व्यवस्थापन पद्धति अवलम्बन गरीने छ ।

- जडिबुटि फलफुल दालचिनि अमला, पाखनबेद, मालागीरि जस्ता बहुउपयोगी बोटबिरुवाहरूलाई वृक्षारोपण कार्यक्रम अन्तर्गत समावेश गरिने छ ।
- वातावरण र भौगोलिक हिसाबले अनुपयुक्त स्थानमा डोजर, स्क्याभेटर लगाई भु-क्षय र वनविनास गर्ने कार्य रोकिने छ ।
- सौर्य उर्जा र सूधारीएको चुलो निर्माण र बिस्तार कार्यलाई अभियानका साथ सञ्चालन गरिने छ ।
- वन उपभोक्ता समितीहरु दर्ता गरी वन व्यवस्थापन र संरक्षणमा सहकार्य गरिने छ ।
- सार्वजनिक जग्गा बाटो छेउ र ऐलानी जग्गा पहिचान गरी वृक्षारोपण कार्य गरिने छ ।
- जीआईएस प्रवृद्धि अपनाएर जग्गाको अवस्थाका बारेमा रेकर्ड राखिने कार्य गरिनेछ ।
- नगरपालिकाका वडाहरूमा रहेका सार्वजनिक पर्ति तथा सरकारी जग्गाको लागत संकलन गरि अध्यावधिक सहितको पुस्तिका प्रकाशन गरिने छ ।
- सामुदायिक तथा निजी क्षेत्रलाई प्रोत्साहन गर्दै दिगो वन (नर्सरी) व्यवस्थापन तथा व्यवसायिक उपयोगमा जोड दिने ।
- नगरपालिका भित्र पोखरी मर्मत सम्भार गरी निजी र साभेदारी आवधारण अवलम्बन गरिनेछ ।
- पार्क, बगैचा लगायत संभाव्य सम्पदाहरूको समुचित विकास तथा परिचालन गर्न सार्वजनिक नीजि साभेदारी नीति मार्फत अधि बढाइने छ ।
- नगरपालिकामा उपलब्ध प्राकृतिक स्रोत साधनको संरक्षण, संवर्द्धन र वातावरण अनुकूल दिगो रूपमा उपयोग गर्ने र स्थानीय समुदायलाई प्राथमिकता र अधिकार दिदै प्राप्त प्रतिफलको न्यायोचित वितरण गर्ने व्यवस्था गरिने छ ।

प्रतिफल ४.२ सँग सम्बन्धित (जलाधार तथा भूमि संरक्षण)

- सार्वजनिक स्थलमा रहेका नगरपालिकाको क्षेत्राधिकार भित्र पर्ने ताल, पोखरी, कुवा आदि जस्ता प्राकृतिक श्रोत सम्पदाको संरक्षण र प्रवर्द्धन गर्दै नदी कटान नियन्त्रण गरिने छ ।

प्रतिफल ४.३ सँग सम्बन्धित (वातावरणीय स्वच्छता र सुन्दरता)

- नगरपालिकाक्षेत्र भित्र पूर्वाधार निर्माण गर्दा वातावरण संरक्षण र दिगो विकासलाई ध्यानमा राखी वातावरणमैत्री कार्यक्रमलाई प्राथमिकताका साथ अगाडी बढाउने व्यवस्था मिलाइने छ ।
- नगरपालिका क्षेत्र भित्र प्राकृतिक तथा मानवीय कारणले हुन सक्ने प्राकृतिक प्रकोपका कारण हुने क्षतीलाई न्युनिकरण गर्न आवश्यक पर्ने स्रोत, साधन र जनशक्तिको व्यवस्था गर्ने कार्यलाई प्राथमिकता दिइने छ ।
- नगरपालिकामा उत्सर्जित ठोस फोहरलाई गैरसरकारी तथा निजी क्षेत्रसँग साभेदारीमा व्यवसायिकीकरण गर्दै व्यवस्थापन गर्ने ।
- जमिनको उपयोगिताको आधारमा भु उपयोग नीति निर्माण गरिने छ ।
- गैसस र अन्य संघ संस्थासँग समन्वय गरी पूर्ण सरसफाई अभियान सञ्चालन गरिने छ ।
- प्लाष्टिक जन्य सामग्री लगायत वातावरण प्रदुषित गर्ने दैनिक प्रयोगका सामग्रीको प्रयोगलाई निरुत्साहित गरिनेछ ।
- विपन्न परिवारलाई सुधारिएको चुलो कार्यक्रममा सहभागी गराइनेछ ।
- नगरपालिकामा भएका पार्क, बगैचा लगायत सम्भावित सम्पदाहरूको समुचित विकास परिचालन गर्न सार्वजनिक निजी साभेदारीबाट अगाडी बढाइने छ ।

प्रतिफल ४.४ सँग सम्बन्धित (विपद व्यवस्थापन)

- विपद व्यवस्थापन र जोखिम न्यूनिकरण कोष खडा गरिने छ ।
- नगरपालिका क्षेत्रमा जोखिमपूर्ण क्षेत्रहरु पहिचान गरि आश्रय स्थाल, पूर्व तयारी, विपद व्यवस्थापन सम्बन्धि तालिम, तथा आपतकालिन सामग्रीहरूको भण्डारण गर्ने व्यवस्था मिलाइने छ ।
- तटबन्ध निर्माण गरिएको क्षेत्रमा वृक्षारोपण कार्यक्रम गरिने छ ।

- विपद् व्यवस्थापनकालागि विपद्पूर्व तथा विपद् पश्चात गर्नुपर्ने सचेतना तथा प्रतिकार्य योजना तयार गरिने छ ।
- विपद् तथा उच्च जोखिममा परेका घर परिवारलाई तत्काल राहत उद्धार र पूर्णस्थापना सम्बन्धी कार्यक्रम सञ्चालन गरिने छ ।
- प्राकृतिक प्रकोपबाट हुने जोखिम, न्यूनिकरण गर्न पूर्व सूचना तयारी, उद्धार, राहत एवम पूर्णस्थापना गरिने छ ।
- समुदायमा आधारित विपद् जोखिम न्यूनिकरण तथा विपद् व्यवस्थापनको योजना तर्जुमा गरिने छ ।
- विपद्बाट जोखिममा रहेका घर परिवारलाई सुरक्षित बास स्थानको व्यवस्था गरिने छ ।
- भवन आचारसँहिता, नीति नियम बनाई कार्यान्वयन गरिने छ ।
- नदी उत्खननमा रोक लगाईने छ ।

४.४.५. ३ पूर्वानुमान

- उपरोक्त कार्यनीति कार्यान्वयन गर्न नगरपालिकाले वन, वातावरण तथा विपद् व्यवस्थापन सम्बन्धी ऐन, नीति, मापदण्ड, कार्यविधि तथा निर्देशिकाहरु निर्माण गरीसकेको हुनुपर्ने छ ।
- संघ, प्रदेश र गैरसरकारी र निजीक्षेत्रको लगानी र कार्यक्रममा वृद्धि भएको हुनेछ ।
- स्थानीय सरोकारवालाको प्रतिवद्धता, सहभागिता समन्वय, सहकार्य एवं साभेदारीमा वृद्धि हुनेछ ।

४.५. सुशासन तथा संस्थागत विकास

४.५. १ संभावना तथा अवसर

स्थापनाको छोटो समयमा नै भीरकोट नगरपालिकाले सुशासन तथा संस्थागत विकासका केही कदमहरू चालेको छ । नगरपालिकाका कामहरूको पारदर्शिता तथा जवाफदेहितालाई संस्थागत गर्न सार्वजनिक सुनुवाई तथा सार्वजनिक परीक्षण गर्ने गरिएको छ भने विभिन्न विषयगत क्षेत्रका कानूनहरू निर्माण गरिएको छ । नगरपालिकाको सूचना प्रणालीलाई चुस्त राख्न आधारभूत सूचना सहितको सूचना प्रणालीको व्यवस्था गरिएको छ । हाल नगरपालिकाको आफ्नै भवन निर्माणाधिन रूपमा रहेको छ भने तीन वटा वडाका आफ्नै वडा कार्यालय भवन छन् । साथै नगरपालिका मातहत स्वास्थ्य चौकी, शहरी स्वास्थ्य केन्द्र, गाउँघर क्लिनिक र खोप केन्द्र, सञ्चालनमा रहेका छन् । त्यसैगरी नगरपालिकामा आवश्यक न्यूनतम कर्मचारी दरवन्दी अनुसारका कर्मचारीहरू उपलब्ध छन् ।

आन्तरिक आय १ करोड र वाह्य शसर्त र निशर्त अनुदान ४३ करोड गरी नगरपालिकाको चालु आवको बजेट ४४ करोड छ भने आन्तरिक राजश्वलाई मजबुत पार्न नगरपालिकाको आफ्नै कर प्रणाली लागु भएको छ । त्यसैगरी नगरपालिकाले **योजनाबद्ध विकासका** लागि आवधिक रणनीतिक योजना, शहरी विकास योजना तथा मध्यकालिन योजना निर्माणको प्रकृया शुरु गरेको छ ।

४.५.२ समस्या र चुनौति

नगरपालिकाले गरेका काम कारवाहीको पारदर्शिता, जवाफदेहिता तथा उत्तरदायित्व अभिवृद्धि गर्न सार्वजनिक सुनुवाई तथा परीक्षण हुने गरेको भएपनि सेवा प्रवाहमा त्यस्को प्रभाव कम देखिनु, नगरपालिकामा निरीक्षण, अनुगमन र मूल्याङ्कन गर्ने दक्ष संयन्त्र नहुनु, व्यवस्थित र प्रभावकारी सुचना प्रणाली नहुनु नगरपालिकाका **जवाफदेहिता तथा पारदर्शितासँग जोडिएका समस्या तथा चुनौती** हुन भने नगरपालिकाको भौतिक संरचना, तथा आफ्नै मातहतका कार्यालय नभएका वडाहरूको भौतिक संरचनाको अवस्था पनि सेवा प्रवाहका दृष्टिले जनमैत्री हुन नसक्नु पनि **नगरपालिकाको भौतिक अवस्थासँग जोडिएको समस्या** हो ।

त्यसै गरी दक्ष कर्मचारी तथा विषय विज्ञको अभाव, जनप्रतिनिधिमा पर्याप्त विषयगत ज्ञान नहुनु, नगरपालिकाले योजना निर्माण तथा कार्यान्वयनमा परिवर्तित राजनीतिक संरचनालाई पूर्ण रूपमा आत्मसाथ गर्न नसक्नु, कर्मचारी प्रशासन र जनप्रतिनिधि बीचको बुझाईमा एकरूपता हुन नसक्नु नगरपालिकाको मानव संसाधनसँग सम्बन्धित समस्या तथा चुनौती हुन ।

अर्को तर्फ योजना छनौट तथा कार्यान्वयन प्रभावकारी नहुनु, नियमित अवलोकन, निरीक्षण, अनुगमन संयन्त्रको नहुनु, विद्यमान कर प्रणाली व्यवहारिक नहुनु, पेशकी फछौट नहुनु, बरजु नियमित नहुनु र लेखा समितिबाट आन्तरिक लेखा परीक्षण नहुनु नगरपालिकाको वित्तिय श्रोत परिचालन र योजना व्यवस्थापन सम्बन्धि समस्या तथा चुनौती हुन ।

४.५. ३ दीर्घकालिन लक्ष्य र उद्देश्य

लक्ष्य

स्थानीय स्तरमा सार्वजनिक सेवा प्रवाह गर्ने तह एवं कार्यालयहरूको क्षमता विकास, प्रभावकारी एवं गुणस्तरीय सेवा प्रवाहको सुनिश्चिता र जवाफदेहिता अभिवृद्धि गर्दै स्थानीय संघ संस्थाहरू गैसस, निजी, सहकारी, एवं गैससहरूको प्रवर्द्धनका साथै पारदर्शिता र सुशासन अभिवृद्धि गर्ने ।

उद्देश्य

- स्थानीय ऐन, कानूनको परिपालनाबाट सेवाप्रवाहमा प्रभावकारीता एवं सुशासन अभिवृद्धिभएको हुने,
- प्रभावकारी संगठन संरचना निर्माणका साथै संस्थागत क्षमता विकास भई गुणस्तरीय सेवा प्रवाहमा अभिवृद्धि भएको हुने,

- नगरपालिकाको दीगो र नियमित प्राप्त हुने सक्ने वित्तीय श्रोतको पहिचान भई अधिकतम उपलब्धी हुने क्षेत्रहरुमा श्रोत परिचालन भएको हुने,
- स्थानीय योजना तर्जुमा एवं कार्यान्वयनमा व्यापक जनसहभागिता र अनुगमन नतिजामूलक र प्रभावकारी भएको हुने,

४.५. ४ परिमाणात्मक लक्ष्य

तालिका ७ संस्थागत विकास एवं सुशासन तर्कवद्ध खाका

सुशासन तथा संस्थागत विकास क्षेत्रको उद्देश्य	सूचक	इकाई	आधाररेखा आ.व. ०७५/७६ सम्मको अवस्था	लक्ष्य (सम्मको अवस्था)		पुष्ट्याईका आधार
				०७८/७९	०८०/८१	
असर - स्थानीय स्तरमा सार्वजनिक सेवाप्रवाह गर्ने तह एवं कार्यालयहरूको क्षमता विकास, प्रभावकारी एवं गुणस्तरीय सेवाप्रवाहको सुनिश्चिता र जवाफदेहिता अभिवृद्धि गर्दै स्थानीय संघ संस्थाहरू गैसस, निजी, सहकारी, एवं गैससहरूको प्रवर्द्धनका साथै पारदर्शिता र सुशासन अभिवृद्धि गर्ने	प्रतिव्यक्ति वार्षिक बजेट लगानी (रु.हजारमा)	रु.	१२२००	१७६००	२१३००	<ul style="list-style-type: none"> ➤ नगरपालिका वस्तुगत विवरण (प्रोफाइल) ➤ अध्ययन प्रतिवेदन ➤ मूल्याङ्कन प्रतिवेदन ➤ प्रगति/अनुगमन प्रतिवेदन
	लक्षितवर्ग, सशक्तिकरण र क्षमता विकास कार्यक्रमबाट लाभन्वित विपन्न र पिछ्छडिएको वर्ग	संख्या/ घरधुरी	५०	१००	२००	
	नगरपालिकामा उपलब्ध प्राविधिक मानव संशाधन	संख्या	१९	३०	४५	
	नगरपालिकामा क्रियाशिल गैसस, अगैसस, विकास साभेदार	संख्या	५	९	१४	
सुशासन, ऐन नियम, कानून, नीति तथा जवाफदेहिता उपक्षेत्रको उद्देश्य	सूचक	इकाई	आधाररेखा आ.व. ०७५/७६ सम्मको अवस्था	लक्ष्य (सम्मको अवस्था)		पुष्ट्याईका आधार
प्रतिफल ५.१ - स्थानीय ऐन, कानूनको परिपालनाबाट सेवाप्रवाहमा प्रभावकारीता एवं सुशासन अभिवृद्धिभएको हुने	नगरपालिकाले स्वीकृत गरेका कानून तथा नीति	संख्या	२१	२८	३६	<ul style="list-style-type: none"> ➤ नगरपालिका वस्तुगत विवरण(प्रोफाइल) ➤ अध्ययन प्रतिवेदन ➤ मूल्याङ्कन प्रतिवेदन ➤ प्रगति/अनुगमन प्रतिवेदन
	● ऐन	संख्या	६	८	१०	
	● नियमतथाविनियम	संख्या	१	२	४	
	● निर्देशिका, कार्यविधि र मापदण्ड	संख्या	५	८	१०	
	नीति तथा मार्गदर्शन	संख्या	९	१०	१२	
	क्रियाशिल नीतिगत समिति तथा संयन्त्र (विधायन, सुशासन, लेखा, राजस्व, योजना तथा बजेट तर्जुमा, अनुगमनआदि)	संख्या	६	६	६	
	अभ्यास गरिएका सामाजिक जवाफदेहिताका औजार का प्रकार (क्षतिपूर्ति सहिको नागरिक वडापत्र, सार्वजनिक सुनुवाई,	संख्या	२	४	५	

	सार्वजनिक परीक्षण, सामाजिक परीक्षण, समुदाय स्कोर कार्य आदि)				
	स्थानीय कानून, नीति तथा योजना तर्जुमा प्रक्रिया नागरिक पृष्ठपोषण तथा सुभावाल्लिने माध्यमहरु (संचार माध्यम,सुचना पाटी, अन्तरक्रिया, लिखित प्रतिक्रिया, सुभाव पेटिक, सामाजिक सञ्जाल आदि)	संख्या	४	६	८
	नगरपालिका पेश भएका सरकार संचालन तथा सेवा प्रवाहसम्बन्धी गुनासो सुनुवाई	संख्या	१०	२०	३०
संस्थागत संरचना तथा मानव संसाधन विकास उपक्षेत्रको उद्देश्य	सूचक	इकाई	आधारेखा आ.व. ०७५/७६ सम्मको अवस्था	लक्ष्य (सम्मको अवस्था)	
				०७८/७९	०८०/८१
प्रतिफल ५.२ - प्रभावकारी संगठन संरचना निर्माणका साथै संस्थागत क्षमता विकास भई गुणस्तरीय सेवाप्रवाहमा अभिवृद्धि भएको हुने	नगरपालिकामाकार्यरत मानव संसाधन	संख्या	५५	६५	८५
	नगरपालिकाबाटप्रवाहित सेवा तथा सुविधा	प्रकार			
	नगरपालिका तथा वडा कार्यालय भवन	संख्या	३	६	१०
	सेवा सुचारु सेवा तथा श्रोत केन्द्र (स्वास्थ्य, कृषि, पशु सेवा, शिक्षा, सूचना)	संख्या	६	९	९
	नगरपालिकामा संचालित संघीय र प्रदेश आयोजना तथा कार्यक्रम एवं इकाई	संख्या	४	७	९
	संचालित स्थानीय शासन, योजना तर्जुमा तथा सेवाप्रवाह सम्बन्धी क्षमता विकास कार्यक्रम	विषय क्षेत्र	५	१०	१५
वित्तीयश्रोत परिचालनउपक्षेत्रको उद्देश्य	सूचक	इकाई	आधारेखा (आ.व. ०७६/७७ सम्मको अवस्था)	लक्ष्य (सम्मको अवस्था)	
				०७८/७९	०८० /८१
प्रतिफल ५.३ - नगरपालिकाको दीगो र नियमित प्राप्त हुन सक्ने वित्तीयश्रोतको	नगरपालिकाको वार्षिक आन्तरिक आय रकम (हजारमा)	रु.	१००००	१९०००	४००००

पहिचान भई अधिकतम उपलब्धी हुने क्षेत्रहरुमा श्रोत परिचालन भएको हुने	संघीय सरकारबाट राजस्वबाँडबाँडप्राप्त रकम	रु. हजारमा	७००००	१५०००	१४०००	
	प्रदेश सरकारबाट राजस्व बाँडफाँडबाट प्राप्त रकम	रु.हजार मा	१५०००	४००००	६५०००	
	नगरपालिकाको कूलवार्षिक बजेट (हजारमा)	रु.	४४०००	५८०००	७००००	
	नगरपालिकाको वार्षिक वास्तविक खर्च रकम (प्रतिशत)	प्रतिशत	४० करोड	८करोड	७० करोड	
	औषत वार्षिक वेरुजु रकम (हजारमा)	रु.	४०,००,०००			
	गैसस, अगैसस, विकास विकासबाट संचालित आयोजना/कार्यक्रमबाट लगानी रकम (हजारमा)	रु.	४ करोड	८करोड	१५ करोड	
	समुदायको लगानीतथा योगदान रकम (हजारमा)	रु.	६० लाख	१ करोड	१.५ करोड	
	सार्वजनिक निजी लगानी (हजारमा)	रु	१ करोड	१.५ करोड	२ करोड	
	निजी क्षेत्रको लगानी (हजारमा)	रु	३० लाख	५० लाख	१ करोड	
योजना व्यवस्थापन उपक्षेत्रको उद्देश्य	सूचक	इकाई	आधाररेखा (आ.व. ०७६/७७ सम्मको अवस्था)	लक्ष्य (सम्मको अवस्था)		गुण्यताईका आधार
				०७८/७९	०८० /८१	
प्रतिफल ५.४ –स्थानीय योजना तर्जुमा एवं कार्यान्वयनमा व्यापक जनसहभागिता र अनुगमन नतिजामूलक र प्रभावकारी भएको हुने	खण्डीकृत विषयगत तथा श्रोत नक्शा सहित वस्तुगत विवरण तयारी तथा अद्यावधिक	भए/नभएको	नभएको	भएको	भएको	<ul style="list-style-type: none"> ➤ नगरपालिका वस्तुगत विवरण(प्रोफाइल) ➤ अध्ययन प्रतिवेदन ➤ मूल्याङ्कन प्रतिवेदन ➤ प्रगति/ अनुगमन प्रतिवेदन
	स्थानीय गौरवका आयोजनाहरुको सूची	संख्या	१	३	५	
	तर्जुमा भएका विषयगत रणनीतिक योजना (विषय)	क्षेत्र	४	८	१२	
	वार्षिक योजनामा आर्थिक विकास तथा आयमूलक क्षेत्रमा लगानी अनुपात	प्रतिशत	६०/४०	६०/८०	६०/४०	
	कूल आयोजना मध्ये उपभोक्ता समितिबाट	प्रतिशत	७०/३०	८०/२०	८०/२०	

कार्यान्वयन भएका आयोजनाको अनुपात					प्रोफाइल) ➤ अध्ययन प्रतिवेदन ➤ मूल्याङ्कन प्रतिवेदन ➤ प्रगति/अनुगमन प्रतिवेदन
समयमा सम्पन्न आयोजना/कार्यक्रमको अनुपात	प्रतिशत	९०	९५	९८	
आयोजना/कार्यक्रम अनुगमन प्रतिवेदन संख्या (पटके, मासिक, चौमासिक, वार्षिक)	पटक	४०	६०	८०	
नगरपालिकाबाट प्रकाशित दस्तावेज र प्रतिवेदन	संख्या	३०	४०	५८	
सहभागिता मुलक योजना तर्जुमा तथा अनुगमन प्रक्रियामा लक्षितवर्ग/समुदायको प्रतिनिधित्व (महिला, दलित, जनजाति र बालबालिका)	संख्या	३०	५०	१००	

४.५. ५ असर ५सँग सम्बन्धित रणनीतिक कार्यनीति (सुशासन तथा संस्थागत विकास)

४.५. ५.१ सुशासन तथा संस्थागत विकास अन्तर्गतका रणनीतिहरू

- “स्मार्ट कर्मचारी प्रशासन”को संरचनात्मक व्यवस्था गर्ने,
- प्रशासनिक संयन्त्रको मनोबल उच्च राख्न आवश्यक पर्ने संयन्त्रको नीतिगत व्यवस्था गर्ने,
- स्थानीय मौलिकता र आवश्यकताका आधारमा कानून निर्माण तथा कार्यान्वयन गर्ने,
- संस्थागत जबाफदेहिता तथा उत्तरदायित्व अभिवृद्धि गर्ने,
- आन्तरिक राजश्व प्रणालीलाई सुदृणीकरण गर्ने ।

४.५. ५.२ कार्यनीति

क) बहुआयामिक कार्यनीति

- नगरपालिकाको संस्थागत सुधारकालागि सुशासन तथा संस्थागत विकास मातहत “संस्थागत विकास कार्यक्रम” सञ्चालन गरिने छ ।
- नगरपालिकामा विषय क्षेत्रगत विज्ञको स्थाई संरचना निर्माण गरिने छ ।

ख) निर्दिष्ट कार्यनीति

प्रतिफल ५.१ सँग सम्बन्धित (सुशासन)

- नेपालको संविधान, २०७२ को अनुसूची-८ र स्थानीय सरकार संचालन ऐन, २०७४ मा उल्लेख भए अनुसार स्थानीय तहको काम, कर्तव्य र अधिकारसँग सम्बन्धित विषयहरूमा आवश्यक पर्ने ऐन, नियम, निर्देशिका र कार्यविधि तर्जुमा गर्ने कार्यलाई निरन्तरता दिने व्यवस्था मिलाइनेछ ।
- विगत आर्थिक वर्षमा भएका ऐन, नियम, निर्देशिका, मापदण्ड र कार्यविधिहरूको आवश्यकता अनुसार संशोधन तथा परिमार्जन गर्ने र यसको प्रभावकारी रूपमा कार्यान्वयन गर्ने व्यवस्थालाई निरन्तरता दिइने छ ।
- न्यायीक समितिका पदाधिकारीहरूलाई आवश्यकता अनुसार क्षमता विकास गर्ने कार्यक्रम संचालन गर्ने व्यवस्था मिलाइने छ ।
- नगरपालिका तथा वडा कार्यालयहरूलाई सूचना प्रविधि युक्त बनाइनेछ ।
- डिजिटल वडा पत्र, मोवाइल एप्लिकेशन तयार गरी सेवा प्रवाहमा सहजता बनाइनेछ ।
- सामाजिक सुरक्षा भत्ता वितरणलाई सूचना प्रविधि प्रणालीसँग आवद्ध गरी व्यवस्थित गरिने छ ।
- नगरपालिकाको संगठन र व्यवस्थापन सर्वे गरि जनशक्तिको व्यवस्थापन गरिने छ ।
- वालमैत्री, वातावरण मैत्री स्थानीय शासन कायम गर्न कार्यक्रमहरू सञ्चालन गरिने छ ।
- पञ्जिकरण प्रणालीलाई अनलाईनबाट गर्ने गरि व्यवस्थित गरिने छ ।
- सार्वजनिक खरिदलाई व्यवस्थित गर्न ई-बोलपत्र प्रकृत्यालाई अगाडि बडाइनेछ ।
- नगरपालिका भित्र मर्मत संभार कोष, जगेडा कोष, लक्षित वर्ग संरक्षण कोष, आर्थिक सहायता कोष जस्ता कोषहरू खडागरी निश्चित कार्यविधी तय गरी कोष परिचालन गरिनेछ ।
- नगरपालिका तथा वडा कार्यालयमा कार्यरत कर्मचारीहरूको मनोबल उच्च राख्न प्रोत्साहनको प्याकेज लागु गरिनेछ ।
- प्रेस स्वतन्त्रतालाई सम्मान गर्दै नगरपालिका भित्र रहेका संचार संस्था, संचारकर्मीहरूसँग समन्वय र सहकार्य गर्ने नीति ल्याइनेछ ।

- नगरपालिका क्षेत्रमा अवैध मदिरा नियन्त्रण तथा जुवा तास नियन्त्रण गरीने छ । छुवाछुत भेदभाव जस्ता कार्यलाई दण्डनिय बनाईने छ । मदिरा बिक्रिकालागी निश्चत समय विधिर प्रकृया स्थान तोक्ने ब्यावस्था मिलाईने छ ।
- नगरपालिका का मुख्य मुख्य बजार क्षेत्रमा सिसि टि.भि. जडान गरी अपराधनियन्त्रण तथा शान्ति सुरक्षा कायम गर्न सहजिकरण गरीने छ ।
अपाङ्गहरुको लगत संकलन गरी उनीहरुलाई उचित सम्मान र संरक्षण गरिने छ ।
- जेष्ठनागरीकको स्वास्थ्य सुरक्षा अन्तरगत वडातहमा निशुल्क आखाँजाच शिविर सञ्चालन गरीने छ ।
- सामाजिक परिचालन क्षेत्रमा काम गर्ने व्यक्तिहरुलाई योगदानको आधारमा पुरस्कार तथा सम्मान दिने नीति लिइनेछ ।
- नगरपालिका क्षेत्र भित्र राम्रो काम गर्ने संघसंस्थालाई कार्य सम्पादन मुल्यांकनको आधारमा पुरस्कृत गर्ने नीति अवलम्बन गरिनेछ ।
- नागरिक वडापत्र अद्यावधिक गरी प्रभावकारी विधि द्वारा जनतालाई जानकारी गराइनेछ ।
- आवश्यक ऐन, नियम, विनियम, निर्देशिका तथा कार्यविधि तर्जुमा गरिनेछ ।
- प्रत्येक शाखाको कार्यविवरण र कार्ययोजना तयार गरी कार्यान्वयन गरिनेछ
- सबै जनप्रतिनिधि तथा कर्मचारीहरुको स्पष्ट कार्यविधि तोकी लागू गरिनेछ ।
- आवश्यक दक्ष जनशक्ति र सेवाको गुणस्तर बृद्धि गरिनेछ ।
- उपभोक्ता समिति परिचालन कार्यविधि पूर्ण रुपमा कार्यान्वयन लागु गरिनेछ ।
- सुशासन, पारदर्शिता र जवाफदेहिताको कार्यविधि तयार गरी लागु गरिनेछ ।

प्रतिफल ५.२ सग संबन्धित (संस्थागत)

- नगरपालिका र अन्तरगतका वडा कार्यलयमा कार्यरत कर्मचारीहरु मध्येबाट १ जनालाई सर्वोकृष्ट र ५ जनालाई उत्कृष्ट कर्मचारी घोषणा गरी सम्मान र पुरस्कृत गर्ने व्यवस्था मिलाईने छ र अत्याधिक कार्यबोझ भएका कर्मचारीहरुलाई नगरपालिको क्षमताको आधारमा प्रोत्साहन गर्ने व्यवस्था मिलाईने छ ।
- नगरस्तरीय आयोजना प्रभावकारी रुपमा कार्यान्वयनका लागि निर्वाचित पदाधिकारी, कर्मचारी र उपभोक्ता समितिमा रहेका पदाधिकारीहरुलाई कार्यक्रम कार्यान्वयन र अनुगमनसँग सम्बन्धित विषयमा क्षमता विकासका कार्यक्रम संचालन गर्ने व्यवस्था मिलाईने छ ।
- वडाहरुमा फर्निचर, विद्युत, सूचना प्रविधि सहितको कार्यकक्ष व्यवस्थापन गरिनेछ ।
- सबै वडा र नगरपालिकामा सुविधा सम्पन्न बैठक कक्ष व्यवस्थापन गरिनेछ ।
- दरबन्दी र आवश्यकतानुसारको कर्मचारी व्यवस्थापनको लागी संघ तथा प्रदेशमा पहल गरिनेछ ।
- नगरपालिका तथा सबै वडा कार्यलयमा सेवाग्राही प्रतिकालयको व्यवस्थापन गरिनेछ ।
- नगरपालिका तथा वडास्तरबाट सम्पादन भएका निर्माण र सेवा प्रवाह सम्बन्धी काकर्थहरुको सार्वजनिक सुनुवाई, सामाजिक परीक्षण जस्ता सेवाग्राहीहरु प्रति उत्तरदायी हुने कार्यक्रमहरुको प्रभावकारी संचालन गर्ने व्यवस्थालाई निरन्तरता दिने व्यवस्था मिलाइनेछ ।
- नगरपालिकाको लेखा प्रणालीलाई चुस्त, दुरुस्त, मितव्ययी तथा पारदर्शी बनाउनका लागि सुत्रमा आधारित SOFTWARE को प्रयोगलाई निरन्तरता दिने व्यवस्था मिलाइनेछ ।
- नगरपालिकाद्वारा तर्जुमा भएका ऐन, नियम, निर्देशिकामा भएको व्यवस्था अनुसारका कोषहरु स्थापना गरी आवश्यकता र आर्थिक श्रोतको आधारमा रकम जम्मा गर्ने व्यवस्था मिलाईने छ ।
- नगरपालिका र वडा कार्यलयहरुबाट दैनिक रुपमा लिईने सेवा शुल्क, कर तथा दस्तुरलाई अनुगमन गर्न मिल्ने गरी नेटवर्किङ (Networking) को व्यवस्था मिलाईने छ ।

- नगरपालिकामा रहेका विषयगत शाखा मातहतका कार्यालयहरूको प्रभावकारी संचालनका लागि न्यूनतम रूपमा आवश्यक पर्ने कम्प्यूटर लगायतका कार्यालय सामान उपलब्ध गराई त्यस्ता कार्यालयबाट प्रदान गरिने सेवा तथा सुविधालाई गुणस्तरिय, प्रविधिमैत्री र सेवाग्राहीमैत्री बनाउने व्यवस्था मिलाईनेछ ।
- नगरपालिकाको बजार क्षेत्रको सुरक्षा व्यवस्थालाई प्रभावकारी बनाउन बजार क्षेत्रमा सि.सि.टिभी जडान गर्ने व्यवस्था मिलाईनेछ ।

प्रतिफल ५.३ संग संबन्धित (श्रोत परिचालन)

- नगरपालिकाबाट तोकिए बमोजिमका सेवा शुल्क, कर तथा दस्तुरहरू सहज, सरल र नियमित रूपमा बुझाउने करदातालाई प्रोत्साहन गरिने छ ।
- नगरपालिका अन्तरगताका वडाहरूको स्रोत नक्शा तयार गर्ने कार्य अगाडी बढाईने छ ।
- नगरपालिका भित्र भवन तथा सडक निर्माण गर्दा शहरी विकास तथा भवन निर्माण मापदण्ड र स्थानीय सरकार संचालन ऐन, २०७४ मा भएको भवन निर्माण सम्बन्धी व्यवस्थालाई प्रभावकारी रूपमा कार्यान्वयन गर्ने व्यवस्था मिलाईने छ ।
- नगरपालिकामा कार्यरत स्थानीय तह तर्फका स्थायी कर्मचारीहरूको योगदानमा आधारित अवकाश कोषमा रकम जम्मा गर्ने कार्यलाई निरन्तरता दिने व्यवस्था मिलाईने छ ।
- नगर सभाबाट स्वीकृत विभिन्न सेवा तथा सुविधामा तोकिए बमोजिमका सेवा शुल्क, कर र दस्तर उठाउने कार्यलाई कडाईका साथ अगाडी बढाईने छ ।
- नगरपालिकाका विषयमा कलम चलाउने र यसका गतिविधिलाई निर्यामित रूपमा पाठकहरू समक्ष पुऱ्याउने कार्यमा योगदान गर्ने लेखक, पत्रकार, संचारकर्मी तथा मिडियासंग आवश्यकता अनुसार सहकार्य गर्ने कार्यलाई निरन्तरता दिइने छ ।
- नेपालको संविधान, २०७२ र स्थानीय सरकार संचालन ऐन, २०७४ बमोजिम नगरपालिकामा दर्ता भएका उद्योग, व्यवसाय, क्लब, संघ संस्था, वित्तिय तथा सहकारी संस्थाहरू समेतको विवरणहरू अद्यावर्धिधिक गर्ने व्यवस्थालाई निरन्तरता दिईने छ ।
- नगरपालिकाबाट प्रवाह हुने सम्पूर्ण सेवा सुविधा, त्यस्तो सेवा सुविधामा लाग्ने सेवा शुल्क, जिम्मेवार पदाधिकारी र सेवा लिनका लागि आवश्यक पर्ने कागजात तथा समय समेत उल्लेख भएको विवरण तयार गरी प्रकाशन गर्न विद्युतिय डिजिटल सूचना पाटी नगरपालिका र वडा कार्यालयहरूमा क्रमश राख्ने व्यवस्था मिलाईने छ ।
- वडा कार्यालयहरूबाट प्रदान गरिने सेवा सुविधालाई सुरक्षित, प्रविधिमैत्री तथा अनुगमन योग्य बनाउनका लागि आफ्नो भवन भएका वडा कार्यालयहरूमा सि.सि.टिभी जडान गर्ने कार्यलाई क्रमशः अगाडी बढाईनेछ ।
- नगरपालिका र वडा कार्यालयबाट संचालन हुने योजनाहरूको अनुगमन र निरीक्षण कार्यमा सम्बन्धीत वडाका निर्वाचित वडा सदस्यहरूलाई जिम्मेवार बनाउने विधि र प्रक्रियाको पहिचान गरी कार्यान्वयन गर्ने व्यवस्था मिलाईने छ ।
- नगरपालिकाको समग्र विकासका लागि आवश्यक पर्ने जनशक्तिको पहिचान गरी दक्षता अभिवृद्धि गर्ने कार्यक्रम संचालन गरिने छ ।
- नगरपालिकाको शान्ती सुरक्षा व्यवस्थालाई भरपर्दो बनाउनका लागि इलाका प्रहरी कार्यालय स्थापनार्थ जग्गा खोजी गर्ने कार्यलाई प्राथमिकता दिईने छ र दुर्गम स्थानमा रहेका वडाहरूमा प्रहरी चौकी स्थापना गर्न आवश्यक पहल गरिने छ ।

- नगरक्षेत्रमा विगतदेखि प्रचलनमा रहेको करका दर दायरालाई आवश्यकता अनुसार परिमार्जन गर्ने व्यवस्था मिलाईने छ र नगरक्षेत्र भित्र मापदण्ड विपरित विगतमा बनेका संरचनाहरूलाई करको दायरामा ल्याउने व्यवस्था मिलाईने छ ।
- नगर भित्रका सम्पूर्ण घरहरूमा घर नम्बर राख्ने कार्यलाई निरन्तरता दिने व्यवस्था मिलाईने छ ।
- राजश्वको दायरा फराकिलो गरी राजश्वको विविधिकरण एवं विस्तारिकरणमा जोड दिइनेछ ।
- कर वर्गीकरण तथा कर संकलनलाई सरलीकरण गर्न विशेष किसिमको सुधार कार्यक्रम ल्याइनेछ ।
- आन्तरिक आय वृद्धिका लागि करका नयाँ क्षेत्रहरू पहिचान गरि कार्यान्वयनमा ल्याइनेछ ।
- कर सप्ताह, घुम्ती कर संकलन, तथा करदाता शिक्षा कार्यक्रम सञ्चालन गरिने छ ।
- राजस्वको संभाव्यता अध्ययन गरी श्रोतहरू पहिचान गरीने छ ।
- राजस्व संकलन, लेखा व्यावस्थापन जस्ता सफ्टवेयरहरूको प्रयोगमा ल्याईने छ ।
- तोकेको समय भित्र कर बुझाउने कर दातालाई ५ देखि १० प्रतिशत सम्म छुटको व्यवस्था गरीने छ ।
- आन्तरिक आयको संभावना अध्ययन तथा प्रक्षेपण गरिनेछ ।
- स्थानीय तहको अधिकार क्षेत्र र संभावना भएका श्रोतलाई करको दायरामा ल्याउनेछ ।
- जनसंख्या र भौगोलिक आवश्यकताका आधारमा विषयगत र वडागत बजेट तोक्ने पद्धतिलाई निरन्तरता दिइनेछ ।
- विकास साभेदारहरूसँग समन्वय र साभेदारीमा आयोजनाहरू सञ्चालन गरिनेछ ।
- वेरुजु न्यूनिकरणका लागि निति तथा कार्यक्रम निर्माण गरिने छ ।
- लगानी मैत्री वातावरण बनाउन आवश्यक नीतिगत व्यवस्था गरिने छ ।

प्रतिफल ५.४ संग संबन्धित (योजना व्यवस्थापन)

- संघीय ऐन तथा स्थानीय कार्यविधिअनुसार वार्षिक योजना तथा बजेट तर्जुमाको प्रकृया अवलम्बन गरिनेछ ।
- स्थानीय वस्तुगत विवरण, तथ्यांक र आवश्यकताको आधारमा योजना तर्जुमा गरिनेछ ।
- चौमासिक योजना कार्यान्वयन तथा प्रगतिको समिक्षा सम्बन्धी प्रकृया तयार गरी कार्यान्वयन गरिनेछ ।
- विषय क्षेत्रगत रणनीतिक योजना तर्जुमा गरी लागू गरिनेछ ।

४.५.५.३ पूर्वानुमान

- उपरोक्त कार्यनीति कार्यान्वयन गर्न नगरपालिकाले संस्थागत विकास तथा सुशासन सम्बन्धी ऐन, नीति, मापदण्ड, कार्यविधि, तथा निर्देशिकाहरू निर्माण गरीसकेको हुनुपर्ने छ ।
- संघ, प्रदेश र गैरसरकारी र निजी क्षेत्रको लगानी र कार्यक्रममा बृद्धि भएको हुनेछ ।
- स्थानीय सरोकारवालाको प्रतिबद्धता, सहभागिता समन्वय, सहकार्य एवं साभेदारीमा बृद्धि हुनेछ ।

अध्याय पाँच रणनीतिक कार्ययोजना तथा श्रोत व्यवस्थापन

५.१ पृष्ठभूमि

समष्टिगत सोच, लक्ष्य र उद्देश्यको प्रभावकारीताको मापन अवलम्बन गर्न भीरकोट नगरपालिकाको रणनीतिक कार्ययोजनाले गर्छ । विषयगत रूपमा नगरपालिकाले तोकेका परिमाणत्मक लक्ष्यहरूलाई एकातर्फ दीगो विकासका लक्ष्य^३सँग तादात्म्यता कायम गर्दै पुरा गर्नु पर्ने हुन्छ भने अर्को तर्फ राष्ट्रिय तथा प्रादेशिक लक्ष्य^४सँग पनि समान्जस्यता कायम गर्नु पर्ने हुन्छ । विकासले समाजका भौतिक तथा अभौतिक तत्वहरूमा आएको सकारात्मक परिवर्तनलाई समेट्न सक्नु पर्छ । नगरपालिकाको सन्दर्भमा विद्यमान विषयगत क्षेत्र अन्तर्गतका उपक्षेत्रहरूको अवस्थामा आएको सन्तुलित तथा सकारात्मक परिवर्तनले मात्र नगरपालिकाको सर्वाङ्गिक विकासलाई दर्शाउन सक्छ । यही कुरालाई दृष्टिगत गर्दै भीरकोट नगरपालिकाको रणनीतिक आवधिक योजना तर्जुमा कार्यशाला गोष्ठीले नगरपालिकाको सम्बृद्धि सपना साकार पार्न तय गरेको रणनीतिक कार्ययोजनालाई तल प्रस्तुत गरिएको छ ।

५.२ रणनीति तथा मुख्य कार्यक्रम

प्रस्तुत तालिकामा रणनीतिक आवधिक योजना तर्जुमा गोष्ठीमा सहभागी मुल समिति र विषयगत समितिले छलफल र बहसका आधारमा तयार पारेको प्रमुख कार्यक्रम तथा आयोजनाको खाका प्रस्तुत गरिएको छ । गोष्ठीमा विषयगत समितिहरूले भीरकोट नगरपालिकाले आगामी पाँच बर्षमा कार्यान्वयन गर्ने प्रमुख कार्यक्रम र त्यसको अनुमानित लागतका बारेमा छलफल भएको थियो जसको खाका तल प्रस्तुत गरिएको छ ।

^३ दिगो विकास लक्ष्य १ सवै किसिमका गरिवीको अन्त्य गर्ने, लक्ष्य २ भोकमरीको अन्त्य गर्ने, लक्ष्य ३ स्वस्थ जीवन सुनिश्चित गर्ने, लक्ष्य ४ सवैका लागि समावेशी तथा गुणस्तरीय शिक्षा सुनिश्चित गर्ने, लक्ष्य ५ लैङ्गिक समानता र महिला तथा किशोरीहरूको सशक्तीकरण गर्ने, लक्ष्य ६ सवैका लागि खानेपानी र सरसफाई सुनिश्चित गर्ने, लक्ष्य ७ सवैका लागि खर्च धान्न सक्ने, भरपर्दो, दिगो तथा आधुनिक उर्जामा पहुँच सुनिश्चित गर्ने, लक्ष्य ८ दिगो आर्थिक वृद्धि र मर्यादित कामको प्रवर्द्धन गर्ने, लक्ष्य ९ बलिया पूर्वाधार निर्माण गर्ने, लक्ष्य १० देशभित्र र देशहरुमाफ रहेको असमानतालाई न्यून गर्ने, लक्ष्य ११ शहरहरूलाई समावेशी, सुरक्षित, सबल र दिगो बनाउने, लक्ष्य १२ दिगो उपभोग र उत्पादनको ढाँचालाई सुनिश्चित गर्ने, लक्ष्य १३ जलवायु परिवर्तन तथा यसका प्रभावहरू विरुद्ध लड्ने, लक्ष्य १४ वन तथा वतावारण संरक्षण गर्ने, लक्ष्य १६ न्यायपूर्ण, शान्तिपूर्ण र समावेशी समाजको प्रवर्द्धन गर्ने, लक्ष्य १७ दिगो विकासका लागि विश्वव्यापी साझेदारी

^४ उच्च र समातामूलक आय, मानव पूँजी निर्माण तथा सम्भावनाको पूर्ण उपयोग, सर्वसुलभ तथा आधुनिक पूर्वाधार एवम् आवद्धता, उत्पादन र उत्पादकत्व, परिस्कृत तथा मर्यादित जीवन, सभ्य र न्यायपूर्ण समाज, स्वस्थ र सन्तुलित पर्यावरण, सुशासन, सबल लोकतन्त्र, राष्ट्रिय एकता र सम्मान

तालिका ८ रणनीति तथा मुख्य कार्यक्रम

१	आर्थिक विकास रणनीति तथा कार्यक्रम	प्रमुख कार्यक्रम	सहकार्य					अनुमानित लागत
			नगरपालिका (आफै)	अन्तरपालिका	संघ	प्रदेश	नीज क्षेत्र	
	रणनीति							
	भीरकोटको आर्थिक विकासकालागि एकद्वार प्रणाली अवलम्बन गरिने छ ।	नगर समृद्धि कार्यक्रम (प्रारम्भिक चरण)	√					२० लाख
१.१	कृषि विकास							३५ करोड ६० लाख
	रोजगारीको अवसरमा वृद्धि गरिने छ ।	कृषि वनजन्य उद्यम प्रवर्द्धन कार्यक्रम, शिपमुलक तालिम, पूर्वाधार निर्माणमा युवा परिचालन कार्यक्रम						६० लाख
	वैदेशिक रोजगारबाट फर्किएका युवालाई उत्पादनमुलक क्षेत्रमा लगानी भित्र्याउन एवं संभावना अध्ययन साथै चेतना, सिप विकासमा जोड दिने र जनशक्ति परिचालन गर्ने कार्यक्रम संचालन गरिने ।	वैदेशिक रोजगारबाट फर्किएका युवा लक्षित कार्यक्रम						५ करोड
	कृषि क्षेत्रको आधुनिकीकरण, व्यवसायीमूखीकरण एवं यान्त्रिकरण गरी निर्यातमा बढावा दिने गरी उत्पादनमा वृद्धि गरिने छ ।	लिजहोल्ड खेती कार्यक्रम, कृषि मुल्य श्रृंखला (Value Chain) कार्यक्रम,						२० करोड
	आधुनिक, व्यवसायिक तथा प्रविधिका माध्यमबाट कृषि क्षेत्रलाई आत्मनिर्भर, र आकर्षक रोजगार गन्तव्य बनाईने	कृषि पकेट क्षेत्र कार्यक्रम, कृषिजन्य उद्योग प्रवर्द्धन कार्यक्रम						१० करोड
१.२	उद्योग तथा व्यवसाय							३ करोड १५ लाख
	वन एवं कृषि जन्य उद्योगको विकास गर्ने	उद्योग स्थापनामा अनुदान सहयोग,						३ करोड
	शिपयुक्त तथा व्यवसायिक जनशक्ति उत्पादन गरिने छ	शिपमुलक तथा व्यवसायिक तालिम कार्यक्रम सञ्चालन						५ लाख
	नगरपालिकामा विद्यमान निरपेक्ष गरीबीको अन्त्य गरिने छ ।	“गरीबको शिप पहिचान नगरपालिकाको पुजीनिर्माण“ कार्यक्रम						१० लाख
१.३	पशुपालन							२० करोड
२.३	पशुपालनको व्यवसायिक उत्पादनमा वृद्धि गरिने	पशु पकेट क्षेत्र कार्यक्रम, पशु अनुसन्धान केन्द्र स्थापना, पशु स्वास्थ्य कार्यक्रम						२० करोड

१.४	पर्यटन विकास							४० करोड
	पर्यटकिय क्षेत्रको विकासका लागि भौतिक पूर्वाधारमा जोड दिइने	वहु सरोकार पर्यटन विकास कार्यक्रम (कृषि पर्यटन, धार्मिक पर्यटन, साहासिक पर्यटन), पर्यटन पूर्वाधार कार्यक्रम						४० करोड
१.५	वैक, वित्तिय संस्था तथा सहकारी							५० लाख
	वित्तिय पहुँचलाई फराकिलो बनाउने	वैकिड सचेतना कार्यक्रम, वैकिड क्षत्र विस्तार, सहकारीको नीतिगत व्यवस्था						५० लाख
	जम्मा							९९ करोड ४५ लाख
२	पूर्वाधार विकास							
	रणनीति	प्रमुख कार्यक्रम						अनुमानित लागत
२.१	सडक							७५ करोड
	नगरपालिकाका सबै वडामा गुणस्तरीय र हरित सडकको पूर्वाधार तयार गर्ने	स्थानीय पहिचानमा आधारित “वर्गैचा सडक” तथा पुल विस्तार कार्यक्रम						५० करोड
	सडक गुणस्तर सुधार गरिने छ	सडक कालोपत्रे, ग्रावेल, पुल, कल्भर्ट कार्यक्रम						२५ करोड
२.२	सिंचाई							६ करोड
	सिंचाई सेवाबाट बञ्चित क्षेत्रहरूमा सिंचाई आयोजनाको संचालन गर्ने ।	प्रविधि मैत्री सिंचाई कार्यक्रम						५ करोड
	सिंचित क्षेत्र विस्तार गरिने	उन्नत प्रविधि युक्त सिंचाई कार्यक्रम						१ करोड
२.३	आवास तथा बस्ती							१५ करोड
	भवन तथा बस्ती विकासलाई व्यवस्थित बनाउने	भवन तथा बस्ती विकास विस्तृत परियोजना प्रस्ताव तयारी तथा कार्यान्वयन						१० करोड
	आवास तथा वस्तिविकासको नीतिगत व्यवस्था गरी पूर्वाधार तयार गरिने छ	स्थानीय ऐतिहासिक तथा सांस्कृतिक पहिचानमा आधारित बस्तीविकास निर्माण गुरु योजना,भवन निर्माण माप दण्ड तयार गर्ने						५ करोड
२.४	विद्युत तथा उर्जा							४० करोड
	ग्रामिण विद्युतिकरणलाई थप व्यवस्थित तथा गुणस्तरीय बनाईने छ	पोल तथा तारवार तथा विद्युती उपकरण सुधार कार्यक्रम						२० करोड
	नगरपालिकालाई जल तथा वैकल्पिक उर्जाको केन्द्रको रुपमा विकास गरिने	लघु जलविद्युत आयोजना निर्माण कार्यक्रम, सोलार प्लान्ट विकास कार्यक्रम						२० करोड

२.५	सूचना तथा संचार							१ करोड
	तार सहितको फोन प्रत्येक वडामा विस्तार गर्ने सम्बन्धित कार्यालय लाई ध्यानाकर्षण गरायने इन्टरनेट को पहुँचसवै वडामा विशुल्क जडान गर्ने	अप्टिकल फाईबर विस्तार तथा टावरको निर्माण						१ करोड
	जम्मा							१ अर्ब ३७ करोड
३	सामाजिक विकास							
	रणनीति	प्रमुख कार्यक्रम						अनुमानित लागत
	शिक्षा							२३ करोड २० लाख
३.१	व्यवसायिक विद्यालयको अवधारणा अन्तर्गत नगरपालिकाको शैक्षिक क्षेत्रको विकास गरिने, विद्यार्थीको अनुसन्धानात्मक क्षमता अभिवृद्धि गरिने, शिक्षकको विषयगत र पेशागत क्षमता अभिवृद्धि गरिने,	एक वडा एक व्यवसायिक विद्यालय कार्यक्रम, एक विद्यालय एक अनुसन्धान तथा आविष्कार केन्द्र कार्यक्रम, तथा गुणस्तरीय शिक्षकको केन्द्र भीरकोट कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने						१० करोड
	साक्षरता अभियान संचालन गरी शिक्षित युवालाई स्वयंसेवक परिचालन गरी प्रौढ शिक्षा कार्यक्रमलाई संचालन गरिने ।	निरक्षता उन्मुलन कार्यक्रम						२० लाख
३.२	विद्यालयलाई भौतिक पूर्वाधार सम्पन्न बनाउने	भवन निर्माण, मर्मत, खानेपानी, फर्निचर, प्रविधिमैत्री (प्रयोगशाला, पुस्तकालय, इन्टरनेट तथा शौचालयको व्यवस्था						७ करोड
३.३	विद्यालयको पहुच विस्तार गर्ने	विद्यार्थी संख्या र भौगोलिक वनावटका आधारमा विद्यालय स्थापना, स्तरोन्ती, तथा समायोजन कार्यक्रम						१ करोड
३.५	संस्थागत विद्यालयलाई सरकारको मातहतमा ल्याई व्यवस्थित गर्ने	स्थानीय सरकारले व्यवस्थापन गर्ने						५ करोड
	स्वास्थ्य							११ करोड ६० लाख
३.६	स्वास्थ्य क्षेत्रको भौतिक पूर्वाधार तथा पहुच विस्तार गर्ने	स्वास्थ्य अनुसन्धान तथा आविष्कार केन्द्रको स्थापना भवन निर्माण, ल्याव सेवा विस्तार, वर्थिङ सेन्टर						१० करोड

३.७	सुचक कम भएका कार्यक्रमहरूलाई लक्ष्य प्राप्तीका लागि अभिमुखीकरण, प्रोत्साहन,	अभिमुखीकरण कार्यक्रम, सफाघर सुचक अभिवृद्धि, गरिव घरपरिवार विमा सहयोग						५० लाख
३.८	तालिम, अनुगमन तथा पृष्ठपोषण, स्वास्थ्य संस्था स्थापना	प्रोत्साहन, नमुना स्वास्थ्य संस्था अनुदान						५० लाख
	बाल कुपोषण न्यूनिकरण गरिने छ	पोषण सुधार कार्यक्रम						१० लाख
३.९	प्राविधिक जनशक्ति तथा मेशिन उपकरण व्यवस्थापन	उपकरण जडान, प्राविधिक जनशक्ति व्यवस्थापन						५० लाख
	कला संस्कृति							५ करोड
३.१०	आदिवासी जनजातीको कला, भाषा, संस्कृति, साहित्य, भेषभुषाको संरक्षण गर्ने,	जनजाती संग्राहलयको स्थापना, लोक संस्कृतिको संरक्षण, प्राचिन तथा ऐतिहासिक दरवार तथा मन्दिरहरूको संरक्षण, प्राचिन लोक बाजाको संरक्षण तथा सीप विकास, स्थानीय भाषाको पाठ्यक्रम निर्माण तथा पठनपाठन						१ करोड
	युवा तथा खेलकुद							११ करोड
३.११	भीरकोटलाई युवा रोजगारी आकर्षक गन्तव्यका रूपमा विकास गरिने	एक नगरपालिका एक रोजगार कार्यक्रम तथा रोजगारीका अवसर पहिचानका सम्बन्धि अनुसन्धान कार्यक्रम						१ करोड
३.१२	व्यवसायिक खेलकुद प्रवर्द्धन गर्ने	खेलकुद पर्यटन विकासलागि पूर्वाधार निर्माण, नियमित खेलकुद कार्यक्रम आयोजना, प्रशिक्षण, कवडहल तथा खेल मैदान निर्माण, युवा खेलाडी प्रोत्साहन						१० करोड
	लैंगिक समानता र समावेशीकरण							१० करोड २० लाख
	महिला हिंसा तथा बाल विवाह न्यूनिकरण गर्ने	कानूनी तथा सामाजिक सचेतना कार्यक्रम						१० लाख
	समाजभित्र रहेका कुरीति, कुसस्कारको अन्त्य गर्दै स्वास्थ्य सम्बन्धी जनचेतना एवं वृद्ध वृद्धाहरूलाई नियमित स्वास्थ्य परिक्षण कार्यक्रम संचालन गरिने ।	जनचेतना कार्यक्रम, घरघरमा वृद्ध वृद्धाहरूलाई स्वास्थ्य परिक्षण कार्यक्रम						१० लाख
३.१३	बाल, अपांग तथा महिला तथा जेष्ठ नागरिक मैत्री शासन प्रवर्द्धन गर्ने	बाल, अपांग तथा महिला मैत्री संरचनाको निर्माण, महिला नेतृत्व विकास, दलित तथा						१० करोड

		सिमान्तकृत वर्गका लागि विशेष आयमुलक कार्यक्रम, जेष्ठ नागरिक दिवा सेवा तथा आवासिय कार्यक्रम						
	खानेपानी सरसफाई							१ करोड २५ लाख
	स्वच्छ खानेपानीको दीगो विकासमा जोड दिईने छ	स्वच्छ खानेपानी आयोजना संचालन तथा सुधार कार्यक्रम,						५ करोड
	पूर्ण रुपमा खुल्ला दिशा मुक्त नगरपालिकामा जोड दिईने छ	शौचालय सुधार तथा स्तरोन्नती कार्यक्रम,						२५ लाख
३.१४	स्वस्थ, हराभरा, सफा भीरकोट निर्माण गर्ने	कृतिम सिमसार क्षेत्रको निर्माण, हरित सडक निर्माण कार्यक्रम, सार्वजनिक शौचालयको निर्माण, प्राङ्गारिक मल उत्पादन कार्यक्रम,						१ करोड
	जम्मा							६२ करोड २५ लाख
४	वन वातावरण विपद व्यवस्थापन							
	वन तथा जैविक विविधता							२० करोड
४.१	जैविक तथा पर्यावरणीय विविधताको संरक्षण गर्ने	बहु सरोकार वन तथा जैविक विविधता कार्यक्रम संचालन, पर्यापर्यटन कार्यक्रम सञ्चालन, तथा वन तथा जैविक विविधता नीति तर्जुमा						२० करोड
	वातावरण तथा स्वच्छता							
	वन क्षेत्र विकास विस्तार तथा पूजीनिर्माण मैत्री बनाईने छ	कृषि बनस्पती विकास कार्यक्रम						५ करोड
	भूमि तथा जलाधार व्यवस्थापन							२ करोड
	जमिनको चक्काबन्धी गर्ने, मुहानको संरक्षण गर्ने, तथा बाँझो जमिनको उपयोगको नीति ल्याईने	भूमि तथा जलाधार व्यवस्थापन कार्यक्रम						२ करोड
	विपद व्यवस्थापन							२ करोड
	विपद व्यवस्थापन पूर्व तयारी योजना कार्यान्वयन गर्ने	वारुण यन्त्र खरिद गर्ने, अग्नि रेखा निर्माण गर्ने, आवश्यक तटबन्द गर्ने, बृक्षारोपण गर्ने						२ करोड
	जम्मा							२९ करोड
५.	संस्थागत विकास							

	रणनीति	प्रमुख कार्यक्रम						अनुमानित लागत (रु.लाखमा)
	आवश्यक ऐन तर्जुमा गर्ने जवाफदेहिता प्रवर्द्धन गर्ने	एकल तथा साझा अधिकार अन्तर्गतका क्षेत्रको स्थानीय कानून निर्माण गर्ने सार्वजनिक सुनुवाई, तथा सामाजिक परीक्षण, कार्यक्रम						५० लाख
	कृयाशिल जनप्रतिनिधि, "स्मार्ट कर्मचारी प्रशासन" र दक्ष विज्ञता युक्त व्यवस्थित नगरपालिकाको संस्थागत विकास गरिने, नगरपालिकालाई अनुसन्धान तथा आविष्कार केन्द्रको रूपमा विकास गरिने	कर्मचारी प्रशिक्षण अभिमुखीकरण तालिम कार्यक्रम, विज्ञ समुहको संरचना निर्माण भीरकोट अनुसन्धान तथा आविष्कार केन्द्रको स्थापना गर्ने						५० लाख
	आन्तरिक राजश्वको दायरा फराकिलो बनाउने, नीजि लगानीलाई नीतिगत रूपमा प्रोत्साहित गरिने	राजश्व सुधार कार्ययोजना निर्माण, लगानीमैत्री नीति तर्जुमा गर्ने, नीजि क्षेत्रलाई आकर्षिक गर्न पालिका स्तरीय लगानी सम्मेलन गर्ने						५० लाख
	उच्चतम प्रतिफलमूलक योजना छनौट तथा प्राथमिकीकरण गरिने छ	योजना बैंक निर्माण गर्ने, लागत लाभ विश्लेषणका आधारमा लागत इष्टिमेट तयार गरी प्राथमिकताका आधारमा योजना तय गर्ने क्षमता विकास कार्यक्रम						५० लाख
								२ करोड
६	नगर गौरवका आयोजना							
	मुख्य कार्यक्रम							
	आँधिखोला एकिकृत नदी संरक्षण, प्रवर्द्धन आयोजना							५० करोड
	छाडछाडदी लगायत धार्मिक पर्यटन पूर्वाधार आयोजना							१० करोड
	ऐतिहासिक भीरकोट दरवार संरक्षण प्रवर्द्धन आयोजना							१५ करोड
	सोरेक मैदान खिलुड साहासिक पर्यटन प्रवर्द्धन आयोजना							१० करोड
	एकिकृत सरसफाई पार्क आयोजना							२ करोड
	एकिकृत विशिष्टकृत कृषि प्रवर्द्धन -उत्पादन, संकलन, भण्डारण, प्रशोधन, विक्री वितरण) आयोजना							२० करोड
	एकिकृत वन सम्पदा -तेजपताखयर) प्रवर्द्धन आयोजना							३० करोड

	फलफूल पकेट जोन आयोजना						५ करोड
	भीरकोट चक्रपथ आयोजना						३० करोड
	भीरकोट खेल मैदान आयोजना						१ करोड
	एक वडा एक बाल उद्यान आयोजना						१ करोड
	भीरकोट औद्योगिक ग्राम आयोजना						२० करोड
	एकिकृत वस्तिविकास आयोजना						५० करोड
	हेलु खिलुङ केवलकार आयोजना						५० करोड
	पर्यापर्यटकीय पदमार्ग (भीरकोट गरौ) पदमार्ग प्रवर्द्धन आयोजना -पैदलमार्ग, होम स्टे, अर्गानिक उत्पादन, हस्तकला, संस्कृति)						१० करोड
	Route 1 — दार्सिङ -भीरकोट दरवार - केगाहोम स्टे - छहरा देउराली-मुल्का वराह- देउपूजे- कालिकामन्दिर-दबुङ कालिका- छाडछाडदी						३० करोड
	Route 2 - हेलु-गुप्तेश्वर गुफा - खिलुङ कालिका- लामिडाँडा - ढापुक- सानो भंज्याङ- दिगुवा - नारायणगीरि वावामन्दिर - ठूलीभंज्याङ- गडहरे गुफा - ओकादीहोम स्टे - सिरकोट चामथुंका - स्वरेक मैदान - स्वरेक कालिकामन्दिर - सिम्ले - छाडछाडदी						३० करोड
	जम्मा						३ अर्ब ६४ करोड
७	नगर गौरव अन्तर्गतका प्रस्तावित अन्य योजनाहरु						
	सुन्दरचौर तिसेदी हुदै खिलुङ मन्दिर वगरेबजार वयरघारी केवलकार बृहत सुन्दरचौर योजना						
	खिरुङ विरुवा डाँडा लालिगुराँस बहुउद्देशिय पार्क आयोजना						
	फलाटे ताल आयोजना						

५.३ क्षेत्रगत बजेट विनियोजन

विषय क्षेत्र	कुल अनुमानित लागत	प्रतिशत
नगर गौरवका आयोजना	३६४०००००००	५२.४७२२५०२५
१. आर्थिक विकास	९९४५०००००	१४.३४
नगर समृद्धि कार्यक्रम	२००००००	०.२०
प्रतिफल १.१ (कृषि विकास)	३५६००००००	५.१३
प्रतिफल १.३ (पशु विकास)	२००००००००	२.८८
प्रतिफल १.४ (उद्यम तथा व्यवसाय)	३१५०००००	०.४५
प्रतिफल १.५ (पर्यटन विकास)	४००००००००	५.७७
प्रतिफल १.६ (बैंक तथा वित्तिय संस्था)	५००००००	०.०७
२. सामाजिक विकास	६२२५०००००	८.९७
प्रतिफल २.१ (शिक्षा)	२३२००००००	३.३४
प्रतिफल २.२ (स्वास्थ्य)	११६००००००	१.६७
प्रतिफल २.३ (खानेपानी तथा सरसफाई)	१२५०००००	०.१८
प्रतिफल २.४ (महिला, बालबालिका र लक्षित वर्ग)	१०२००००००	१.४७
प्रतिफल २.५ (युवा)	११०००००००	१.५९
प्रतिफल २.६ (कला संस्कृति)	५०००००००	०.७२
३. पूर्वाधार विकास	१३७०००००००	१९.७५
प्रतिफल ३.१ (सडक तथा यातायात)	७५०००००००	५.४७
प्रतिफल ३.२ (आवास तथा वस्ती)	१५०००००००	१०.९५
प्रतिफल ३.३ (विद्युत तथा उर्जा)	४००००००००	२९.२०
प्रतिफल ३.४ (सूचना तथा संचार)	१०००००००	०.७३
प्रतिफल ३.५ (सिंचाइ)	६०००००००	४.३८
४.वन, वातावरण तथा विपद व्यवस्थापन	२९०००००००	४.१८
प्रतिफल ४.१: (वन तथा जैविक विविधता)	२००००००००	६.९७
प्रतिफल ४.२: (जलाधार तथा भूमि संरक्षण)	२०००००००	६.९०
प्रतिफल ४.३: (सुन्दरता तथा स्वच्छता)	५०००००००	१.७२
प्रतिफल ४.४ (विपद व्यवस्थापन)	२०००००००	६.९०
५. सुशासन तथा क्षमता विकास	२०००००००	०.२९
प्रतिफल ५.१ (ऐन, नियम तथा कार्यविधि)	५००००००	२.५०
प्रतिफल ५.२ (संस्थागत तथा मानव संसाधन क्षमता)	५००००००	२.५०
प्रतिफल ५.३ (नगरपालिकाको आम्दानी तथा खर्च व्यवस्थापन)	५००००००	२.५०
प्रतिफल ५.४ (योजना तर्जुमा तथा अनुगमन)	५००००००	२.५०
कुल बजेट	६,९३७,०००,०००	१००

प्रस्तुत रणनीति आवधिक योजना तर्जुमा गोष्ठीले आ. व ०८०/८१ सम्मकालागि कुल ६,९३७,०००,००० रकम प्रक्षेपण गरेको छ । उक्त राजश्व नगर गौरवका अयोजना, समष्टिगत, तथा विषयगत कार्यक्रम अन्तर्गत आगामी ५ वर्ष सम्म परिचालन गरिने छ । अर्को तर्फ आ. व २०७५/७६ मा परिचालित कुल ४४८७०००००.राजश्व का आधारमा आगामी ५ वर्ष (आ.व.०८०/८१) सम्मका लागि रु ३,२१३,३००,००० राजश्व प्रक्षेपण गरिएको छ । जस अन्तर्गत चालु खर्च तर्फ आ.व ०८०/८१ सम्मकालागि सामाजिक सुरक्षा भत्ता, प्रशासनिक खर्च र ससर्त अनुदानको ६० प्रतिशत बजेट गरी रु १८७७८२४४४६ खर्च हुने देखिन्छ । तसर्थ आ.व ०८०/८१ सम्मका लागि कुल कार्यक्रम खर्च १,३३५,४७५,७८५.१६ हुने देखिन्छ जुन गोष्ठीले प्रक्षेपण गरेको अनुमानित राजश्व भन्दा रु ५,६०१,५२४,२१४.८४४ कम देखिन्छ । तसर्थ उक्त कमीलाई पुरागर्न नगरपालिकाले राजश्व सुधारको रणनीतिक योजना बनाउनु आवश्यक हुन्छ ।

रणनीति आवधिक योजना तर्जुमा नगरपालिकाको एउटा महत्वपूर्ण पाटो भएपनि यसको कार्यान्वयनलाई प्रभावकारी, दीगो र चुस्त बनाउनु उत्तिकै चुनौतीपूर्ण हुन्छ । तसर्थ उक्त चुनौतीलाई प्रभावकारी ढंगले समधान गर्न नगरकार्यपालिकाले देहायका कामहरु गर्नु पर्ने हुन्छ ।

- आन्तरिक आयस्रोतको दायराको खोजी गर्ने
- राष्ट्रिय तथा अन्तराष्ट्रिय दाताहरूसंग समन्वय गर्ने
- विकास साभेदारसंग समन्वय गर्ने
- संघ तथा प्रदेशसंग समन्वय गर्ने
- अन्तर स्थानीय तह साभेदारी गर्ने
- निजी तथा सार्वजनिक साभेदारी एवं सहकार्य गर्ने
- जनसहभागिता वृद्धि गर्ने
- रणनीतिक आवधिक योजनामा आधारित भई वार्षिक योजना तथा बजेट तर्जुमा गर्न सहयोग गर्ने
- कार्यक्रम तथा आयोजना कार्यान्वयन प्रकृया अनुगमन गर्ने

५.४ अनुगमन तथा मूल्यांकन प्रक्रिया

तालिका ९ : रणनीति आवधिक योजनाको अनुगमन तथा मूल्यांकन प्रक्रिया

के गर्ने?	कसले गर्ने?	कहिले गर्ने?	कसरी गर्ने?
कार्यक्रम वा प्रक्रिया अनुगमन	नगर स्तरिय अनुगमन तथा सुपेरिवेक्षण समिति, वडा स्तरिय अनुगमन समिति, समुदाय तथा समुदायमा आधारित संस्थाहरू	पटके, मासिक, चौमासिक र वार्षिक	<ul style="list-style-type: none"> ● स्थलगत अनुगमन ● चौमासिक कार्ययोजनाको लक्ष्य र प्रगति विवरणको तुलना
प्रतिफल मूल्यांकन	नगर कार्यपालिका, अनुगमन तथा सुपेरिवेक्षण समिति	चौमासिक, अर्धवार्षिक, वार्षिक र मध्यावधी	<ul style="list-style-type: none"> ● स्थलगत अनुगमन ● वार्षिक कार्ययोजनाको लक्ष्य र प्रगति विवरणको तुलना ● नतीजामूलक अनुगमन खाका अनुसार नतीजा मापन
असर तह मूल्यांकन	नगर कार्यपालिका, अनुगमन तथा सुपेरिवेक्षण समिति र तेश्रो पक्ष	वार्षिक, मध्यावधी र अन्तिम वर्ष	<ul style="list-style-type: none"> ● सहभागितामूलक छलफल ● नतीजामूलक अनुगमन खाका अनुसार नतीजा मापन ● नमूना सर्वेक्षण ● वस्तुगत विवरण अध्ययन
प्रभाव तह मूल्यांकन	नगर कार्यपालिका, अनुगमन तथा सुपेरिवेक्षण समिति, र तेश्रो पक्ष	मध्यावधी र अन्तिम वर्ष	<ul style="list-style-type: none"> ● नतीजामूलक अनुगमन खाका अनुसार नतीजा मापन ● सहभागितामूलक छलफल ● अध्ययन तथा सर्वेक्षण ● वस्तुगत विवरण अध्ययन ● प्रगति प्रतिवेदन अध्ययन

अनुसूचि

अनुसूची १ भीरकोट नगरपालिकाको अवस्था विश्लेषण

आर्थिक विकास

कृषि र खाद्य सुरक्षा

संभावना तथा अवसर (हामीसँग के छ?)	समस्या र चुनौति (हामीसँग के छैन?)	(संभावना उपयोगको रणनीति (के हुनु पर्ने?)
<ul style="list-style-type: none"> ✓ ४७.८३ वर्ग किमी क्षेत्रमा कृषि कार्य गर्न सकिने ✓ करिव ६० भन्दा बढि कृषि फार्म र कृषक समुह रहेको ✓ वार्षिक करिव १० करोड भन्दा बढिको तरकारी उत्पादन भईरहेको ✓ वार्षिक ५ करोड भन्दा बढिको सुन्तला बिक्री हुने गरेको ✓ वार्षिक करिव १ करोड भन्दा बढीको केरा कागती लगायतका फलफुलको उत्पादन हुने गरेको ✓ धान मकै, कोदो लगायतका अन्न वालीको उत्पादन हुने 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ सिचाईको कमी ✓ प्राविधिक जनशक्तिको कमी ✓ रोग तथा किराको प्रकोप ✓ उन्नत विउविजनको अभाव ✓ मलखादको अभाव 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ प्राविधिक जनशक्ति बृद्धि गर्नु पर्ने ✓ रोग नियन्त्रणका लागि आवश्यक उपाय अपनाउनु पर्ने ✓ फलफुलको पकेट क्षेत्र तोक्नु पर्ने

पशु विकास

संभावना तथा अवसर (हामीसँग के छ?)	समस्या र चुनौति (हामीसँग के छैन?)	(संभावना उपयोगको रणनीति (के हुनु पर्ने?)
<ul style="list-style-type: none"> ✓ ८० भन्दा बढी व्यवसायिक बाखा फार्ममा २० हजार भन्दा बढी बाखा रहेको ✓ ४० भन्दा बढी गाई भैसी फार्म रहेको ✓ २ वटा दुग्ध सहकारी रहेको ✓ १० भन्दा बढी कुखुरा फार्म रहेको ✓ पर्याप्त वन जंगल र चरण रहेको ✓ मासु, अण्डा र दुधमा आत्मनिर्भर रहेको ✓ पर्याप्त मह उत्पादन भएको 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ उन्नत घाँसको कमी ✓ विषयगत प्राविधिक ज्ञानको कमी ✓ निर्वाहमुखी प्रणाली ✓ पर्याप्त वजारको अभाव ✓ पशु स्वास्थ्य को कमी ✓ प्राथमिकतामा नपरेको ✓ व्यवस्थित प्रयोगशालाको अभाव ✓ सर्वसुलभ ऋणको व्यवस्था नहुनु ✓ व्याजदर बढी 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ प्राविधिक जनशक्ति बृद्धि गर्नुपर्ने ✓ उन्नत घाँसको विउ वेर्ना लगाउनुपर्ने ✓ दुग्ध संकलन केन्द्र र हाट वजारको व्यवस्था हुनु पर्ने ✓ ऋण प्राप्तीको सहज व्यवस्था हुनुपर्ने ✓ व्यवस्थित वधशालाको निर्माण हुनुपर्ने

पर्यटन

संभावना तथा अवसर (हामीसँग के छ?)	समस्या र चुनौति (हामीसँग के छैन?)	(संभावना उपयोगको रणनीति (के हुनु पर्ने?)
<ul style="list-style-type: none"> ✓ छाडछाडदी मन्दिर, सुन्दरचौर, भीरकोट कालिका, भीरकोट दरवार, सोरेक मैदान, गडहरे गुफा, कोखे छहरा, खिलुड कालिका मन्दिर, मुलका वराह, ओकादी, खिलुड, केगाह, देउपुजे हुंगा लगायतका पर्यटकिय स्थान भएको 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ पर्यटन पूर्वाधार नभएको ✓ प्रचार प्रसारको कमी ✓ स्थानीय सस्कृति र भेषभुषाको विकास हुन नसक्नु ✓ होम स्टे व्यवस्थित हुन नसकेको ✓ पर्यटकीय आवासको कमी 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ पर्यटन पूर्वाधारका योजना सञ्चालन गर्नुपर्ने ✓ पर्यटकिय स्थलको प्रचार प्रसार गर्नु पर्ने ✓ होम स्टे को प्रवर्द्धनमा ध्यान दिनु पर्ने

उद्योग व्यापार व्यवसाय

संभावना तथा अवसर (हामीसँग के छ?)	समस्या र चुनौति (हामीसँग के छैन?)	(संभावना उपयोगको रणनीति (के हुनु पर्ने?)
<ul style="list-style-type: none"> ✓ एउटा प्लाष्टिक उद्योग सञ्चालनमा रहेको ✓ करिव ५० वटा साना तथा मझौला उद्योग रहेका ✓ करिव १००० व्यवसाय दर्ता भएका 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ उद्योग व्यवस्थापन राम्रो नभएको ✓ कच्चा पदार्थको उपलब्धताको आधारमा उद्योग स्थापना हुन नसकेको 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ उद्योग स्थापनालाई प्रोत्साहित गर्ने नीति ल्याउनुपर्ने ✓ स्थानीय कच्चा पदार्थको उपलब्धताका आधारमा उद्योग स्थापना गनुपर्ने

वित्तिय सेवा तथा सहकारी

संभावना तथा अवसर (हामीसँग के छ?)	समस्या र चुनौति (हामीसँग के छैन?)	(संभावना उपयोगको रणनीति (के हुनु पर्ने?)
<ul style="list-style-type: none"> ३ वटा विकास बैंक र २७ वटा सहकारी रहेका 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ सहकारी संस्थाले उद्देश्य अनुरूप काम गर्न नसकेको ✓ सहकारीको अनुगमन हुन नसकेको ✓ तोकिएको शिर्षकमा लगानी भए अनुसार काम हुन नसकेको 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ सहकारी सम्बन्धि नीति ल्याउनु पर्ने ✓ सहकारीको अनुगमन गरी सम्बन्धित निकायमा प्रतिवेदन दिनु पर्ने ✓ तोकिएको शिर्षकमा काम भए नभएको, लगानीको सही सदुपयोग भए नभएको वित्तिय संस्थाले अनुगमन गर्नु पर्ने

सामाजिक विकास शिक्षा

संभावना तथा अवसर (हामीसँग के छ?)	समस्या र चुनौति (हामीसँग के छैन?)	(संभावना उपयोगको रणनीति (के हुनु पर्ने?)
<ul style="list-style-type: none"> ✓ नगरपालिका भित्र कुल ४४ वटा विद्यालय रहेका छन् । 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ सुरक्षित तथा सुविधा सम्पन्न भवनको अभाव छ । 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ सुरक्षित तथा सुविधासम्पन्न भवनको निर्माण हुनुपर्ने,
<ul style="list-style-type: none"> ✓ सबै विद्यालयमा फर्निचर, शौचालय, खेल मैदान तथा खेल सामग्रीको व्यवस्था छ । 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ स्वच्छ तथा सफा खानेपानी पर्याप्त मात्रामा नभएको । 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ सबै विद्यालयमा स्वस्थकर पिउने पानीको व्यवस्था भएको हुनु पर्ने,
<ul style="list-style-type: none"> ✓ ४२ वटा विद्यालयमा खानेपानीको व्यवस्था छ । 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ व्यवस्थित खेल मैदान तथा पर्याप्त खेल सामग्रीको अभाव 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ व्यवस्थित खेल मैदान र पर्याप्त खेल सामग्रीको व्यवस्था हुनु पर्ने,
<ul style="list-style-type: none"> ✓ ११ वटा विद्यालयमा कम्पाउण्ड वाल (घेरावार) लगाईएको छ । 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ अधिकांश विद्यालयमा घेरावारको अभाव 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ विद्यालयलाई वरीपरी पर्खाल लगाई सुरक्षित बनाउनु पर्ने ।
<ul style="list-style-type: none"> ✓ ५ वटा विद्यालयमा कक्षाकोठामा क्षत्रट को प्रयोग भएको, 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ पर्याप्त मात्रामा शैक्षिक सामग्री नभएको 	<ul style="list-style-type: none"> सबै विद्यालयमा क्षत्रट को उपलब्धता र प्रयोग हुनु पर्ने,
<ul style="list-style-type: none"> ✓ ४४ वटै विद्यालयमा शैक्षिक सामग्रीको व्यवस्थापन र प्रयोग भएको, 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ विद्यार्थी संख्या घट्दो क्रममा रहेको 	<ul style="list-style-type: none"> पर्याप्त मात्रामा शैक्षिक सामग्रीको आपूर्ति र प्रयोग हुनु पर्ने,
<ul style="list-style-type: none"> ✓ प्रविधियुक्त शिक्षक तालिमको व्यवस्था भएको 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ प्राविधिक विकासमा समयानुकूल परिवर्तन नभएको 	<ul style="list-style-type: none"> नक्साङ्कन गरी विद्यालयको पूननिर्माण गरिनु पर्ने,

	✓ पुरस्कार र दण्डको व्यवस्था नभएको	शिक्षकलाई समयानुकूल प्रविधियुक्त तालिम दिनु पर्ने,
	✓ प्रभावकारी शिक्षण शिकाईको अभाव	आवश्यक मात्रामा शिक्षक दरवन्दी परिपूर्ति गर्नु पर्ने,
	✓ विद्यार्थी टिकाउ दरमा कमी	पुरस्कार र दण्डको व्यवस्था हुनु पर्ने,
✓ कक्षा १ देखि ५ सम्मका विद्यार्थीलाई दिवा खाजा, स्टेशनरी र पोशाकको व्यवस्था भएको,	✓ उल्लिखित सुविधाहरु पर्याप्त नभएको	✓ विद्यालयमा दिवा खाजा, स्टेशनरी, पोशाक, लक्षित वर्गका लागि छात्रवृत्ति तथा आवासिय विद्यालयको पर्याप्त मात्रामा व्यवस्था हुनु पर्ने ।
✓ लक्षित वर्गलाई छात्रवृत्तिको व्यवस्था भएको		
✓ आवासिय विद्यालयको व्यवस्था भएको ।		
✓ प्राविधिक शिक्षा अन्तर्गत जे.टि.ए कार्यक्रम सञ्चालन भएको	✓ प्राविधिक शिक्षाको दायरा फराकिलो नहुनु,	
	✓ प्राविधिक शिक्षामा पर्याप्त लगानी नहुनु	

स्वास्थ्य

संभावना तथा अवसर (हामीसँग के छ?)	समस्या र चुनौति (हामीसँग के छैन?)	(संभावना उपयोगको रणनीति (के हुनु पर्ने?)
<ul style="list-style-type: none"> ✓ छ वटा स्वास्थ्य चौकी भवन भएको, ✓ एम्बुलेन्स सेवाको व्यवस्था भएको, ✓ वडागत रुपमा स्वास्थ्य चौकी र स्वास्थ्य कर्मीको व्यवस्था भएको ✓ २३ वटा गाउँघर क्लिनिक, २ वटा वर्थिङ सेन्टर तथा २ वटा किशोर किशोरी मैत्री स्वास्थ्य संस्था भएको, ✓ महामारी नियन्त्रणका लागि RRT र CRRT को व्यवस्था भएको, ✓ शारीरिक व्यायाम तथा योग केन्द्रको व्यवस्था भएको, ✓ आयुर्वेदिक औषधालयको व्यवस्था भएको, ✓ प्राकृतिक चिकित्सा सेवाको उपलब्धता भएको, 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ वडा नं. २, ५ र ७ स्वास्थ्य चौकी भवन नभएको, ✓ सेवा प्रदान गर्ने सुविधा सम्पन्न भवन नभएको, ✓ सबै स्वास्थ्य संस्थामा वर्थिङ सेन्टर को व्यवस्था नभएको, ✓ वार्षिक रुपमा हुने योग सिविर सञ्चालन व्यवहारिक नभएको, ✓ पर्याप्त मात्रामा आयुर्वेदिक औषधालय नभएको 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ सबै वडामा सुविधा सम्पन्न स्वास्थ्य चौकी भवन हुनु पर्ने, ✓ सबै वडामा तालिम प्राप्त स्वास्थ्य प्राविधिकको व्यवस्था हुनु पर्ने, ✓ स्वास्थ्य चौकीमा फर्निचर र अत्यावश्यक उपकरणको सुनिश्चितता हुनुपर्ने, ✓ स्वास्थ्य प्राविधिकलाई समयानुकूल पुर्नताजगी तालिमको व्यवस्था हुनुपर्ने,

लक्षित वर्ग तथा सामाजिक समावेशीकरण

संभावना तथा अवसर (हामीसँग के छ?)	समस्या र चुनौति (हामीसँग के छैन?)	(संभावना उपयोगको रणनीति (के हुनु पर्ने?))
<ul style="list-style-type: none"> ✓ ५२ वटा आमा समुह ✓ एउटा महिला सञ्जाल ✓ १८७ जना अपांग ✓ ३३० जना एकल महिला तथा बहु विवाह ✓ ९१ वटा बालसमूह ✓ १० वटा बाल सञ्जाल ✓ बाल उद्यान 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ निर्णय प्रकृत्यामा अर्थपूर्ण सहभागिताको कमी, ✓ नेतृत्व क्षमतामा कमी, ✓ घरेलु हिंसा ✓ बाल बालिकाको सकृय सहभागिता छैन ✓ 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ अर्थपूर्ण सहभागिताकामा अभिवृद्धि हुनुपर्ने, ✓ नेतृत्व क्षमताको विकास हुनु पर्ने, ✓ हिंसामूक्त समाज । ✓ बालबालिकालाई सामाजिक गतिविधिमा सक्रिय रूपमा सहभागी गराउनु पर्ने, ✓ उपयुक्त स्थानको पहिचान गरी हरेक वार्डमा बाल उद्यानको निर्माण गर्नु पर्ने । ✓ बाल, अपांग तथा महिला मैत्री पूर्वाधारको विकास हुनु पर्ने ।

कला, संस्कृति, भाषा र साहित्य

संभावना तथा अवसर (हामीसँग के छ?)	समस्या र चुनौति (हामीसँग के छैन?)	(संभावना उपयोगको रणनीति (के हुनु पर्ने?))
<ul style="list-style-type: none"> ✓ नेवार (१२९५), गुरुङ (५३७९), मगर (३४४२) मुस्लिम (६०९) जातजाती रहेका छन् । ✓ मन्दिर, पौवा, दरबार, गुफा, तीर्थाटन, पर्व लगायत विविध सांस्कृतिक तथा ऐतिहासिक घरोहरहरु रहेका छन् । 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ ऐतिहासिक तथा धार्मिक सम्पदाहरुको संरक्षणको अभाव छ । 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ सम्पदाहरुको पूर्णरूपमा संरक्षण, सम्बर्द्धन तथा प्रचारप्रसार गरिनु पर्ने ।

पिछडिएको वर्ग

संभावना तथा अवसर (हामीसँग के छ?)	समस्या र चुनौति (हामीसँग के छैन?)	(संभावना उपयोगको रणनीति (के हुनु पर्ने?))
<ul style="list-style-type: none"> ✓ दलित, माझी तथा गन्धर्व लगायतका ✓ जातजाति भएको 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ क्रियाशिलता तथा नेतृत्व क्षमतामा कमी, ✓ आय आर्जन गतिविधिमा निष्कृय ✓ छुवाछुत पूर्ण रूपमा निर्मूल नभएको 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ सामाजिक कार्यमा क्रियाशिलता हुनुपर्ने ✓ आयआर्जनका गतिविधिमा सक्रियता बढ्नु पर्ने ✓ छुवाछुत पूर्ण रूपमा निर्मूल पार्ने ।

युवा तथा खेलकुद विकास

संभावना तथा अवसर (हामीसँग के छ?)	समस्या र चुनौति (हामीसँग के छैन?)	(संभावना उपयोगको रणनीति (के हुनु पर्ने?))
<ul style="list-style-type: none"> ✓ खेल मैदान र काभर्ड हल निर्माणका लागि वडा नं. १ र २ मा जग्गा भएको ✓ वडा तथा टोल स्तरीय खेल मैदानका लागि वडा नं. १, २, ५, ७, ८ र ९ मा जग्गा भएको, ✓ वडा नं. ४ मा क्रिकेट मैदान निर्माण गर्न पुग्ने जग्गा रहेको, ✓ विभिन्न खेलका ११ प्रशिक्षक तथा २५० खेलाडी भएको, ✓ हालसम्म राष्ट्रपति कप र मेयरकप गरी २ वटा प्रतियोगिता सम्पन्न 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ खेलकुद पूर्वाधार पर्याप्त नभएको ✓ व्यवसायिक खेलाडी उत्पादन गर्न नसकिएको ✓ करीव १५ प्रतिशत युवा लागु औषद दुर्व्यसनी रहेका ✓ युवा लक्षित व्यवसायिक र प्राविधिक शिक्षा नभएको ✓ पर्याप्त मात्रामा खेलकुद प्रतियोगिता नभएको, 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ खेलकुदको पूर्वाधार निर्माणका लागि उपयुक्त स्थानमा जग्गाको व्यवस्था गरिने, ✓ व्यवसायिक खेलाडी उत्पादन गरिने, ✓ विभिन्न चरणमा खेलकुद प्रतियोगिता सञ्चालन गरिने, ✓ युवाको आकांक्षालाई सम्बोधन गर्ने खालको रोजगारीका अवसरहरु सिर्जना गरिने साथै युवालाई व्यवसायिक तालिम प्रदान गरिने, ✓ विद्यालयलाई व्यवसायिक तथा प्राविधिक विद्यालयको रूपमा विकास गरिने

खानेपानी तथा सरसफाई

संभावना तथा अवसर (हामीसँग के छ?)	समस्या र चुनौति (हामीसँग के छैन?)	(संभावना उपयोगको रणनीति (के हुनु पर्ने?)
<ul style="list-style-type: none"> ✓ हाल सम्म ५३३७ घरधुरीमा खानेपानी उपलब्ध भएको छ भने २५५ घरधुरी मुलको पानी प्रयोग गर्छन । ✓ पूर्ण सरसफाई युक्त नगरपालिका बनाउने लक्ष 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ स्वच्छ र सफा खानेपानीको पहुँच न्युन रहेको ✓ खानेपानी तथा सरसफाई सम्बन्धि पूर्वाधार पर्याप्त नभएको 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ सवै घरधुरीमा स्वच्छ खानेपानी पुऱ्याउने ✓ फोहोर मैला व्यवस्थापनका लागि पूर्वाधार निर्माण गरिने

पूर्वाधार विकास समिति सडक पुल यातायात

संभावना तथा अवसर (हामीसँग के छ?)	समस्या र चुनौति (हामीसँग के छैन?)	(संभावना उपयोगको रणनीति (के हुनु पर्ने?)
<ul style="list-style-type: none"> ✓ ३८६.६ किमी कच्ची, ८ किमी ग्रावेल र २.३ किमी कालो पत्रे सडक भएको ✓ १० वटा पुल र २ वटा कल्भर्ट भएको ✓ सडकको मापदण्ड राजमार्गमा २५ मीटर दाँया बाँया, जिल्ला सडक १० मीटर दाँया बाँया र नगरपालिका सडक ३ मीटर दाँया बाँया भएको 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ ग्रावेल र पिच सडक पर्याप्त नभएको, ✓ पुल र कल्भर्ट पर्याप्त मात्रामा नभएको ✓ मापदण्ड कार्यान्वयनमा समस्या ✓ 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ सवै सडक कालो पत्रे हुनु पर्ने ✓ भोलुङ्गे तथा पक्की पुल पर्याप्त हुनु पर्ने ✓ सडक मापदण्डको कार्यान्वयन हुनु पर्ने

आवास वस्ती विकास तथा सार्वजनिक निर्माण

संभावना तथा अवसर (हामीसँग के छ?)	समस्या र चुनौति (हामीसँग के छैन?)	(संभावना उपयोगको रणनीति (के हुनु पर्ने?)
<ul style="list-style-type: none"> ✓ सार्वजनिक तथा खाली जमिनको उपलब्धता छ, ✓ एकिकृत वस्ती निर्माण गर्न उपयुक्त ठाउँहरु छन् । 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ छिरोलिएको वस्ती ✓ जग्गालाई एकिकृत गर्न नसकिएको ✓ सार्वजनिक जग्गामा भवन निर्माण गर्न नपाईने समस्या 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ एकिकृत वस्ती विकासको अवधारणा हुनुपर्ने ✓ जमिनको एकिकरण हुनुपर्ने ✓ सार्वजनिक जग्गामा भवन निर्माण गर्न पाईनु पर्ने व्यवस्था हुनु पर्ने
विद्युत तथा वैकल्पिक उर्जा		
<ul style="list-style-type: none"> ✓ ५९७१ घरधुरीमा विद्युत सुविधा रहेको 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ ४४ घरधुरीमा विद्युत सुविधा नभएको 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ सवै घरधुरीमा विद्युत सुविधा हुनु पर्ने ✓ विद्युत आपूर्ति गुणस्तरीय बनाउनु पर्ने
सुचना तथा सञ्चार प्रविधि		
<ul style="list-style-type: none"> ✓ १३३४७ जना मानिसले मोवाईल प्रयोग गर्ने गरेको ✓ इन्टरनेट वाहेकका सुचना तथा सञ्चार प्रविधिको सहज पहुच 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ ४६०० जनसंख्या प्रविधिको सहज पहुचबाट वञ्चित 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ सञ्चार माध्यमको पहुच सुलभ र गुणस्तरीय हुनुपर्ने

**वन वातावरण तथा विपद व्यवस्थापन समिति
वन तथा जैविक विविधता**

संभावना तथा अवसर (हामीसँग के छ?)	समस्या र चुनौति (हामीसँग के छैन?)	(संभावना उपयोगको रणनीति (के हुनु पर्ने?)
<ul style="list-style-type: none"> ✓ वनले ओघटेको क्षेत्र १८९० हे. ✓ सामुदायिक वन ५७ ✓ निजी तथा कबुलियत वन ✓ गैह्र काष्ठ वन पैदावर (जडिबुटी) ✓ वन्य जन्तु 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ वन तथा वातावरण सम्बन्धि जनचेतना नहुनु ✓ मौजुदा वन ऐन जनउपयोगी नहुनु ✓ निकासी पैठारी ऐननियम सहज नहुनु ✓ स्थानीय तहको अधिकार क्षेत्र भित्र वन नआउनु ✓ जडिबुटिको पहिचान नहुनु ✓ संकलन बिक्रि केन्द्र नहुनु ✓ काठ प्रशोधन नहुनु ✓ प्रजातीको पहिचान नहुनु ✓ वनबाट संकलन हुने राजश्वको ज्ञान नहुनु ✓ वृक्षारोपण नहुनु ✓ विश्व वातावरणमा वनको महत्व नवुभन्नु ✓ वैकल्पिक उर्जाको ज्ञान नहुनु ✓ वनलाई व्यवसायिक रुपमा लैजान नसक्नु ✓ वन्य जन्तु नियन्त्रण गर्न नसक्नु 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ वन संरक्षण सम्बन्धि जनचेतना दिनुपर्ने ✓ वन नीतिमा परिवर्तन गर्नु पर्ने ✓ सरकारी वनलाई रुपान्तरण गर्नुपर्ने ✓ स्थानीय तहमा वन हस्तान्तरण गर्नुपर्ने ✓ मौजुदा वनलाई व्यवसायिक तथा पर्यटकिय वन बनाउनु पर्ने ✓ वन पैदावार युक्त उद्योग सञ्चालन गर्नु पर्ने ✓ जडिबुटि प्रशोधन केन्द्र हुनुपर्ने

वातावरण तथा स्वच्छता

संभावना तथा अवसर (हामीसँग के छ?)	समस्या र चुनौति (हामीसँग के छैन?)	(संभावना उपयोगको रणनीति (के हुनु पर्ने?)
<ul style="list-style-type: none"> ✓ १२ रोपनी जग्गामा फोहोर संकलन केन्द्रको स्थापना ✓ फोहोर वर्गीकरण ✓ मल उत्पादन तथा आय आर्जन ✓ रोजगारी सिर्जना ✓ पर्यटन प्रवर्द्धन 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ जनचेतनाको अभाव ✓ फोहोर व्यवस्थापनमा ढिलासूस्ती ✓ कामदारको अभाव ✓ प्रदुषण ✓ खुला संकलन केन्द्र 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ जनचेतनाको अभिवृद्धि गर्नु पर्ने ✓ यान्त्रिक प्रविधि ल्याउने ✓ आम्दानी बढाउने ✓ रोजगार बृद्धि गर्ने ✓ कृषि उत्पादनमा बृद्धि ✓ प्रदुषण व्यवस्थापन गर्ने

भूमि तथा जलाधार व्यवस्थापन

संभावना तथा अवसर (हामीसँग के छ?)	समस्या र चुनौति (हामीसँग के छैन?)	(संभावना उपयोगको रणनीति (के हुनु पर्ने?)
<ul style="list-style-type: none"> ✓ ४७ वर्ग किमी खेतीयोग्य जमिन ✓ जलश्रोतको घनी ✓ प्रसस्त वन क्षेत्र हुनु ✓ आकाशे पोखरी हुनु ✓ सिमसार क्षेत्र हुनु ✓ थोपा सिंचाइको प्रवन्ध हुनु 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ जमिनका उपयोगमा कमी ✓ सिंचाइको असुविधा ✓ मुहान संरक्षण नहुनु ✓ अव्यवहारिक कानून ✓ वन्य जन्तुको आक्रमण 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ जमिनको चक्लावन्धी गर्नुपर्ने ✓ सिंचाइको पहुच विस्तार गर्नुपर्ने ✓ मुहानको संरक्षण गर्नुपर्ने ✓ वृक्षारोपण गर्नुपर्ने ✓ बाँभो जमिनको उपयोगको नीति ल्याउनुपर्ने

बिपद व्यवस्थापन

संभावना तथा अवसर (हामीसँग के छ?)	समस्या र चुनौति (हामीसँग के छैन?)	(संभावना उपयोगको रणनीति (के हुनु पर्ने?)
<ul style="list-style-type: none"> ✓ भुकम्प ✓ आगजनी ✓ वाढीपहिरो ✓ हावाहुरी, असिना ✓ महामारी रोग ✓ नदीकटान 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ जनचेतना नहुनु ✓ भुकम्प प्रतिरोधी भौतिक संरचना नहुनु ✓ वारुण यन्त्र नहुनु ✓ गाताखोरको व्यवस्था नहुनु ✓ IEA र EIA नगरी नदी जन्य पदार्थ उत्खनन गर्नु ✓ सडक निर्माण पछि वृक्षारोपण नगर्नु ✓ मौसम वारे पूर्व जानकारी नहुनु 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ जनचेतना बढाउने ✓ नदी नियन्त्रण गर्ने ✓ वारुण यन्त्र खरिद गर्ने ✓ अग्नि रेखा निर्माण गर्ने ✓ आवश्यक तटबन्द गर्ने ✓ वृक्षारोपण गर्ने ✓ जिर्ण संरचनाको पुनर्निर्माण गर्ने ✓ मापदण्ड अनुसार भौतिक संरचना निर्माण गर्ने

सुशासन तथा संस्थागत विकास

संभावना तथा अवसर (हामीसँग के छ ?)	समस्या र चुनौति (हामीसँग के छैन?)	(संभावना उपयोगको रणनीति (के हुनु पर्ने?)
<ul style="list-style-type: none"> ✓ नगरपालिकाको चौमासिक प्रतिवेदनको सार्वजनिक सुनुवाई सार्वजनिक परिक्षण भएको, ✓ नगरपालिकाले आवश्यक कानून निर्माण गरेको ✓ आधारभूत सूचना सहितको सूचना प्रणाली भएको ✓ समूहमा आधारित समुह र समितिका संगठनहरु भएको ✓ तीन वटा वडा कार्यालय भवन भएको ✓ प्रहरी चौकी भएको ✓ स्वास्थ्य चौकी, शहरी स्वास्थ्य केन्द्र, गाउँधर क्लिनिक र खोप केन्द्र, सञ्चालनमा रहेको 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ वडा, संघ संस्थाको सार्वजनिक सुनुवाई, सार्वजनिक परीक्षण नभएको ✓ निरीक्षण, अनुगमन र मूलाङ्कन गर्ने दक्ष संयन्त्र नभएको ✓ सूचना प्रणालीमा प्रभावकारीता नभएको ✓ गुणस्तरीय सेवा प्रदान नभएको ✓ छ वटा वडा कार्यालयहरुको भवन नभएको ✓ वडा नं. २, ५, ६ र ७ मा स्वास्थ्य चौकी भवन नभएको ✓ सवै वडामा स्वास्थ्य चौकी, शहरी स्वास्थ्य केन्द्र, गाउँधर क्लिनिक र खोप केन्द्र नभएको 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ वडा कार्यालय तथा संघ संस्थाको सार्वजनिक सुनुवाई अर्धवार्षिक रुपमा हुनुपर्ने ✓ निरीक्षण, अनुगमन र मूलाङ्कन गर्ने दक्ष संयन्त्र तयार गर्नुपर्ने ✓ चौमासिक रुपमा न पा भित्रका वडाका सवै संघ संस्थाहरुको निरीक्षण र अनुगमन गर्ने । ✓ न. पा भित्रका श्रव्य दृष्य टेलिभिजन, एफ एम रेडियो, लगायत सूचना प्रविधि सम्बन्धि सूचना प्रवाह दक्ष जनशक्तिबाट नियमित रुपमा प्रवाह भएको हुनु पर्ने ✓ न.पाले सवै समूह, समितिका पदाधिकारीहरुलाई नेतृत्व विकास तालिम दिनु पर्ने ✓ जग्गा खरिद गरी कार्यालय भवन निर्माण हुनुपर्ने ✓ वडा प्रहरी कार्यालय भवन निर्माण हुनुपर्ने ✓ प्रभावकारीरुपमा शान्ति सुरक्षा सेवा प्रवाह भएको हुनुपर्ने ✓ सवै वडामा स्वास्थ्य चौकी भवन निर्माण हुनुपर्ने ✓ सवै वडामा स्वास्थ्य चौकी, शहरी स्वास्थ्य केन्द्र, गाउँधर क्लिनिक र खोप केन्द्र निर्माण गरी चुस्त सेवा प्रवाह हुनुपर्ने

मानव संसाधन तथा संस्थागत विकास

संभावना तथा अवसर (हामीसँग के छ ?)	समस्या र चुनौति (हामीसँग के छैन?)	(संभावना उपयोगको रणनीति (के हुनु पर्ने?)
<ul style="list-style-type: none"> ✓ आधारभूत कर्मचारी संख्या र तोकिएको जनप्रतिनिधि भएको 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ पर्याप्त र दक्ष कर्मचारीहरु नभएको ✓ क्षमतावान र अनुभवी जनप्रतिनिधि कम भएको 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ पर्याप्त र दक्ष कर्मचारीहरु हुनुपर्ने ✓ जनप्रतिनिधिलाई पूर्णताजगी तालिम हुनुपर्ने

वित्तीय श्रोत परिचालन

संभावना तथा अवसर (हामीसँग के छ ?)	समस्या र चुनौति (हामीसँग के छैन?)	(संभावना उपयोगको रणनीति (के हुनु पर्ने?)
<ul style="list-style-type: none"> ✓ नगरपालिकाको आन्तरिक आय १ करोड र वाह्य शसर्त र निशर्त अनुदान ४३ करोड गरी ४४ करोड भएको, ✓ कर प्रणाली लागु भएको ✓ नियमित अन्तिम लेखा परीक्षण भएको 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ हाल विद्यमान कर प्रणाली व्यवहारिक नभएको ✓ आय आर्जनका क्रियाकलापहरुमा प्रोत्साहन दिन नसकिएको ✓ पेशकी फछ्यौट नभएको, बरुजु नियमित नभएको, र लेखा समितिबाट आन्तरिक लेखा परिक्षण नभएको 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ नियमित पेशकी फछ्यौट हुनु पर्ने र सो सम्बन्धि नीति बनाउनु पर्ने, ✓ आन्तरिक र अन्तिम लेखापरीक्षणले औलाएका सुझावहरु सार्वजनिकीकरणका साथै कार्यान्वयन गर्नुपर्ने

योजना व्यवस्थापन

संभावना तथा अवसर (हामीसँग के छ ?)	समस्या र चुनौति (हामीसँग के छैन?)	(संभावना उपयोगको रणनीति (के हुनु पर्ने?)
<ul style="list-style-type: none"> ✓ शहरी विकास योजना बन्दै, मध्यकालिन योजना निर्माणको चरणमा ✓ प्रत्येक आ.व मा न.पा का नीति, कार्यक्रम, योजना तथा बजेट नगर सभाबाट पारित भएको 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ योजना छनौटमा समस्या ✓ योजना कार्यान्वयनमा प्रभावकारीता नभएको ✓ नियमित अवलोकन, निरीक्षण, अनुगमन संयन्त्रको कमी भएको । 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ लक्षित वर्ग, टोल, वस्तीबाट पारित योजना छनौट हुनुपर्ने, ✓ योजना कार्यान्वयन, अवलोकन, निरीक्षण, अनुगमन र मुल्याङ्कन संयन्त्र निर्माण गरी योजना सम्पन्न गराई हस्तान्तरण गरेको हुनुपर्ने ✓ प्रत्येक आ.वका योजनाहरुको अभिलेख हुनु पर्ने

अनुसूचि २: वडागत आयोजना

१. भीरकोट नगरपालिका चक्रपथ योजना
<ul style="list-style-type: none"> वडा १ को अलैचि खोला बाट सुरु हुदै रानीपोखरी घेका भञ्ज्याङ्ग बजादी समादि गोकेस गुमार्दो मसानघाट भररुन्डाँडा मार्दि, रिजु मगरस्वारा ,भतेरपाटा, डाँडाकोट ,दमुडठाटी छाड छाडदि , सिमले गडी भञ्ज्याङ्ग ,स्वरेक मैदान साउन्दी ,जिमरी, समिडाँडा सानो भञ्ज्याङ्ग लाम डाँडा खिलुङ्ग हेलु ।
२. शाखा ग्रामिण सडक
वडा नं १
<ul style="list-style-type: none"> दार्सिङ रानीपोखरी , दार्सिङ केघा, वयरघारी केघा , नगरपालिका भवन, करुड भञ्ज्याङ्ग , दार्सिङ्ग केघा ,वानेथोक, सारुथोक घुर्नदेउराली ठाडो लाईन , जोक खोला,विरखोला स्वास्थ्यचौकी हेगडाँडा माभिगाँउ स्वास्थ्य चौकी रेमी डाँडा अलैचिखोला आले डाँडा , रेग्मी डाँडा , भलुवा डाँडा लेखन दुङ्गा स्वास्थ्य चौकी , दार्सिङ्ग सिस्नेरी ।
वडा नं २ वयरघारी डाँडाकोट
<ul style="list-style-type: none"> वयरघारी भारथान दमुड, कृषि सामाखोरी या दमुड दहथुम भारखाम, केघा धुर्वदेउराली डाँडाकोट, दार्सिङ एकले पिपल छाड छाडदी
वडा नं ३
<ul style="list-style-type: none"> वयरघारी गुमार्दी , वानेथोक लेडारिजु , रोजीखोला भुरुन्डाँडा मनकामना विरुवा । मगरस्वारा लेडा मुल्का बराहा देउराली कोखे फेदी रोजी खोला । रिजु गोपास देउराली बलाडदी, पाथेदुडगा देउराली वानेथोक बलाडदी मुल्काबराहा देउराली छहरा समादी गोकेसा वानेथोक बजादी रानीडाँडा ठकुरी गाँउ देउराली
वडा नं ४
<ul style="list-style-type: none"> वडा नं ४ जन्तेदुङ्गा मन्दुस दमुडकोट मन्दुस गौशाला धारापानी रानीपोखरी अर्जेलगाँउ दमुडठाटी छाड छाडदी गेट बढोर हटिया । छाड छाडदी गैरा थोक लामो बाध खेल मैदान रिठाबोट भारुड खोला चाम डाँडा गैडाथोक बनपाला स्याम पोखरी दमुड ढाटी सिंखोला दलित बस्ती बनपाला सिलिङ्गे हेल्थपोष्ट । जन्ती दुङ्गा वाग्दुला । छाडछाडदी पक्की पुल रेमि डाँडा बनपाला ।
वडा नं ५
<ul style="list-style-type: none"> दहथुम ढलेवर तिलाहारा नेटा मिलाउदी सिरानडाँडा थालेखर्क । चापपानी तोरी डाँडा हखौदी जिमिरे मानडाँडा वडा कार्यालय । वासकुटी दाडसे सन्धीखर्क गैराधर चिध्यार साल्युंका आग्रीडाँडा मानडाँडा अर्चले गाडी भञ्ज्याङ्ग गणधि तिलाहार नेटा मिलौदी स्वामी डाँडा रामपुर बगैचा थुम्का धारापानी जिमिरे कुवापानी अर्चले तोरीडाँडा सिम्ले थाले खर्क मुसीखर्क केराबारी भञ्ज्याङ्ग कोट चौकी गाडी भञ्ज्याङ्ग डम्डाराथाना ।
वडा नं ६
<ul style="list-style-type: none"> पाटापाटी छेक्नी चौपाटी तिसेदि चिउरीखर्क नयाँ चौपारी धन्थान फोक्सीड नयाँ चौपारी छेक्नी चौपारी धोवादी फोक्सीड चिउरीखर्क ढापुक फेदी फोकसिड सिमलचौर आमडाँडा तिसेदि उजेलि डाँडा नयाँ चौपारी गोदि खोला पुवान उजेलि डाँडा राम भण्डारी ठूलि चौपारी चापरारी एकवार भण्डार खोला बालोदय बोडिड स्कुल ।
वडा नं ७
<ul style="list-style-type: none"> हेलु खिलुड चिउरीखर्क तिसेदि धाम मुलपानी ललुङ्ग । मुलपानी पाडधाड पासिन डाँडा खिलुड सिमलचौर आम डाँडा तिसेदि तिलाहार दोर गैडा हेलुरातामाटा तिलाहारा ललुड । हेलु खिलुड प्याग्लाईडिड । कालडाँडा वासपानी धोवादी ।

वडा नं ८
<ul style="list-style-type: none"> ● बगेर बजार ढाबुक रिपुरखोला पर्वत । हिलेधारा शिरुखर्क आग्रीखर्क । सुन्दरबजार मोहनडाँडा , बकादी रिप । सुन्दरबजार मोहनडाँडा शालीकोष रचना भञ्ज्याङ्ग ढाबुक फेदि खोरबजार चिउरीखर्क । ढाबुक फेदि खोर वारदापुक गाउँ साना भञ्ज्याङ्ग , दिगवा ठूली भञ्ज्याङ्ग बकादी ।
वडा नं ९
<ul style="list-style-type: none"> ● मोहनडाँडा ठूली भञ्ज्याङ्ग पर्वत । ठूलि भञ्ज्याङ्ग चराड साउन्दी सिकोट काउरे साउन्दी । सिकोट बकादी ठूलि भञ्ज्याङ्ग दिगवा
३. भीरकोट ग्रा.स.मा निर्माण गर्नुपर्ने पुल कल्भर्टहरु ।
<ul style="list-style-type: none"> ● वडा नं (१) १ प्रगतीटोल कल्भर्ट २ दार्सिङ कल्भर्ट ३ टुनिवोट कल्भर्ट ४ विरखोला कल्भर्ट ५ खाँदीखोला कल्भर्ट ६ करुड कल्भर्ट ७ मजुवा कल्भर्ट
<ul style="list-style-type: none"> ● वडा नं (२) १ जाकखोला २ ओसेक ३ ओसेक भारखाम ४ साम्जा
<ul style="list-style-type: none"> ● वडा नं (३) १ रोजी खोला २ फेदि ३ भुरुन्डाँडा समादी ४ खुर्सानी डाँडा ५ मसान घाट ६ मसान घाट भो.पु ७ रोजीखोला भुरुन्डाँडा भो.पु
<ul style="list-style-type: none"> ● वडा नं (४) १ सिंखोला २ हटिया ३ सिंसौघारी ४ भारुड खोला ५ सिं खोला
<ul style="list-style-type: none"> ● वडा नं, (५) १ वेल्डाँडा २ बैदिदामन ३ मुसिखर्क ४ मिदौली खोला ५ रियाले ६ मिलौदी भञ्ज्याङ्ग ७सितल गैडा ८ पाडे खोला ९ कुसुन्डे
<ul style="list-style-type: none"> ● वडा नं (६) लुब्दी खोला उकटे ।
<ul style="list-style-type: none"> ● लुब्दीखोलाको पुच्छारमा वडा नं ५ पकान फाँट जाड्ने ठूलो कल्भर्ट ।
<ul style="list-style-type: none"> ● वडा नं (८) रिपुखोला २ शालीकोष ३ चाम्रे गैडा ४ खोरवार फेदी ५ फोक्सोडा फेदी
<ul style="list-style-type: none"> ● वडा नं (९) १ चराड २ हाडखोला ३ तल्ला गह्र डाँडा चित्रेको पुछार ।
४. पर्यटन तर्फका योजनाहरु
<ul style="list-style-type: none"> ➤ स्वरेक मैदान गठ्हेर गुफा , नारायण गिरी बाबा ,छाया क्षेत्र , मुल्का बराहा भीरकोट दरवार छहरा खिलुड कालीका सुन्दर चौर गुप्तेश्वर महादेव लाई प्रर्वद्धन गरि प्रचारप्रसार गर्ने
<ul style="list-style-type: none"> ➤ खिलुड - स्वरेक मैदान यान्त्रीक पुल
<ul style="list-style-type: none"> ➤ हेल् खिलुड लामडाँडा रचना भञ्ज्याङ्ग, दिगवा , शिरुखर्क ठूलो भञ्ज्याङ्ग गठ्हेर स्वरेक मैदान छाड छाडदी दमुड ढाटी फुटेको ढुङ्गा , मुल्का बराहा भीरकोट मन्दिर केघा गीरकोट दरवार ।

वडा नं. १

आयोजनाको नाम
जोगखोला , खाँदीखोला, विरखोला (दार्सिङ्ग दहथुम स्वास्थ्य चौकी ग्रामिण सडक)
बयरघारी (स्वास्थ्य चौकी पि.सि.सि)
दार्सिङ्ग (जगतपुर ग्रामिण सडक)
दार्सिङ्ग (सिस्नेरी ग्रामिण सडक)
थापा गाउँ ग्रामिण सडक
दार्सिङ्ग ढल निर्माण
बराह मन्दिर देखि नगरपालिका जाने गोरेटो बाटो
दार्सिङ्ग (सिस्नेरी ग्रामिण सडक)
बगैँचा ढल निर्माण
माभीगाउँ गलेमी गाउँ गोरेटो बाटो
देउराली भर्त्तापाखा पि.सि.सि
भुङ्गभुङ्गे पुल देखि खाँदीखोला र लेखनढुंगा तर्फ जाने गोरेटो बाटो ढलान तथा सिडि निर्माण
पिडालुखोरिया टंकी निर्माण
हेगडाँडा टंकी
माभीगाउँ गोरेटो बाटो
सिलिङ्गे (स्वास्थ्य चौकी गोरेटो बाटो)
दरवार (विरखोला गोरेटो बाटो)
लाकुरीडाँडा (बराहकाली गोरेटो बाटो)
भलुवाडाँडा खानेपानी पाईप खरिद तथा मर्मत (पुरानो)
मौरी घर गोला सहित (५० प्रतिशत अनुदानमा)
सेनेटरी प्याड तालिम
बराहकालीका आमा समुह
दार्सिङ्ग क्रियाघर
च्याग्दी क्रियाघर निर्माण
बयरघारी पानी मर्मत
लक्ष्मी प्रा.वि
क्रिकेट क्लब
बाल बालिका खेलकुद सामाग्री र बाल खेलमैदान निर्माण
युवा क्लब
मदर्शा निर्माण
आँधिखोला तटबन्धन हेल् लामाचौर रानिरह सिस्नेरी तटबन्धन
प्रगति टोल (पुलको मुख कालोपत्रे)
विरखोला (टाकुरडाँडा पार्क)
खेल मैदान बयरघारी
सोलार बत्ति २० वटा
सि सि टि भी जडान
नाला व्यवस्थापन बजार क्षेत्र
तालिम केन्द्र स्थापना
शिवजी टोलमा कालोपत्रे
चौतारी निर्माण (डाँफे मुल्का)
दार्सिङ्ग कल्भर्ट

गरिबसंग मेयर
नगरपालिका भवन (करुङ्ग सडक
निरंकारी भवन
खाँदीखोला नियन्त्रण
व्यक्तित्व विकास तालिम
लागु औषध सम्बन्धि चेतना
रानिरह क्रिकेट मैदान
बालमैत्री खेल मैदान
थापा गाउँ खोला नियन्त्रण
वडा कार्यालय भवन निर्माण
कृषि सडक दहथुम देखि दार्सिङ्ग
सामाजिक विकास उत्थान गुरुङ्ग समाज चिहान डाँडा

वडा नं. २

आयोजनाको नाम
डाडाँकोट कालिका वडामौला केघा देउराली धार्मिक पर्यटन पूर्वाधार विकास
जोगखोला ध्रुवदेउराली केघा बाटो स्तरोन्नति तथा कालोपत्रे
आँधिखोला तटवधन तथा नदी किनारा सडक निर्माण
जडीबुटी नर्सरी तथा संकलन केन्द्र
वडा कार्यालय भवन निर्माण र पहुच मार्ग
माभ्रकोट,डाडाकोट दभुङ ठाटी खा.पा.
हाइटेक नर्सरी स्थापना
तरकारी फलफुल र अन्न बालीको विउ संरक्षण केन्द्र निर्माण
भिरमौरी घरमौरी पकेट क्षेत्र निर्माण
गाइ भैसीं भेडा वाखा पकेट क्षेत्र निर्माण
बहु वैकल्पिक र उपयोगी विरुवा उत्पादन केन्द्र
बहु जातिय फलफुल उत्पादन तथा विक्री केन्द्र
जोगखोला ओसेक डाडाकोट सडक स्तरोन्नती र कालोपत्रे
केघा देउराली प्याराग्लाइडिङ्ग पूर्वाधार निर्माण
दहथुम जन्नेदुङ्गा राम्चे सरुङ्गथुम्का कालिका वडा मौला बानेशोक देउपुजे दुङ्गा बजादी केघा देउराली जगतपुर भीरकोट दरबार हुदै वयरघारी पर्यटकिय पदमार्ग निर्माण
सपौदे बाल उद्यान निर्माण
केघा देउराली भ्यू टावर निर्माण
जुस उत्पादन केन्द्र निर्माण
कफि उत्पादन र प्रसोधन केन्द्र निर्माण
टोलगत वृद्ध दिवा सेवा केन्द्र निर्माण
नगरपालिका स्तरीय क्रसर उद्योग संचालन
रंगीन वडा निर्माण

रानीरह दहथुम छाडछाड्डी नहर निर्माण
नमुना बस्ती निर्माण
खादीखोला तटबंधन र खोला किनारा सडक निर्माण

वडा नं. ३

१. खानेपानी
१. ठाडो खोला रानी डाँडा लिफ्टिङ्ग खानेपानी योजना
२. बन्टी गैह्रा, धरमपानी, गुमार्दी गैह्रा मुल संरक्षण
३. रानी डाँडा बजादी खानेपानी योजना मर्मत संभार
४. सौर गैह्रा मूलो पंधेरा मुल संरक्षण
५. तीनधारे मुल संरक्षण
६. तीनधारे रिजु खानेपानी मर्मत संभार
७. भुकनडाँडा खानेपानी योजना (नयाँ)
८. ठूलोवन देउराली खानेपानी आयोजना मर्मत
९. ठूलोवन ओल्याड्डी खानेपानी मर्मत संभार
१०. ठूलोवन पोथ्रे हुङ्गा ठकुरी गाँउ खानेपानी आयोजना
११. नयाँघरे डाँडा लेडाटोल खा.पा मर्मत सम्भार
१२. मुकुन्दबारी सामादीखोला खानेपानी आयोजना
१३. कोखे देउराली खा.पा. मर्मत संभार
१४. गुमार्दी लिफ्टिङ्ग खानेपानी आयोजना
१५. जौखोला खानेपानी मर्मत सम्भार
२ सडक
१. मोडी रानीडाँडा बजादी, पल्काचौर कच्ची सडक मर्मत
२. बजादी भुम्रेडाडा देउराली सडक मर्मत
३. मोडी रानीडाँडा धरमपानी सडक मर्मत
४. बानेथोक मुसुरबारी भतेरपाटा नयाँ सडक आयोजना
५. बानेथोक साम्जा कच्ची सडक मर्मत
६. बानथोक मगरस्वार रोजु रोजीखोला कच्ची सडक मर्मत संभार
७. वनथोक लेडा रिजु रोजी खोला कच्ची सडक मर्मत
८. देउराली मुल्का बराह चित्रेघारी कच्ची सडक मर्मत
९. देउराली कोखे टारी रोजीखोला कच्ची सडक मर्मत
१०. रोजीखोला भुकनडाँडा मसानघाट मालमुल कच्ची सडक मर्मत
११. देउराली साम्दी वेल्काचौर कच्ची सडक मर्मत
१२. गोकेश रानागाँउ कोलघर गुमार्दी नयाँ बाटो कटिङ्ग
३. कृषि तथा पशुपालन
१. नमुना फार्म तथा स्रोत केन्द्र स्थापना

क. साविक वडा नं १ रानी डाँडा वा बाखा स्रोत केन्द्र तथा नमुना बाखा फार्म स्थापना
ख. साविक वडा नं २, बोईलर कुखुरा पालन सहयोग कार्यक्रम
ग. बजादी तरकारी नर्सरी स्थापना
घ. वनिथोक फलफुल नर्सरी सहयोग
ङ. रयाले तरकारी तथा फलफुल स्थापना आयोजना
च. लेडा रीजु आयमूलक कृषि कार्यक्रम
छ. देउराली तरकारी पकेट क्षेत्र स्थापना
ज. सामदी खोला तरकारी मोडेल फार्म स्थापना
झ. रोजी खोला तरकारी तथा नर्सरी स्थापना
ञ. गुमार्दी बृहत कृषि तथा पशुपालन आयोजना
४. धर्म संस्कृती
१. भीरकोट कालीका मन्दिर संरक्षण एवं घोरेटो बाटो निर्माण
२. देउपुज्जे ढुङ्गा संरक्षण
३. तीनधारे बराही मन्दिर संरक्षण
४. मुल्का बराही संरक्षण
५. जलदेवी रोजी खोला मन्दिर संरक्षण
५. खेलकुद
१. वडा स्तरीय खेलमैदान निर्माण - भतेरपाटा
२. रोजी खोला खेलमैदान निर्माण
३. गुमार्दी भलिवल खेल मैदान निर्माण
४. देउराली खेलमैदान निर्माण
६. जनजाती दलित
१. बजादी रयाले गुरुङ्ग संस्कृती संरक्षण
२. पोथ्रेढुङ्गा आल्यादी गुमादी मगर संस्कृती संरक्षण
३. वनिथोक देउराली नेवा समाज संरक्षण
७. महिला
१. सीपमूलक, आयमूलक कार्यक्रम
२. महिला क्षमता अभिवृद्धि कार्यक्रम
८. बालबालीका
१. वडा स्तरीय बालमैत्री पार्क निर्माण वनिथोक
२. क्षमता अभिवृद्धि एवं बाल हक अधिकार कार्यक्रम
९. शिक्षा
१. शहिद पार्क मा.वि प्राविधिक शिक्षा सहयोग
२. कालीका आधारभूत खा.पा आयोजना तथा भवन निर्माण
३. जनज्योती आधारभूत नि. भवन निर्माण

१०. विविध
१. विभिन्न आमा समुह येवा क्लव क्षमता अभिवृद्धि एवं आयमुलक कार्यक्रम बनिथोक देउराली
११. बृहत योजना
१. वयरघारी बनिथोक ,बिरुवा सुलेगौडा सडक स्तर उन्नती

वडा नं. ४

आयोजनाको नाम
सिंचाईलाई व्यवस्थित बनाउन दहथुम छाङ्गाङ्गादी ठाउँहरुमा सिंचाई योजना सञ्चालन गर्ने
नमूना कृषि फर्म सञ्चालन योजना
नर्सरी स्थापना तथा व्यवस्थापन योजना
“मौरीपालन व्यवसाय लाइ प्रोत्साह दिने र मह विक्रि को बजार व्यवस्थापन गर्ने । मौरी पालन तालिम को व्यवस्था गर्ने“
“कृषि बजारलाई व्यवस्थित गर्ने
वडा स्तरीय भेटनरीको स्थापना गर्ने
औद्योगिक ग्रामको स्थापना गर्ने
वडा भित्रका पर्यटकिय क्षेत्रको पहिचान गरी आवश्यक योजना बनाउने
सिद्धार्थराजमार्ग छाङ्गाङ्गादी देखि दभुग ठाटी कोट मन्दिर ग्रामीण सडकलाइ स्तर उन्नति गरि ४ वर्ष भित्र नालि र ग्राभेल गरी यस सडक लाइ स्तर उन्नति मा निरन्तरता दिइ १० वर्ष भित्र कालोपत्र गर्ने ।
पुरानो मुलवाटो छाङ्गाङ्गादी गैह्राथोक हुदै भारखाम सम्म को कृषि सडक लाइ ४ वर्ष भित्र ग्राभेल गरी १० वर्ष भित्र कालो पत्रे गर्ने ।
छाङ्गाङ्गादी सिमले नयाँ पक्कि पुल देखि फोहोरमैला व्यवस्थापन केन्द्र भारखाम हुदै वयरघारी खेल मैदान दार्शिङ्ग सम्म आधिखोला को किनार मा सडक निर्माण गरि छ वर्ष भित्र ग्राभेल गर्ने ।
सिद्धार्थराजमार्ग दहथुमवाट चामडाडा भारुङ्गखोला राङ्गाङ्ग गैह्राथोक जडने रिङ्गरोड को स्तर उन्नति गरि छ वर्ष भित्र ग्राभिल गर्ने, नालि बनाउने तथा १० वर्ष भित्र कालो पत्रे बनाउने ।
त्रियासि धारापानी गौशला दभुङ्गठाटी रानी पोखरी सम्म नालि निर्माण ग्रावेल छ वर्ष भित्र गर्ने तथा १० वर्ष भित्र कालो पत्रे गर्ने
छाङ्गाङ्गादी मन्दिर गेट देखि पुरानो मुल बाटो सम्म र पुरानो मुलवाटो हुदै छाङ्गाङ्गादी हटिया सम्म रिङ्गरोड निर्माण गर्ने ।
सिद्धार्थराजमार्ग छाङ्गाङ्गादी देखि दभुग ठाटी कोट मन्दिर ग्रामीण सडकलाइ स्तर उन्नति गरि ४ वर्ष भित्र नालि र ग्राभेल गरी यस सडक लाइ स्तर उन्नति गरी १० वर्ष भित्र कालोपत्र गर्ने ।
पुरानो मुलवाटो छाङ्गाङ्गादी गैह्राथोक हुदै भारखाम सम्म को कृषि सडक लाइ ४ वर्ष भित्र ग्राभेल गरी १० वर्ष भित्र कालो पत्रे गर्ने ।
छाङ्गाङ्गादी सिमले नयाँ पक्कि पुल देखि फोहोरमैला व्यवस्थापन केन्द्र भारखाम हुदै वयरघारी खेल मैदान दार्शिङ्ग सम्म आधिखोला को किनार मा सडक निर्माण गरि छ वर्ष भित्र ग्राभेल गर्ने ।
सिद्धार्थराजमार्ग दहथुम वाट चामडाडा भारुङ्गखोला राङ्गाङ्ग गैह्राथोक जडने रिङ्गरोड को स्तर उन्नति गरि छ वर्ष भित्र ग्राभिल गर्नेनालि बनाउने निरन्तरता दिइ १० वर्ष भित्र कालो पत्रे बनाउने ।
त्रियासि धारापानी गौशला दभुङ्गठाटी रानी पोखरी सम्म नालि निर्माण ग्रावेल छ वर्ष भित्र गर्ने र यलाइ निरन्तरता दिइ

१० वर्ष भित्र कालो पत्रे गर्ने
छाङ्गछाङ्गदी मन्दिर गेट देखि पुरानो मुल बाटो सम्म र पुरानो मुलबाटो हुदै छाङ्गछाङ्गदी हटिया सम्म रिङ्गरोड निर्माण गर्ने ।
सिद्धार्थराजमार्ग छाङ्गछाङ्गदी देखि दभुग ठाटी कोट मन्दिर ग्रामीण सडकलाइ स्तर उन्नति गरि ४ वर्ष भित्र नालि र ग्राभेल गरी यस सडक लाइ स्थर उन्नति मा निरन्तरता दिइ १० वर्ष भित्र कालोपत्र गर्ने ।
पुरानो मुलबाटो छाङ्गछाङ्गदी गैहाथोक हुदै भारखाम सम्म को कृषि सडक लाइ ४ वर्ष भित्र ग्राभेल गरी १० वर्ष भित्र कालो पत्रे गर्ने ।
छाङ्गछाङ्गदी सिमले नयाँ पक्कि पुल देखि फोहोरमैला व्यवस्थापन केन्द्र भारखाम हुदै बयरघारी खेल मैदान दार्शिङ्ग सम्म आधिखोला को किनार मा सडक निर्माण गरि छ वर्ष भित्र ग्राभेल गर्ने ।
सिद्धार्थराजमार्ग दहथुम बाट चामडाडा भारुङ्गखोला राङ्गथाङ्ग गैहाथोक जडने रिङ्गरोड को स्थर उन्नति गरि छ वर्ष भित्र ग्राभिल गर्नेनालि बनाउने निरन्तरता दिइ १० वर्ष भित्र कालो पत्रे बनाउने ।
त्रियासि धारापानी गौशाला दभुङ्गठाटी रानी पोखरी सम्म नालि निर्माण ग्रावेल छ वर्ष भित्र गर्ने र यलाइ निरन्तरता दिइ १० वर्ष भित्र कालो पत्रे गर्ने
दहथुम छाङ्गछाङ्गदी सिचाइ आयोजना बाट छविसे दहथुम र वगर वारी लाइ शाखा कुलो निर्माण गर्ने
भारखाम छाङ्गछाङ्गदी कृषि सडक को साखा बाटाहरु निर्माण गर्ने
भारुङ्गखोला मा खानेपानी को व्यवस्था गर्न बयरघारी खानेपानी योजना को मुल बाट भारुङ्गखोला सम्म खानेपानी पाइपको व्यवस्था गर्नुपर्ने करिव ५००० मिटर पाइप माग गर्ने ।
भारुङ्गअँवँद्य रीठावोट मा उद्योग तथा औधोगित क्षेत्र निर्माण गर्ने मा गर्ने ।

वडा नं. ५

आयोजनाको नाम
कृषकहरुका लागि हाते ट्याक्टर,विभिन्न किसिमका औजारहरु अनुदानमा उपलब्ध गराउने र कृषि बालीका लागि आवश्यक तालिम तथा प्राविधिकको व्यवस्था
तरकारी खेतीका लागि आवश्यक टनेलको व्यवस्था
उन्नत जातका विउ विजन समय अनुसार उपलब्ध गराउने
सामुहिक रुपमा बाखा पालनका लागि खोर व्यवस्थापनका लागि आवश्यक तालिम तथा अनुदान
सहकारी शिक्षा तथा गाई पालन तालिम
दुधको बजार व्यवस्थापन
उन्नत जातको घाँस विकास कार्यक्रम
बाँदर नियन्त्रणका लागि आवश्यक पहल
सुन्तला खेतीलाई व्यवसायिक बनाउन आवश्यक तालिम तथा गुणस्तरीय विरुवा उपलब्ध गराउने ।
कृषि अवलोकन भ्रमण
मौरी पालन तालिम
कृषि बजार व्यवस्थापन
फार्म सुधार कार्यक्रम
दुध संकलन केन्द्र
भेटेनरी औषधि र सामग्री खरिद
अर्चले वर्षे पानी संकलन
व्यवसायिक केरा कागती खेती संचालन
सुन्तला सुपरजोन कार्यान्वयन गर्ने
आईपिएम कृषक पाठशाला
व्यवसायिक केरा खेती
फलफुल जुस कारखाना
बगैचा तारबार फलफुल बजार
भञ्ज्याङ्ग देखि स्वरेक कोट कालिका भैरव मन्दिर सम्म पर्यटन पैदल मार्ग सिंढी निर्माण र कोट डाडाबारीमा पार्क निर्माण
स्वरेक मैदानमा थुम्का थुम्कामा विजुली बत्ती विस्तार र गार्डेन पार्क निर्माण
मैदान डुण कोट भ्यू टावर र गोलाघर साथै सेती पोखरीको मर्मत
सुन्दरबजार तिलाहार नेटा मैदान सडकलाई पर्यटकिय सडकको रुपमा विस्तार ।
होमस्टे व्यवस्थापन तथा संचालन
सिम्ले(चापपानी)(स्वरेक मैदान पदमार्ग निर्माण
पर्यटन पुर्वाधार विकास आयोजना स्वरेक मैदान
पर्यटन पुर्वाधार विकास धार्मीक स्थल स्वरेक मैदान
प्रत्येक विद्यालयमा कम्प्यूटर कक्षा सञ्चालन
कोलपोखरी बाल शिशु केन्द्रमा तारबारको व्यवस्था
जनप्रिय मा.वि. खेल मैदान
तिलाहार नेटा फर्निचर व्यवस्थापन

राजेन्द्र भवानी मा.वि.तारवार
पञ्चेबाजा तथा विभिन्न जातजातीको नाच संरक्षण रोईला,सालैजो
स्वरेक कोट भैरवकालिका मन्दिर पुजा व्यवस्थापन
राजेन्द्र भवानी मन्दिर पुजा व्यवस्थापन
पञ्चेबाजा तथा विभिन्न जातजातीको नाच संरक्षण रोईला,सालैजो
स्वरेक कोट भैरवकालिका मन्दिर पुजा व्यवस्थापन
राजेन्द्र भवानी मन्दिर पुजा व्यवस्थापन
सिम्ले, तोरीडाडा, कोट, तिलाहारनेटा, स्वरेक भञ्ज्याङ्ग, थालेखर्क, मैदान नगर क्लिनिक संचालन माग
भीरकोट वडा नं ५ मा स्वास्थ्य चौकी निर्माण
नगर स्वास्थ्य केन्द्र तिलाहार नेटा
सिपमुलक,आयमुलक तालिम(कृष्टल ,बुटीक ,मम बत्ती तथा सिलाई कटाई)
मौरी पालन तालिम तथा घर अनुदान
नेतृत्व विकास तालिम
मिनरल ब्लक उत्पादन तालिम र मेसिन अनुदान
श्रीमान वेपत्ता भएका श्रीमतीहरुका लागी उचित कार्यक्रम
सुन्दर बजार तिलाहार नेटा स्वरेक भञ्ज्याङ्ग मैदान सडक कालो पत्रे डिपिआर भएको
सुन्दर बजार थालेखर्क कोल पोखरी मैदान सडक स्तरोन्नती तथा कालो पत्रे (डिपीआर) भएको
कैने तोरीडाडा अर्चले चुदेरानेटा तिलाहार नेटा जोडने सडकको स्तरोन्नती
ढलेबर तिलाहार नेटा ग्रा.सडक स्तरोन्नती
तिलाहार नेटा थुम्का कटहरे डाडा ग्रा.स.
समिडाडाँ चिध्यार ग्रा.स.सुधार
कुसुन्डे देखी गडीभञ्ज्याङ्ग स्वरेक भञ्ज्याङ्ग ग्रा.सडक स्तरोन्नती तथा १ की.मी.नया
पकान समिडाडा ढाडापारी बाटो बडहरे आग्रीडाडा सडक नया विस्तार
छतिवन देखी टटहले गडीभञ्ज्याङ्ग ग्रा.सडक नयाँ
सिम्ले चापपानी गढी हुदै स्वरेक कोट सम्म सडक स्तरोन्नती तथा कालोपत्रे
भञ्ज्याङ्ग बेसी देखी तिलाहार नेटा नया सडक
भीरकोट ५ का ग्रा.सडकका लागी ट्युम पाईपको व्यवस्था
पाण्डेगाँउ मुसेखर्क कृषि सडक विस्तार
बाँसकुटी दाङ्गसे सडक नया
आँधिखोला करीडोर कालो पत्रे
आग्रीडाडा(मानडाडा देउचाने तोरी डाडा ग्रा.सडक नया
थालेखर्क(स्वरेक भञ्ज्याङ्ग सडक स्तरोन्नती
तिलाहार नेटा(सिरन्डाँडा ग्रा.स.ट्युम पाईप तथा जालीको व्यवस्था
पकान फाँट सिंचाई मर्मत
भालु गैरा पुछार देखी बाभाबारी कुलो निर्माण
डहरे अमारी कुलो निर्माण
फुलबारी बगरेबजार कुलो निर्माण
नौविसे छहरा कुलो निर्माण

चिजे गैरा भञ्ज्याङ्ग सिचाई
सोतिया देखी बरको रुख सम्म कुलो मर्मत
ढलेबर ठुलो ढुंगा कुलो निर्माण
सपउदी(स्याल कटारी

वडा नं. ६

आयोजनाको नाम
एक गाँउ एक खाद्य बस्तु उत्पादन
वडा स्थारिय नरसरी कार्यक्रम
डाले घाँस उत्पादन नर्सरी, अगात्मिक विउँविजन उत्पादन ,
गोदीखोला पुवात तरकारी खेती
अरवेणी तरकारी खेती र तोरी मकै, अमिला फलफुल
खरीदुङ्गा अदुवा खेती
विचारी बारी धनधान फोक्सीङ्ग निवुव , सुन्तला, अमिला जातका खेती
सिमलचौर ठाडोहट्टीया आँधीखोला टोल विकास समिती अन्तर्गत पशुपालन दुध पकेट क्षेत्र
एकुवार बाखा एवं कुखुरा र बडगुर पालन
भण्डारखोला सुन्दरबजार गाई एवं कृषी
तिसेदी फोक्सीङ्ग बाखापालन
सिमलचौर ठाडोहट्टीया आँधीखोला टोल विकास समिती अन्तर्गत पशुपालन दुध पकेट क्षेत्र
सिमलचौर आँधीखोला तटबन्धन
डिहीफेदी आँधीखोला तटबन्धन
लामोकुलो सिँचाई गोदीखोला
एकुवार लिफटीङ्ग सिचाई योजना
ठाडोहट्टीया सिँचाई योजना
सिमलचौर सिचाँइ योजना
सुन्दरचौर वनस्पती सुचना केन्द्र बोटनी
सिमलचौर चिल्डेल पार्क
खिलुङ्ग, सुन्दरचौर,बगरेबजार हुदै वयरघारी केवुलकार
पशुपती मन्दिर पुवात
पखेरे ओकादी ढापुक गाँउ दामुलोलेक हुदै जोगिथुम सम्म पैदल मार्ग
सुन्दरचौर तिसेदी हुदै खिलुङ्ग मन्दिर बगरेबजार वयरघारी केवुलकार बृहत सुन्दरचौर योजना
बगरेबजार स्वरेक मैदान शिषकोट हुदै ठुलिभर्त्याड बन योजना सम्म
बयरघारी भीरकोट दरबार भीरकोटकालिका मन्दिर हुदै केघा होम स्टे वानेचोक भरना देखी मुलका बराही हुदै छाङ्गछाङ्गदी मन्दीर सम्म पैदल मार्ग
छाङ्गछाङ्गदी मन्दीर र लेन्ड फिल्ड साइडको पार्क
आँधिखोलाको किनारमा रिसोर्ट सहित बोटिड
सुन्दरचौर वनस्पती सुचना केन्द्र बोटनी
सिमलचौर चिल्डेल पार्क

खिलुङ्ग, सुन्दरचौर, बगरेबजार हुदै वयरघारी केवुलकार
पशुपती मन्दिर पुवात
पखेरे ओकादी ढापुक गाँउ दामुलोलेक हुदै जोगिथुम सम्म पैदल मार्ग
सुन्दरचौर तिसेदी हुदै खिलुङ्ग मन्दिर बगरेबजार वयरघारी केवुलकार बृहत सुन्दरचौर योजना
दुध उद्योग
बाँस जन्य उद्योग
पल्याइ उद्योग
युवा स्वरोजगार कार्यक्रम एवं सिप विकास तालीम
चापटारी सुन्दरचौर तिसेदी ग्रा.स कालेपत्रे
नयाँचौपारी धनथान फोक्सीङ्ग चीउरीखर्क ग्रा.स कालेपत्रे
ढापुक फेदी हुदै तल्लो फोक्सीङ्ग चीउरीखर्क पुल निर्माण
सिमलचौर आमडाँडा तिसेदी लामडाडा ग्रा.स कालेपत्रे
नयाँ चौपारी, छेक्ने चौपारी ग्रा.स कालेपत्रे
सुन्दर बजार पुवात ग्रा.स कालेपत्रे
भाग्योदय ऋसीङ्गखोला ग्रा.स कालेपत्रे
आँधीखोला करीडोर आयोजना
बास्कोटे पुल निर्माण
भण्डारखोला कलभड निर्माण
भण्डारखोला सुन्दरचौर खिलुङ्ग पदमार्ग
ग्रा.स मा सोलर बत्तीको व्यवस्थापन
प्रविधिक पुस्तकालयको स्थापन
भण्डारखोला सुन्दरचौर खिलुङ्ग पदमार्ग
चापटारी खानेपानी आयोजना
सुन्दरबाजर तथा भण्डारखोला लिफ्टीङ्ग खानेपानी आयोजना
सुन्दर चौर खानेपानी आयोजना
सिमलचौर खानेपानी आयोजना
कबड हल निर्माण
वडा स्तरिय खेल मैदान
बालमैत्री घोषण कार्यक्रम पुर्ण गर्ने
खिलुङ्ग देउराली सामुदायिक वनमा बन्यजन्तु एवं जडीबुटी क्षेत्र निर्माण गर्ने(चिडियाखान संर्वालय गर्ने)
वन संरक्षणका लागि अनवश्यक कुकाठ हटाई नयाँ विक्षारोपन गर्ने
फुद फरेव निर्माण गर्ने
खिलुङ्ग देउराली सामुदायिक वनमा बन्यजन्तु एवं जडीबुटी क्षेत्र निर्माण गर्ने(चिडियाखान संर्वालय गर्ने)
खानेपानी पाइप तथा तार जालीको मैजदात राख्ने

वडा नं. ७

आयोजनाको नाम
देउजे डाँडा, कालिका मन्दिर र विरुवाडाँडा पर्यटन भ्यू टावर निर्माण
वडा स्तरीय वित्तिय सहकारी संस्था स्थापना गर्ने
वडा स्तरीय खाद्यान्न सहकारी संस्था स्थापना गर्ने
जग्गाको चक्लावन्दी गरी उत्पादन र उत्पादकत्व बढाउने
व्यावसायिक तथा आधुनिक कृषिको लागि मल विउ विजन
कृषि बीमा कार्यक्रम संचालन
सून्तला सीत भण्डार
सून्तला जोन उत्पादन केन्द्र स्थापन
आधुनिक गाई भैंसी बाखा पालन गरी दुध संकलन केन्द्र स्थापना
व्यावसायिक बंगुर, कुखुरा, बाखापालन संचालन गराउने
वडा भित्र आवश्यकता हेरी बधशाला निर्माण गर्ने
कागज उद्योग, कृषि उत्पादन उद्योग स्थापना
तोरी, उखु, जडिबुटी उद्योग स्थापना
वडा स्तरीय हाट बजार स्थापना र संचालन
खिलुङ्ग कालिका होम स्टे संचालन
खिलुङ्ग भाने ओडार प्यारा ग्लाइडिङ्ग विस्तार र व्यवस्थापन
मत्स्य पालन केन्द्रको स्थापना
मौरी पालन गरी मह निर्यात गर्ने
पुष्प खेती संचालन गर्ने
लसुन प्याज अलैंची कफी बेसार अदुवा उखु सुन्तला खेती संचालन गर्ने
हेलु(तिलाहार खिलुङ्ग सडक निर्माण
मूलपानी (पासिण्डाँडा (गगनडाँडा चिउरीखर्क सडक
धोवादी (गोदार थर (तिसेदी सडक
रेडियो संचालन
वडा नं. ८ र ७ जोड्ने पक्की पूल, मूलपानी
वडा स्तरीय एकिकृत वस्ती विकास
बलमाटा, मर्तमास गेदावास फाँट सिँचाई
आँधीखोला दरौँखोला पानी लिपटीङ्ग वडा वस्तिमा सिँचाई
आधुनिक खेल मैदान निर्माण
देउराली देउजे खिलुङ्ग (विरुवाडाँडा) र धोवादीमा पार्क निर्माण
हेली प्याड स्पोर्ट निर्माण खिलुङ्ग र चिउरीखर्क
खिलुङ्ग रानी पोखरी, थामडाँडा चिउरीखर्कमा वर्षेपानी बाट पोखरी निर्माण
राष्ट्रिय वनलाई सामुदायिक वनाइ संरक्षण एवं अतिक्रमण नियन्त्रण गरी आयमूलक कार्यक्रम संचालन गर्ने
आकस्मिक कोषको स्थापना
बाँसजन्य, हस्तकला, चित्रकला, मूर्तिकला, कुशन तालिमकेन्द्र संचालन
वडा प्रहरी कार्यालय स्थापना

विभिन्न संघ संस्थासंग रहेको आर्थिक स्रोत संचालन गरी संस्थागत विकास गराउने
योजना व्यस्थापन गर्ने
शुसाशन ऐन निर्माण गर्ने
व्यावसायिक प्राविधिक शिक्षा संचालन
विद्यालयहरुको कम्पाउण्ड मर्मत भवन निर्माण मैदान अतिरिक्त क्रियाकलाप
कालिका क्याम्पसलाई बहुमुखि क्याम्पसमा स्तरोन्नती गर्ने
शिक्षक तालिम तथा प्रात्साहन र पूर्वाधार
वडा स्तरीय २० शैयाको सहितको सुविधा सम्पन्न अस्पताल निर्माण
आयुर्वेदिक औषधालय मूलपानीको स्तर वृद्धि गर्ने
स्वास्थ्य बीमा कार्यक्रम सहजी करण
इन्टरनेट सहितको पुस्तकालय निर्माण
जातीगत भेषभूषा, परम्परागत लोक संस्कृति संरक्षण कार्य

वडा नं. ८

आयोजनाको नाम
फलफूल, तरकारी तथा पशु पकेट क्षेत्र निर्माण
होम स्टे व्यवस्थापन तथा सञ्चालन
ओकादी चिज उत्पादन केन्द्र स्थापना
सेलर राईस मिल स्थापना
अशक्त, जेष्ठ नागरिक, अपाङ्ग, असहाय विपन्न वर्ग र गर्भवती महिलाहरूलाई घर घरमा स्वास्थ्य सेवा व्यवस्थापन र संचालन
गडहरे गुफा निर्माण
होम स्टे व्यवस्थापन तथा संचालन
नारायण गीरी बाबा मन्दिर व्यवस्थापन
ताम्लेक पर्यटन पैदल मार्ग
सनराईज भ्यु टावरमा चार कोठे शौचालय निर्माण
राजा बस्ने डाँडा निर्माण तथा व्यवस्थापन
राववजनामकेधिघर निर्माण
इन्टर नेट /कम्प्युटर संचेतना शिक्षा ! दिवासीय तालिम
दिवा खाजा व्यवस्थापन
विद्यालय व्यवस्थापन समितिका लागि नेतृत्व विकास तालिम
विषयगत शिक्षकको लागि पेशागत दक्षता र विषयगत दक्षता संबन्धी तालिम
प्रोजेक्टर तथा सि.सि.क्यामरा शिक्षण प्रविधि संचालन
प्रा.वि.मा छान्ने मर्मतको लागि जस्ता पाताको आवश्यकता
शैक्षिक सामग्री खरिद शिशु कक्षा व्यवस्थापन
बुक कर्नर प्रत्येक कक्षाका लागि
रत्नदेवी स्थान प्रा.वि भवन मर्मत
मोहनी प्रा.वि भवन निर्माण घेराबार
सिरुखर्क जोगीस्थान प्रा.वि भवन मर्मत र घेराबार
पब्लिक एकेडेमी प्रा.वि भवन मर्मत
सबै आधारभूत प्रा.विह?मा घेराबार
अमर आ.वि घेराबार
गुरुड, भुजेल, मगर, नेवार र क्षेत्रीको भेषभुषा व्यवस्थापन
विभिन्न जातिको नाच संरक्षण सालैजो, पञ्चेवाजा, लाखेनाच, घाटू, सोरठी, मा?नी
शिवमन्दिर घेराबार रङ्गारोगन
कालिका देवी मन्दिर निर्माया
भगवती देवी मन्दिर घेराबार
पतला देवी मन्दिर मर्मत
सहरी स्वास्थ्य क्लिनिक संचालन
गाँउ घर क्लिनिक संचालन

पाठेघर सम्बन्धि स्वास्थ्य शिविर
अशक्त, जेष्ठ नागरिक, अपाङ्ग, असहाय विपन्न वर्ग र गर्भवती महिलाहरूलाई घर घरमा स्वास्थ्य सेवा व्यवस्थापन र संचालन
ढापुक स्वास्थ्य चौकी र शहरी क्लिनिक मोहनडाँडामा एक्स रे मेसिन र ल्यावको आवश्यक जनशक्तिसहित व्यवस्थापन
सुनौला हजार दिनका महिलाहरूलाई अण्डा दिने कुखुरा वितरण र खोर व्यवस्थापन
स्वास्थ्य चौकी तथा गाउँघर क्लिनिकमा फर्निचर व्यवस्थापन
विद्यालयमा किशोरी शिक्षा तथा भी.न.पा ढ जंग फूड ति?त्साहित
रोग पत्ता लगाउन स्वास्थ्य सिबीर गर्ने
महिला स्वास्थ्य स्वयंम सेविका लागि प्रोत्साहन भत्ता
सहरी स्वास्थ्य केन्द्र भवन निर्माण तथा माग
रिपुखोला शहरी स्वास्थ्य केन्द्र
खोपकेन्द्र भवन निर्माण मर्मत स्थानाभञ्ज्याङ
स्टेचर माग प्रत्येक छोल
स्वास्थ्य शिविर माग होलबडी
आखाँ रोग शिविर
अचार बनाउने तालिम
मैन वत्ती/अगरवत्ती बनाउने तालिम
सिलाई कटाई तालिम
व्युटिसियन तालिम
नेतृत्व विकास तालिम महिलाका लागि
ढाका बुनाई तालिम
सुनौला हजार दिनका महिलाहरूलाई अण्डा दिने कुखुरा वितरण र खोर व्यवस्थापन
चुरा बनाउने तालिम
उद्घोषण तालिम
खेलौना बनाउने तालिम
सिलाई कटाई तालिम राधाकृष्ण सहकारी
व्युटी पार्लर तालिम
अचार बनाउने
आरन सुधार कार्यक्रम अन्तर्गत जस्ता पाता विवरण
पन्चेवाजा खरीद र वितरण
विपन्न दलित नागरिकलाई न्यानो कपडा वितरण
फ्ल्याक जिन्स सिलाई मेशीन खरीद
खोरबार दलित बस्ती गोरेटोबाटो
रिप दलितबस्ती
बंगुरपालन व्यवसाय
शलिकोष दलितबस्ती गोरेटो बाटो
दलित बस्ती डस्विन माग

राधाकृष्ण मन्दिर तारुक दलित गोरेटोबाटो
आरान सुधार कार्यक्रम
दिगुवा मादल निर्माण योजना
ओकादी लिटिङ्ग खानेपानी योजना
दिगुवा लिटिङ्ग खानेपानी योजना
चोक चोकमा डस्वीनको व्यवस्था
पँधेरे पाखा छहरे खानेपानी
टंकी मुहानमा
टंकी रिर्जव
रिर्जव टंकी मर्मत
तरुक मोहनडाँडा खानेपानी नयाँ टेडी निर्माण
मुल एंव पधेरा निर्माण
रिर्जव टंकी निर्माण
तरुक दलीत बस्तीको टंकी मर्मत
कमेरे गैह्रे देखी चिलाउनेखर्क सम्म खानेपानी
भीरकुना लिटिङ्ग खानेपानी योजना
जामुने पानी ट्याङ्की निर्माण
फेदी बजारमा टंकी मर्मत
पुरानो खानेपानी मर्मत
अर्चले तल्लो खोरबार
चिउरीखर्क - माथिल्लो खोरबार
जुकेपानी गेरुडाँडा सालधारी हुदै तिवारी खोला खाने पानी
सिस्नेघारी माभखर्क खानेपानी मुहान मर्मत र पाइप खरीद
खाल्टे खानेपानी टंकी निर्माण
३/३ महिनामा खानेपानी शूद्धता परिक्षण
कच्ची शौचालयलाई पक्की बनाउने
प"र्ण सरसफाई वडा घोषणको कार्यक्रम संचालन गर्ने
सौरैनी- देविखर्क खा.पा टङ्की निर्माण
गडगडे-ठाडो खोरिया खानेपानी
काउछे पधेरा मर्मत
भाकथान माथिल्लो सालिकोष रिर्जव टंकी मर्मत
ढापुक फेदी हुदै सानो भञ्ज्याङ पर्वत जोड्ने मोटर बाटो स्तरोन्नति
पखेरे अमर प्रा.वि.बाट घोडेहुङ्गा जाने सडक बाटो मर्मत
वेदुवा डाँडा देखी थान सम्मको गोरेटो बाटो निर्माण
बडहरे- मोहनडाँडा समेत ढापुक फेदी-सालिकोष हुदै सानो भञ्ज्याङ जोड्ने मोटर बाटो मोटरबाटो स्तरोन्नति
दिगुवा गैरा देखी विद्यालय सम्म सिडी निर्माण
गोरेटो बाटो
दम्सुवा खोला साउने पानीबाट अलैची सम्म सडक मर्मत

नन्दु चोक -तिवारी खोला ग्रामिण सडक
रिप-मैदान मोटर बाटो ठाडो बन छुने
नमुना टोल रखाल को धुम्ती सम्म होम पाईप जालि
नमुना टोल दलित बस्तीमा गोरेटो बाटो सेरी पलास्टर
उजेली डाँडा मा. वि बाट सिम्ले माया रानाको घर सम्म जाने गोरेटो बाटो
तरुक बाट राधाकृष्ण मन्दिर गोरेटो बाटो
चिलाउनेखर्क देखि सालिकोष सम्म मोटरबाटो
चिलाउनेखर्क साउने गहिरामा परखाल लगाउने
वेदुवा नेटा देखी चिलाउनेखर्क सम्म मोटरबाटो स्तर उन्नती
आग्रीखर्क -हिले धाराबाट सिरुखर्क गाउँ जाने रिड रोड
छापा भुते खोला सडक जोड्ने सडक
पब्लिक मा.वी बाट विरे डाँडा गोरेटो बाटो
पब्लिक मा.वि बाट सालिकोष गोरेटो बाटो निर्माण
जनएकता सामूदायिक भवन -कालिका टोल-बर्खे बाटोबाट फुलपाती बाटो मोटर बाटो निर्माण
ढापूक चाम्रे हूँदै खोरबार जाने मोटर बाटो निर्माण
डिही खोरबार चिउरीखर्क लामडाँडा ग्रा.स
देविखर्क, माभखर्क मोटर बाटो
प्रोसडाँडा धुम्ती, सिम्ले चण्डी डाँडा स्क"ल रोड निर्माण
पोखरी र चौपारीको संरक्षण
सडक बत्ती व्यवस्थापन
सोलार बत्ती व्यवस्थापन
फेदी ढांग खोलाको कल्भर्ड पूल निर्माण
पूल निर्माण
डिही खोरबार क्लवट पूल
लामा खेत क्लवर्ट प"ल निर्माण
घट्टे खोला भो.पू. मर्मत

वडा नं. ९

आयोजनाको नाम
एक टोल एक नर्सरी
एक घर एक कारेसबारी
आधुनिक कृषि प्राणीमा दक्ष प्रविधिक उत्पादन गर्न क्षमता विकास तालिम
छुट्टा उत्पादनमा बृद्धि गर्न को लागि आधुनिक प्रणीमा गोठ तथा भकारो सुधार कार्यक्रम साथै उन्नत जातको पशु वितरण
मासु तथा अण्डा मा आत्म निर्भर गर्नको लागि पकेट एरिया पोषण तथा उन्नत जातको बोका कुखुरा सै पोसिलो घासको व्यावस्थामा अनुदान
पशुपालन मा पकेट एरिया घोषणा
कृषकहरुलाई उन्नत जातको तरकारी विउ विजन तथा खाद्याबालीमा उन्नत जातको विउ मलको व्यावस्था
एक गाउँ एक उत्पादन मा दक्ष प्रविधिक साथै माटो परिक्षण सम्बन्धि मेसिन
भीरकोट ढ मा एक आधुनिक मोडल फर्म (कृषी पशुपन्छी माछा आदी)
गडहरे गुफा पर्यटकीय पार्क निर्माण तथा पूर्वाधार निर्माण म्च भएको
चामथुङ्गा प्यारालाइडीङ्ग स्थाम तथा पिकनिक पार्क निर्माण
बुकीको वनमा पिकनिक स्थाम तथा भ्यू टवर निर्माण
नरायण गीरी मण्डाले तथा मन्दिरमा धार्मिक पर्यटकिय मन्दिर निर्माण
सिकोर्ट,साउन्दी चराङ्ग र ठुलीभञ्जाङ्गमा पर्यटकिय घरबास को व्यावस्था
कृषि सहकारी सञ्चालन (मासु तथा तरकारी अन्य)
भीरकोट ढ नं वडा मा एक उच्चा शिक्षा सञ्चालन गर्नुपर्ने
एक विद्यालय एक प्रविधिक शिक्षा
अनौपचारिक शिक्षा जेष्ठ नगरिकका लागि
दक्ष विशेषज्ञ (डाक्टर) सहितको ज्ञछ सैयाको हास्पिटल निर्माण
कालिकाकोट स्वास्थ्य चौकीमा टोलमेडिसिन सेवा ल्याव तथा सेवा सञ्चालन
गाउघर क्लिनिकहरुमा स्वास्थ्य कर्मी उपलब्ध गराउनु पर्ने अभाव
स्वास्थ्य खानेपानी साथै एक घर एक धारा निर्माण
चराङ्ग ठुलीभञ्जाङ्ग आडवाड जिमिरेका टोलहरुमा खानेपानी योजना
खानेपानीका मूलहरुको संरक्षण
विभिन्न जातजातिको धर्म संस्कृतिको संरक्षण
भीरकोट ढ नं वडा मा एक उच्चा शिक्षा सञ्चालन गर्नुपर्ने
बयरघारी महनडाडाँ ठुलीभञ्जाङ्ग आडमाड जिमिरे पर्वत सडक
ठुलीभञ्जाङ्ग तारुकडाडाँ पिपलडाडाँ काभ्रे साउन्दी वालिङ्गन्नद पर्वत जोड्ने ग्रामीड सडक म्चत्तयार भएको
ठुलीभञ्जाङ्ग गडहरे गुफा मालिका फलाटे स्वरेक मैदान ग्रामीण सडक
ठुलीभञ्जाङ्ग तल्लो चराङ्ग जुनेलीडाडाँ काभ्रे साउन्दी वालिङ्गन्नद पर्वत ग्रामिण सडक
आडमाड स्वामीडाडाँ ढापुक ग्रामीण सडक
ठुलीभञ्जाङ्ग गडहरे गुफा डाडाथको सिकोर्ट हुग्दी कपास डुम्रेभञ्जाङ्ग पर्वत ग्रामीण सडक
आडमाड वेसीखेत कृषि सडक
धोवादी खोला कलमर्ट निर्माण

गडहरेमा दू वटा कलमर्ट निर्माण
काभ्रेखोलामा दू वटा कलमर्ट निर्माण
वेशीखेत सिचाई योजना
ठुलाखेत सिचाई योजना साउन्दी
धोवादी खेत सिचाई योजना
सिकोर्ट सिचाई योजना
कुसुण्डे सिचाई योजना
ढ नं वडा कार्यालय भीरकोट न.प
कृषि सहकारी भवन
तमु संग्रालय भवन निर्माण ठुलीभञ्जङ्ग
धोवादी खोला साना जलविद्युत आयोजना
ग्रामीण सडकको किनारामा सौयै बत्ती जडान
डाडाथोक र नारायणगिरी बाबा मण्डलीमा भ्यू टावर निर्माण
लाईन फोन (टोलिफोन) को विस्तार गर्नुपर्ने
कुसुण्डे गैरा मोटरबाटो माथि पहिरोको बढी सम्भावना भएकोले विषद व्यावस्थापन
ढ नं भित्र रहेका सार्वजनिक जग्गारुमा वृक्षारोपण तथा सामुदायिक वन बनाई संरक्षण गर्नुपर्ने
सडकको छेउमा वृक्षारोपण को व्यावस्था
सामुदायिक वनहरुमा जडीबुटीको पहिचान तथा संरक्षणको व्यावस्था
काभ्रे गडहरे लामाचौर दफुर्का डाडाँ सिकोर्ट चामथुम डाडाँमा रहेका पुराना पोखरीहरु संरक्षण तथा निर्माण गर्नुपर्ने
आमा समूह युवा क्लब क्षमता विकास तालिम
प्रत्येक विद्यालयहरुमा गुणस्तरीय शिक्षा लागि क्षमता विकास तालिमको व्यावस्था
पदाधिकारी एवं कर्मचारीहरुलाई तालिमको व्यावस्था
आमा समूह युवा क्लब क्षमता विकास तालिम

भीरकोट नगरपालिकाको आवधिक बिकास रणनीतिक योजना (२०७६।०७७ -२०८०।०८१)
बार्षिक कार्यान्वयन कार्ययोजना

योजनाको विषयगत क्षेत्र	आवधिक योजना			वार्षिक बजेट तथा कार्यक्रम							
	नीति तथा कार्यक्रम	लक्ष्य/सूचक		आयोजना/ कार्यक्रम (स्थान समेत)	लक्ष्य		विनियोजन	कार्यान्वयन विधि	लाभान्वित जनसंख्या	प्राथमिकता क्रम	लगानी तथा कार्यान्वयन गर्ने निकाय
		इकाई	परिमाण		इकाई	परिमाण					
आर्थिक बिकास											
कृषि											
पशु											
सुरक्षित आप्रवासन तथा वैदेशिक रोजगार											
पर्यटन											
उद्योग, व्यापार र व्यवसाय											
सहकारी तथा वित्तीय क्षेत्र											
सामाजिक बिकास											
शिक्षा											
आधारभूत स्वास्थ्य											
खानेपानी र सरसफाई											
लक्षित क्षेत्र र लैससास											
युवा तथा खेलकुद											
भाषा, संस्कृति सम्पदा											

योजनाको विषयगत क्षेत्र	आवधिक योजना			वार्षिक बजेट तथा कार्यक्रम							
	नीति तथा कार्यक्रम	लक्ष्य/सूचक		आयोजना/ कार्यक्रम (स्थान समेत)	लक्ष्य		विनियोजन	कार्यान्वयन विधि	लाभान्वित जनसंख्या	प्राथमिकता क्रम	लगानी तथा कार्यान्वयन गर्ने निकाय
		इकाई	परिमाण		इकाई	परिमाण					
पूर्वाधार विकास											
सडक यातायात											
सिंचाई पूर्वाधार											
आवास, वस्ती सार्वजनिक निर्माण											
विद्युत वैकल्पिक उर्जा											
संचार सूचना प्रविधि											
वातावरण तथा विपद व्यवस्थापन											
बन तथा जैविक विविधता											
भूमि तथा जलाधार व्यवस्थापन											
वातावरण स्वच्छता											
विपद व्यवस्थापन											
संस्थागत र सुशासन											
सुशामसन, ऐन नियम र जवाफदेहिता											
संस्थागत संरचना तथा मानव संसाधन विकास											
वित्तीय श्रोत परिचालन											

योजनाको विषयगत क्षेत्र	आवधिक योजना		वार्षिक बजेट तथा कार्यक्रम								
	नीति तथा कार्यक्रम	लक्ष्य/सूचक		आयोजना/ कार्यक्रम (स्थान समेत)	लक्ष्य		विनियोजन	कार्यान्वयन विधि	लाभान्वित जनसंख्या	प्राथमिकता क्रम	लगानी तथा कार्यान्वयन गर्ने निकाय
		इकाई	परिमाण		इकाई	परिमाण					
योजना व्यवस्थापन											
जम्मा कार्यक्रम खर्च											
जम्मा चालु खर्च											
कूल जम्मा											

द्रष्टव्यः विषय क्षेत्र र उपक्षेत्रहरूले आ-आफ्नो कार्यक्रमहरू प्रस्तुत गर्दा चालु र पूँजीगत खर्च खुलाई नगरपालिकामा पेश गर्नुपर्ने छ ।

अनुसूची- ४

विषय क्षेत्रगत योजना कार्यान्वयन विवरण फाराम

विषयगत शाखा/शाखा उपशाखा निकाय/संस्था र गैसस तथा निजी क्षेत्रले यस फाराम भरी भीरकोट नगरपालिकामा पेश गर्नुपर्नेछ। यसै विवरणको आधारमा नगरपालिकाले अनुसूची २ तयार गर्नेछ। अख्तियारीका साथ सम्बन्धित विषयगत शाखा/शाखा उपशाखा/निकाय/संस्था र वडा कार्यालयलाई प्रमुख प्रशासकीय अधिकृतले यसै फारामलाई प्रमाणित गरी पठाउनुपर्नेछ।

विषयगत शाखा/शाखा उपशाखा/निकाय/संस्थाको नाम/वडा नं :										
क्र सं	प्रमुख कार्यक्रम	मुख्य क्रियाकलाप	इकाइ	वार्षिक लक्ष्य	वार्षिक बजेट	प्रमुख जिम्मेवार पदाधिकारी	सहयोगी निकाय शाखा	सम्पन्न गर्ने समयावधि	आवियो कार्यक्रम संकेत नं	कैफियत
१										
२										
३										
४										
५										
६										
७										
८										
९										
१०										
११										
१२										
१३										
१४										
जम्मा कार्यक्रम खर्च										
जम्मा चालु खर्च										
कूल जम्मा										

अनुसूची- ५

आवधिक विकास रणनैतिक योजना तर्जुमा

मूल-समिति

- छायााराम खनाल (नगर प्रमुख) -संयोजक
- सिमा के सी (कर्माचार्य) नगर उपप्रमुख -सदस्य
- धर्मराज ढुंगाना - सदस्य
- मेख लाल श्रेष्ठ -सदस्य
- मिन प्रसाद कोईराला -सदस्य
- तोयानाथ अर्याल - सदस्य
- सन्तोष केसी - सदस्य
- शेषकान्त खनाल - सदस्य
- गोविन्द कर्माचार्य-
- गुप्त बहादुर केसी - सदस्य
- डम बहादुर गुरुड -सदस्य
- पिताम्बर श्रेष्ठ - सदस्य
- होम प्रसाद आचार्य -सदस्य
- रेशम रेग्मी - सदस्य
- बि.के. महर्जन (परामर्शदाता प्रतिनीधि) - सदस्य
- भक्त बहादुर रेग्मी - सदस्य

अनुसूची- ६
विषय क्षेत्रगत समिति

१) सामाजिक विकास

- वावुराम श्रेष्ठ संयोजक
- कमल त्रिपाठी
- रेशम प्रसाद रेग्मी
- विन्दु खड्का
- तन व गुरुड
- हेम आचार्य
- पेक माया एस के
- नारायण बन्धु अर्याल
- सविता विक
- गुप्त बहादुर केसी
- सिवा केसी
- दुर्गा कोईराला
- केशर बहादुर खड्का

२) आर्थिक विकास समिति

- भीम बहादुर गुरुड संयोजक
- लक्ष्मण खत्री
- ज्ञान व विक
- पिताम्बर श्रेष्ठ
- कमल त्रिपाठी
- हुम नारायण श्रेष्ठ
- जगदिस कोईराला
- मिना खाँड
- देव बहादुर गुरुड
- सेवा थापा
- मिन प्र कोईराला
- खगीसरा विक

३) पूर्वाधार विकास समिति

- यम प्रसाद अधिकारी संयोजक
- दिपेन्द्र केसी
- दिल व. सुनुवार
- तोया नाथ अर्याल
- सन्तोष केसी
- गोविन्द कुमार कर्माचार्य
- संकर कुमार मगर
- कमल रेग्मी
- कृष्ण रेग्मी
- लिला प्रसाद रेग्मी
- ज्योती खाँड
- सुकमाया विक

४) वन वातावरण

- लक्ष्मण खत्री संयोजक
- चन्द्र वस्नेत
- विष्णु काफ्ले
- नन्दलाल खनाल
- पिताम्बर श्रेष्ठ
- खेमराज देवकोटा
- भेष व राना
- विष्णु सार्की
- निर माया गोदार

५) संस्थागत समिति

- शेषकान्त अर्याल संयोजक
- विष्णु वोटे
- लेख ब. केसी
- चुत्र ब. महत

- भक्त बहादुर के सी
- सन्तोस के सी
- दिपेन्द्र के सी
- याम प्र रेग्मी
- नरेश केसी
- डम बहादुर गुरुड
- दुर्गा गोदार

अनुसूची- ७

योजना तर्जुमा कार्यशाला गोष्ठी सम्बन्धी माईन्युटिड प्रतिलिपी तथा सहभागीहरुको विवरणः

आज मिति २०७४ साल पुष महिनाको १६ गतेको दिन मिर्कोट नगरपालिकाको आवांछक योजनाको अन्तिम तर्जुमा प्रतिवेदन र जिल्ला स्वीत कार्यालय प्रमुखसँग सँग अन्तर्क्रिया कार्यक्रम नगर प्रमुख ध्यापाराम स्वनालको अध्यक्षतामा वर्यो । कार्यक्रममा निम्नानुसारको उपस्थिति रह्यो ।

उपस्थिति

नगर प्रमुख - श्री ध्यापाराम स्वनाल
 प्रमुख जिल्ला आधिकारी श्री राम वहादुर कुँवर
 मि० सतनवप आधिकारी श्री विष्णु प्रकाश अर्वाल
 जिल्ला वत आधिकारी श्री रामराज आफ्ते
 प्रहरी उपरिक्षक - श्री जनकित जि० ती
 महापौर आधिकारी श्री प्रकाश पौडेल
 नि० प्र० प्रशासकीय आधिकारी - हेम प्रकाश आचार्य
 नेपाल कान्यिका परिषद् नै उप० अध्यक्ष मीत डहादु कोइराला
 नेपाल कांग्रेस मिर्कोट सभापति तोपनाथ अर्वाल
 एवं मा० मि० अहमक एवं दहपुग मा० अहमक जोरिद कर्णवारी
 " " " " दहपुग मा० अहमक पिताम्वर श्रेष्ठ
 श्रीपर्वत वडा नं० १ वडा अध्यक्ष - दिपेन्द्र डे० ती
 " २ " - कान्त त्रिपाठी
 " ३ " - वावुराम श्रेष्ठ
 " ४ " - चन्द्र वहादुर वस्नेत
 " ५ " - राम प्रसाद आधिकारी
 " ६ " - लक्ष्मण खत्री डो०
 " ७ " - शेषकान्त अर्वाल
 " ८ " - तनवी गुराव
 " ९ " - मिता वहादुर गुराव
 उद्योग वाणिज्य संघ अध्यक्ष नरत वहादुर डे० ती
 जगदीश कोइराला
 कोर्ड सदस्य - विष्णु डे० ती गुराव
 किष्णु माया आफ्ते
 सिता खत्री डो०
 " " " " सिता खत्री डो०

आज मिति २०६६ साल कार्तिक महिनाको २० तेश्वरी २३ गते सांझ मिकोड नगरपालिकाको आवाज र उपनिवेश कार्यालयमा जोड्ने मिकोड नगरपालिकाका नगर प्रमुख श्री हजारा राम खनालको अध्यक्षतामा सन्चालन गरियो। कार्यक्रमा मा निम्नानुसारको उपस्थिति रह्यो।

उपस्थिति

सि.नं	पद	नाम पद	उपस्थिति/बैठामा		
			२०६६/०१/२०	२०६६/०१/२१	२०६६/०१/२२
१	नगर प्रमुख	श्री हजारा राम खनाल			
२	उपप्रमुख	श्री सिता के.सी कार्काचार्य			
३	प्र.प्र.अध्यक्ष	श्री धर्मराज कुडुमान			
४	नियन्त्रक/सुपरिन्टेन्डन्ट	श्री मीन प्रसाद कोबराना			
५	ने.शा.समापति	श्री तोपनाथ अप्पाण			
६	द.सु.समापति	श्री जतिरकुमार फर्कना			
७	द.सु.समापति	श्री पुताबा (श्रेष्ठ)			
८	हो.उपा.समापति	श्री सन्तोष के.सी			
९	पदाग्रहणकार्य	श्री दिपेन्द्र कुंजी			
१०	" २	श्री कमल त्रिपाठी			
११	" ३	श्री कदुराम श्रेष्ठ			
१२	" ४	श्री चंद्रक.वस्नेत			
१३	" ५	श्री राम प्र.अध्यक्ष			
१४	" ६	श्री लक्ष्मण खत्री			
१५	" ७	श्री शेषकान्त अप्पाण			
१६	" ८	श्री लाल क.सुब्बा			
१७	" ९	श्री भिम क. सुब्बा			
१८	वि.स.समापति	श्री विष्णु खड्का			
१९	"	श्री विष्णुमाया काप्ले			
२०	"	श्री सिता खत्री			
२१	"	श्री विष्णु वैद्य			
२२	"	श्री धनसुख सुब्बा			
२३	"	श्री हिन क. सुब्बा			

क्र. सं.	नाम	पता	उपस्थिति/अवस्था		
			पेशेवर	व्यक्तिगत	अन्य
10
11
12
13
14
15
16
17
18
19
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30
31
32
33
34
35
36
37
38
39
40
41
42
43
44
45
46
47
48
49
50

मिति २०७६ भाद्र ९ र १० गते गतेका दिन नगर प्रमुख श्री छायााराम खनालज्यूको अध्यक्षतामा आबधिक
रणमैतिक योजना पुर्व तयारी कार्यशाला गोष्ठी सन्चालन भयो । कार्यक्रममा निम्नानुसारको उपस्थिति भयो ।

उपस्थिति:

सि.न.	नाम	पद	ठेगाना	वस्तुखत	
				२०७६।५।०९	२०७६।५।१०
१	श्री छायााराम खनाल	नगर प्रमुख	भीरकोट नगरपालिका		
२	डा. श्री गिरधारी पौडेल	प्रमुख अतिथी	उपाध्यक्ष योजना आयोग गण्डकी प्रदेश		
३	श्री दिलिप प्रताप खाँण	नगर प्रमुख वा न पा	वालिङ्ग नगरपालिका		
४	श्री सिमा के.सी. कर्मचार्य	उप प्रमुख	भीरकोट नगरपालिका		
५	श्री धर्मराज बुङ्गाना	प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत	भीरकोट नगरपालिका		
६	श्री भिन प्रसाद कोइराला	अध्यक्ष	भीरकोट नगरपालिका		
७	श्री तोयनाथ अर्याल	सभापति	भीरकोट नगरपालिका		
८	श्री दिपेन्द्र के.सी.	बडा अध्यक्ष	भीरकोट नगरपालिका		
९	श्री कमल त्रिपाठी	बडा अध्यक्ष	भीरकोट नगरपालिका		
१०	श्री बाबुराम श्रेष्ठ	बडा अध्यक्ष	भीरकोट नगरपालिका		
११	श्री चन्द्र बहादुर बस्नेत	बडा अध्यक्ष	भीरकोट नगरपालिका		
१२	श्री याम प्रसाद अधिकारी	बडा अध्यक्ष	भीरकोट नगरपालिका		
१३	श्री लक्ष्मण खत्री क्षेत्री	बडा अध्यक्ष	भीरकोट नगरपालिका		
१४	श्री शेषकान्त अर्याल	बडा अध्यक्ष	भीरकोट नगरपालिका		
१५	श्री तन बहादुर गुरुङ्ग	बडा अध्यक्ष	भीरकोट नगरपालिका		
१६	श्री भिम बहादुर गुरुङ्ग	बडा अध्यक्ष	भीरकोट नगरपालिका		
१७	श्री धनसुवा राना	कार्यपालिका सदस्य	भीरकोट नगरपालिका		
१८	श्री सिता खत्री क्षेत्री	कार्यपालिका सदस्य	भीरकोट नगरपालिका		
१९	श्री ज्ञान बहादुर वि.क.	कार्यपालिका सदस्य	भीरकोट नगरपालिका		
२०	श्री दुर्गा कोइराला	कार्यपालिका सदस्य	भीरकोट नगरपालिका		
२१	श्री विन्दु खड्का	कार्यपालिका सदस्य	भीरकोट नगरपालिका		
२२	श्री विष्णु बोटे	कार्यपालिका सदस्य	भीरकोट नगरपालिका		
२३	श्री दिल बहादुर बुनार	कार्यपालिका सदस्य	भीरकोट नगरपालिका		
२४	श्री विष्णु माया काफ्ले	कार्यपालिका सदस्य	भीरकोट नगरपालिका		
२५	श्री मोहम्मद भिया	नगर सदस्य	भीरकोट न.पा.१		

श्री ज्योती खाण	नगर सदस्य	भीरकोट न.पा.१	रवींद्र	
श्री सविता सिंह वि.क.	नगर सदस्य	भीरकोट न.पा.१		
श्री पूर्ण बहादुर के.सी.	नगर सदस्य	भीरकोट न.पा.१		
श्री देव बहादुर गुरुङ	नगर सदस्य	भीरकोट न.पा.२		
श्री सुनिता दर्जी	नगर सदस्य	भीरकोट न.पा.२		
श्री गुप्त बहादुर के.सी.	नगर सदस्य	भीरकोट न.पा.२		
श्री अम्बर बहादुर राना	नगर सदस्य	भीरकोट न.पा.३		
श्री विष्णु साकी	नगर सदस्य	भीरकोट न.पा.३	दीपक	दीपक
श्री केशर बहादुर खडका	नगर सदस्य	भीरकोट न.पा.३		
श्री टंक प्रसाद श्रेष्ठ	नगर सदस्य	भीरकोट न.पा.४		
श्री सुकमाया वि.क.	नगर सदस्य	भीरकोट न.पा.४	सुकमा	
श्री सेवा थापा	नगर सदस्य	भीरकोट न.पा.४		
श्री ज्ञान प्रसाद डुङ्गाना	नगर सदस्य	भीरकोट न.पा.४	श्री	श्री
श्री कृष्ण बहादुर थापा	नगर सदस्य	भीरकोट न.पा.५		
श्री मिना खाण	नगर सदस्य	भीरकोट न.पा.५		
श्री नविन थापा	नगर सदस्य	भीरकोट न.पा.५		
श्री पंकमाया साकी	नगर सदस्य	भीरकोट न.पा.५		
श्री लिला प्रसाद रेग्मी	नगर सदस्य	भीरकोट न.पा.६		
श्री दुर्गा बहादुर गोदार	नगर सदस्य	भीरकोट न.पा.६	श्री	श्री
श्री गिता वि.क.	नगर सदस्य	भीरकोट न.पा.६		
श्री निरमाया गोदार	नगर सदस्य	भीरकोट न.पा.७	श्री	श्री
श्री रुपा साकी	नगर सदस्य	भीरकोट न.पा.७		
श्री डिल बहादुर गुरुङ	नगर सदस्य	भीरकोट न.पा.७		
श्री भोट बहादुर खत्री क्षेत्री	नगर सदस्य	भीरकोट न.पा.७		
श्री डम्बर बहादुर गुरुङ	नगर सदस्य	भीरकोट न.पा.८		
श्री चित्र बहादुर राना भुजेल	नगर सदस्य	भीरकोट न.पा.८		
श्री हुमकला नेपाली	नगर सदस्य	भीरकोट न.पा.८		
श्री खैसरा वि.क.	नगर सदस्य	भीरकोट न.पा.९		
श्री कुल बहादुर गुरुङ	नगर सदस्य	भीरकोट न.पा.९		
श्री पिताम्बर तिवारी	नगर सदस्य	भीरकोट न.पा.९		
श्री मण्डल आचार्य	अध्यक्ष	भीरकोट न.पा.९		

योजना तर्जुमा सम्बन्धी भलकहरु

भीरकोट नगरपालिका

आवधिक रणनैतिक कार्ययोजना तर्जुमा
पुर्व तयारी कार्यशाला गोष्ठी

मिति: २०७६।०५।८

<p>सहजीकरण</p> <p>स्कोलर नेपाल प्रा.लि.</p> <p>कीर्तिपुर, काठमाण्डौं</p> <p>इमेल: scholar.nepal@hotmail.com</p>	<p>आयोजना</p> <p>भीरकोट नगरपालिका</p> <p>नगरकार्यपालिकाको कार्यालय</p> <p>बयरघारी, स्याङ्जा</p>
---	---

